

Neročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

SLOVENEK

Položaj v Vzhodni Aziji

Zlom Francije in borba za življenje in smrt, ki se je razvnela sedaj med Nemčijo in Anglijo, ki mora skoraj vse svoje sile osredotočiti na zapadu, je rodil svoje naravne posledice na Vzhodu, kjer ima britski imperij važen položaj na obali Tihega oceana. Leta 1842 se je Anglija v vojski zaradi prepovedi uvažanja opija v kitajsko cesarstvo polastila Honkonga, ki pomeni dostop do največjega kitajskega trgovskega pristanišča na jugu, Kantonu. Leta 1862 je Francija zaradi podobnega razloga odtrgala od kitajskega cesarstva tako imenovano Indokino, ki obsega okoli 200.000 qkm več, kakor evropsko ozemlje Francije. Tako se je sčasoma raztegnil politični in gospodarski vpliv britskega cesarstva na ves Kitaj, v katerem imajo Angleži važno oporišče tudi v mednarodnem delu mesta Sanghaja in v Tiencinu na skrajnem severu ter svobodni dostop po morju v to veliko območje svojega vpliva po Suez in Indskem oceanu mimo največje britske trdnjave v Aziji, Singapuruja.

Do konca minule svetovne vojne je Anglija na teh svojih položajih izvajala svoj vpliv na kitajsko cesarstvo v neomejenem obsegu ne glede na čedalje močnejšo konkurenco Severne Amerike s pomočjo prisrčnega prijateljstva z Japonsko, ki je v vojski z Rusijo leta 1904/1905 uživala dragoceno podporo Anglije. Ti odnosi pa so se temeljito izpremenili v zadnjih dveh desetletjih, od kar Japonska izvaja odločno imperialistično politiko, v kateri ji je uspelo kljub odporu Sovjetske Rusije zavzeti ogromno mongolsko-mandžursko ozemlje do reke Amurja, nakar je začela prodirati v tihomorske province Kitaja samega tja do francoske Indokine in njenih otokov, tako da je danes angleški Honkong od kopne strani popolnoma obkrojen od kitajske vojske. Tako sega območje japonskega vpliva danes na skrajnem jugozapadu že do angleške indske province Burme, ki meji na kitajsko provinco Jünnan in pomeni s te strani najkrajšo pot v angleško Prednjo Indijo po kopnem. Ker je Anglija možnost tega razvoja predvidevala že od leta 1930 dalje, je umevno, da se je interesno nasprotje med njo in Japonsko leto za letom postrevalo.

Japonska se nahaja danes že četrto leto v vojnem stanju s Kitajsko, ki jo vodi Čankajšek. Ta vojska je izredno težavna, tako da še danes ni dosežen poglobljen rezultat japonskega prodiranja, to je, da bi ves Kitaj politično in gospodarsko postal nekakšna protektorat japonskega cesarstva, ki očitno stremi za prevlado na azijski celini sploh. Vzrok je, da je japonska vojna fronta na Kitajskem dolga celih 3000 km, zaradi česar more japonska armada trdno držati samo gotove dele fronte. Dočim je sever s Pekingom primeroma trdno v japonskih rokah, pa so borbe v srednjem sektorju v območju porečja Jankajčanga, kjer so Japonci najgloblje prodrli v Kitaj, zelo težke in jim kljub temu, da so prišli že do Ičanga na tej reki, ni posrelo zavzeti sedanje prestolnice Kitaja, Čunkinga. Nekoliko laže držijo Japonci južni sektor od izliva Jankajčanga v Sanghajsko-nankiškim okrožju vzporedno z obalo južnokitajskega morja do Kantonu nasproti Honkongu, in od tod do meje med francosko Indokino in najjugozpadnejšo kitajsko provinco Jünnan. Ker od Japoncev zasledeno kitajsko ozemlje obsega poldrug milijon kvadratnih kilometrov, kar pomeni nekako polovico Kitaja, ako odračunamo od njega Tibet, Mongolijo in vzhodni Turkestan, ki je pod ruskim vplivom, si lahko predstavljamo težave, ki jih ima japonska vojska kljub temu, da je v Nankingu postavljena japonofilska kitajska vlada pod predsedstvom Vančingveja. Poglavitna ovira pa ni toliko geografskega značaja, ampak je v ogromnem človeškem materialu Kitaja, ki je skrajno vztrajen in neizčrpno doteka v Čankajškov armade, ki po vsakem porazu zopet oživi v prejšnjem številu. Tudi se Japonska v tej vojski silno izrpuje gospodarsko.

Kitajski odpor bi se pa končno moral skrhati, če ne bi Čankajškova vlada in armada dobivala obilne podpore od strani Sovjetske Rusije, Anglije in Francije, da ne govorimo o Ameriki. Sovjetska Rusija pošilja kitajski armadi orožje in živeče po prastari cesti iz vzhodnega Turkeстана, ki je sicer silno dolga, da po njej kamelske karavane potujejo mesece in mesece, je pa danes že popolnoma usposobljena za promet po avtomobilih. Veliko laže in boljše pa se oskrbuje Čankajškova armada z juga, in sicer iz francoske Indokine po najmoderniški železnici in iz angleške Burme, skozi katero vozi železnica iz pristanišča Rangoon v severovzhodni smeri do meje s Kitajem, od tod pa po avtomobilski cesti skozi prelaze oziroma predore jünanskih, 3000 metrov visokih gor do Čunkinga. Razdalja je enaka razdalji iz Monakovega do Carigrada, je pa ta zveza zgrajena tehnično prvorazredno in pomeni najbogatejšo žilo dovoza angleškega orožja in blaga kitajski armadi.

Japonci so se zadnje mesece lotili energičnih sredstev, da vse dovoze z juga prekinjejo. Najprej so popolnoma odrezali Honkong od Kantonu, potem pa so se lotili Indokine, kar se jim je z lahkoto posrečilo, kakor hitro so morale francoske armade na zapadu kapitulirati. Iz bojazni, da ne bi Japonska Indokino zasedla, je francoska vlada gladko sprejela zahtevo Tokija, da se mora ves dovoz v Kitaj Čankajškovi armadi ustaviti. Toda diplomatskem svetu ni neznan, da se Japonska pripravila, da Indokino zasede in proglasi za svoj protektorat. Kar se tiče zveze med Burmo in Čunkingom, se je Anglija dolgo branila ugoditi japonski zahtevi, naj se dovažanje vojnega materiala Čankajšku na tej progi ustavi. Končno pa se je le vdala, ker bi bilo Angliji gotovo zelo neprijetno, če bi Japonci zanesli svojo protiangliško propagando naravnost na indsko tla. Vprašanje je, ali je Anglija s tem storila pametno potezo. V angleškem parlamentu se je pokazala velika opozicija proti odnehanju nasproti Japonski, sovjetski vladi pa je služil kompromis med Londonom in Tokijem za pretezo, da se pritožuje nad angleško politiko, ali pa je mogoče res kaj na tem, da bi Anglija rada ugodila Japonski na račun Sovjetske Rusije, ki se na Daljnem vzhodu slekoplej čuti po Japonski ogroženo. Na drugi strani se Japonska trudi pridobiti Sovjete zase ter jim baje ponuja gotove teritorialne koncesije v Mongoliji ali pa celo v tako imenovanem Primorju, da bi Rusija bila glede Vladivostka pomirjena.

Je pa še drugo izredno važno vprašanje, to so velike nizozemske kolonije v območju Indskega

Pogajanja o Dobrudži so se začela

Poročila iz Bukarešte pravijo, da odpor proti popustljivosti napram Madžarom vsak dan baje raste
Italijanski tisk svari Romunijo — Madžarski listi so zelo nestrpni

Sofija, 5. avgusta. AA. (Reuter.) Romunski poslanik v Belgradu Cadere, ki je včeraj dopoldne prišel v Sofijo, je imel sestanek z bolgarskim zunanjim ministrom Popovom, s katerim je razpravjal o posameznostih postopka, po katerem naj bi se rešila vprašanja med Bolgarijo in Romunijo zaradi povračila južne Dobrudže. Iz krogov, ki so blizu vladi, se doznavajo, da bo najbrž odločeno v Bukarešto bolgarska delegacija, v kateri bodo isti člani, ki so potovali v Solnograd, razen predsednika vlade dr. Filova.

Sofija, 5. avgusta. t. (United Press.) Na dobro poučenih mestih menijo, da je bolgarska vlada romunskemu veleposlaniku v Belgradu Cadereu, ki je prišel v Sofijo, da v imenu romunske vlade prične s pogajanja za ureditev vprašanja Dobrudže, izročila daljšo pismo s spomenico, v kateri prvič uradno postavlja svoje zahteve po vrnitvi južnega dela Dobrudže. Cadere bo spomenico odnesel v Bukarešto, in če jo bo romunska vlada ugodno sprejela, se bosto romunska in bolgarska delegacija takoj sestali v Krajovi, kjer se bodo začela uradna pogajanja za ureditev tega spora.

Voditelji strank: „Sporazum z Bolgari odpor proti Madžarom ...“

Bukarešta, 5. avgusta. b. Tukajšnji diplomatski krogi z največjo diplomatsko pozornostjo zasledujejo razvoj notranje-političnih vprašanj, ki so obelježeni z vedno večjim odporom, da se da Madžarski kakršne koli odstopke. Poseben namen pripisujejo konferenci, ki jo je sklical predsednik romunske vlade Gigurtu in na katero so bili povabljeni vsi vodilni politiki, gospodarstveniki in cerkveni krogi iz Transilvanije, prav tako pa tudi vse ostale politične skupine v Romuniji. Iz Transilvanije so v glavnem prisostvovali konferenci oni krogi, ki so proti odstopitvi romunske zemlje Madžarski. Početovanja so trajala nad dve uri in je bil pretresen ves politični položaj. Predsednik vlade je obvestil navzoče o razgovorih v Solnogradu in o stališču vlade.

Vsi predstavniki so izjavili, da je treba to vprašanje čimprej rešiti. Pogajanja je treba pričeti najprej z Bolgarijo in urediti z njo vprašanje Dobrudže. Ker so bolgarske zahteve mnogo skromnejše od madžarskih, smatrajo romunski politični krogi, da se bo Romunija lahko prav kmalu sporazumela z Bolgarijo. Bolgarija tudi zahteva odstopitev južnega dela Dobrudže, ki jo je Romunija pripravljena odstopiti.

Vsi predstavniki Romunije, ki so se udeležili zgoraj omenjene konference, pa so ob koncu sklenili, da se bo Romunija z vsi silami upirala kakršni koli odkritvi Transilvanije. Največ, na kar bi Romunija lahko pristala, bi bila izmenjava obmejnega prebivalstva med Romunijo in Madžarsko.

Voditelj narodne kmečke stranke dr. Maniu, ki je odločen nasprotnik odstopitve tudi najmanjšega dela Romunije Madžarski, je zavzel stališče, da je treba v skrajnem primeru Transilvanijo proglasiti kot avtonomno državo pod protektoratom Sovjetske Rusije. Le na ta način bo mogoče preprečiti, da pride Transilvanija zopet pod oblast Madžarske.

Dejstvo, da je tej konferenci prisostvoval tudi bivši romunski minister Gaŕencu, ki te dni odputuje v Moskvo za novega romunskega poslanika, je vsekakor izredne važnosti.

Dr. Maniu svetuje nepopustljivost napram madžarskim zahtevam

Belgrajski in zagrebški listi so o izjavah in namenih bivšega romunskega predsednika vlade dr. Maniu objavili naslednja poročila:

Bivši romunski večkratni ministrski predsednik dr. Maniu, ki je po rodu iz Transilvanije, je po vrnitvi sedanjega kralja iz izonanstva — vrnitve je on sam pripravil in izvedel — izstopil iz političnega življenja in se je šele sedaj, ko so nastopile v Romuniji ponovno zelo hude razmere, ko je Madžarska objavila svojo zahtevo po odstopu Transilvanije, spet stopil v ospredje, se spravil in pobotal z vsemi politiki, s katerimi je živel v zameri, ter javnost presenetil z izjavo,

oziroma Tihega oceana. Tukaj si ostro nasprotujejo koristi Japonske, Amerike in Anglije. Nedavna izjava japonskega ministra Macuokija izredno označuje tako imenovano Nizozemsko Indijo kot interesno območje Japonske; tudi Indokino lasti Macuoki japonskemu imperiju v Aziji. V zadnjem času vidimo zopet Ameriko kot varuhinjo angleških interesov na Tihem oceanu, kar nam razloži ukrep predsednika Roosevelta, ki je prepovedal izvoz ameriškega petroleja na Japonsko. Vse to more dovesti do usodnega konflikta na Vzhodu, dasi je treba računati s skrajno spretno in vijugasto, pa prav zaradi tega zelo nevarno diplomacijo japonske vlade, ki zna dobro izigravati koristi treh tujih velesil na azijski celini.

da nikdar ne bo dovolil, da bi Romunija odstopila Madžarski le eno samo ped transilvanske zemlje, marveč, da bo ob prvi nevarnosti, ki bi grozila njegovi ožji domovini, da bo odtrgana od romunske matere zemlje, takoj oglašil Transilvanijo za neodvisno državo ter naprosil Sovjetsko Rusijo, naj nad njo prevzame varštvo. Maniu da je prepričan, da Sovjetska Rusija ponudbe ne bo zavrnila.

Angleški poročevalci v Romuniji pa vedo poročati, da se dr. Maniu pripravlja, da izkoristi težave sedanje vlade, ki ji predseduje Gigurtu,

za sestavo kmečke vlade, ki bi se takoj približala Sovjetski Rusiji in Turčiji ter bi skušala ustanoviti novo zbiranje balkanskih držav, nakar bi enostavno odbila vse madžarske zahteve po odstopu Transilvanije.

V Londonu da trdijo, da nemška vlada nikakor ne zanemari razvoj položaja v Romuniji ter da je zaradi tega nedavno po listu »Börsen Zeitung« poslala Romuniji resno svrilo, naj nikar ne poskuša zavlačevati tega, kar bo jutri prav tako nujno kakor je danes, le da bo jutri cena še večja.

Madžarski list namiguje na „zakulisne igre“

Budimpešta, 5. avg. t. »Pester Lloyd« mora očitno imeti v rokah neke važne informacije o zadržanju Romunije, kjer odpor proti vsaki nadaljnji odkritvi zemlje vedno bolj narašča, ko piše, da »v Romuniji igrajo za kulisami nevarno igro«, ter napada romunsko vlado, ki da se »suporno upira vsaki mirni in pametni ozemeljski spremembi na madžarsko-romunski meji. List celo sprašuje, »dali bo romunska vojaška sila sploh dovolj močna, da bi mogla preprečiti vsake pretirane notranjepolitične zahteve.« »Pester Lloyd« poroča v tej zvezi, da je bilo 8 romunskih generalov in veliko število častnikov postavljenih pred vojno sodišče, ker da so iz Besarabije enostavno pobegnili in pustili svoje edinice za seboj. Madžarski list omenja tudi

načra Maniu, ki da je predlagal v Romuniji vlado narodne edinosti s sodelovanjem vseh strank, nato odločna zavrnitev vseh madžarskih zahtev, končno pa zblížanje s Sovjetsko Rusijo, Bolgarijo in Turčijo, ter meni, da »takšen program, ki je protiven jasni volji držav

Baltiške države v objemu Sovjetov

»Lasje nam stojijo pokoncu, ko beremo poročila iz baltiških držav,« piše švicarski list

Moskva, 5. avgusta. t. Moskovski radio poroča, da so danes zastopniki Letonske in Estonske predložili vrhovnemu sovjetu predlog, da naj se ti dve državi vključita v Zvezo sovjetskih republik. Predlogo bo ugodeno po istem postopku, s katerim je bila sprejeta v zvezo sovjetskih republik tudi Litva pretekli petek.

Bern, 5. avgusta. t. »Baseler Nachrichten« objavlja dolga poročila z baltiških dežel, ki opisujejo položaj, kot je nastal po zavzetju Baltika po Sovjetski Rusiji. »Posebno iz Litve prihajajo poročila,« pravi švicarski list, »tako strašna, da morajo bralcem stati lasje na glavi pokonci. Ne samo, da je tako rekoč vsa tako imenovana vrhovna vodilna plast popolnoma izginila in ni zapustila za seboj nobenega sledu, tudi ves moški del meščanstva, pod čemer je treba umeti vse, kar je le količjak udobno stanovalo in živelo, se nahaja pod ključem.« Pred jetniškimi in litvanskimi prestolnici Kaunas se zbirajo vsak dan velikanske množice žena in otrok, ki kličejo moze in očete, da bi mogli z njimi vsaj kakšno besedo spregovoriti. Sovjetska »policija« jih surovo razganja in enostavno pobija na tla, ako se ne umaknejo. Mnogo jih je že pri tem prišlo ob življenju. Teror v Litvi namreč ne pozna nobenih meja. — List pristavlja, da drugače tudi biti ne more. Na povelje Moskve so sedaj prišli na oblast ljudje, ki jih je zaradi političnih in drugih zločinov prejšnja oblast kaznovala. Sedaj se maščujejo. Vse, kar je pokvarje-

osišča Rim-Berlin, nima nobenih izgledov, da bi mogel uspeti, kajti že prijateljsko zadržanje Sovjetske Rusije napram Nemčiji izključuje vsako možnost vmešavanja Moskve v romunsko zakulisno igro. Romunski petrolej

Bukarešta, 5. avgusta. t. (United Press.) Romunija pošilja v Nemčijo vedno več petroleja. V juliju ga je poslala 200.000 ton, kar presega daleč vse dosedanje dobave. Odkar sta Anglija in Francija iz Romunije izginili kot kupci petroleja, ima Nemčija to dragoceno tekočino čisto sama za sebe. Strokovnjaki so dopisniku »United Press« povedali, da je Nemčija vložila tudi ogromne kapitalne v romunsko petrolejsko industrijo, tako da si je zavarovala odločen vpliv in nadzorstvo nad njo. Z nemškimi denarjem so bila zgrajena nova skladišča in nove vrtnalnice, ki bodo proizvedle še več petroleja. Nemčija da na vsak način hoče doseči, da na jugovzhodu vlada mir in da je pripravljena storiti vse ukrepe, tudi takšne resnega značaja, če bi se pojavile kakšne nevarnosti za mir na tem prostoru, nevarnosti, ki bi prihajale iz angleškega tabora.

Italijansko svarilo na naslov Romunije

Rim, 5. avg. t. Bukareški dopisnik »Stamper« poroča iz Romunije, da je vedno bolj očitno, da bi Romunija želela samo izmenjavo prebivalstva z Madžarsko, ne pa odstopa zemlje. Razumljivo je s človeškega stališča, ako Romunija želi, da bi ji bilo treba čim manj v čim bolj oddaljeni bodočnosti odstopiti Madžarom. Toda, »kdor je v Berchtesgadenu govoril s Hitlerjem,« piše list, »v Rimu pa z Mussolinijem, temu mora biti jasno, da bodo morali dogodki dobiti usoden razvoj.« Dopisnik nadalje pravi, da se Madžarska ne bo pogajala na osnovi trianonske pogodbe iz l. 1920, marveč na osnovi zemljevida, ki je bil merodajen za premirje z dne 13. novembra 1918. Razmejitevna črta tega premirja mora biti osnova pogajanja.

Gafencu v Moskvo

Bukarešta, 5. avgusta. b. Novi romunski poslanik v Moskvi g. Gaŕencu bo odputoval v Moskvo pojutrišnjem. Rimski politični krogi pričakujejo, da bo prihod Gaŕenca v Moskvi pospešil zblížanje odnošajev med Romunijo in Sovjetsko Rusijo.

Bukarešta, 5. avgusta. AA. DNB. Z uradne strani poročajo, da je odšel dvorni maršal Urdarianu na dopust, da bi si ukrepil omajano zdravje.

no, sme sedaj po mili volji svoje sadistične strasti sprostiti. Moskva ima to zadovoljnost, da jim tega niti ukazovati ni treba.

12.000 ljudi je iz Romunije odšlo v Besarabijo

Bukarešta, 5. avgusta. AA. Stefani. Izdano je bilo uradno sporočilo, ki zanika vesti razširjene v tujini, da baje romunske oblasti ne dovoljuje več prestopa judov iz Romunije v Besarabijo in Severno Bukovino. Poročilo pravi dalje, da je odšlo iz Romunije na ozemlje, katero so zasedli Sovjeti, dose-daj 112.000 ljudi

Madžarsko-sovjetska trgovinska pogajanja

Budimpešta, 5. avgusta. V nedeljo je odputovala v Moskvo madžarska trgovinska delegacija, v kateri je trgovinski minister in predstavniki zavoda za zunanjo trgovino ter madžarske emisijske banke.

Zasebne informacije trdijo, da bo ta delegacija imela tudi diplomatsko nalogo, da izve, kaj sovjetska vlada misli o potrebi sporazuma med Madžarsko in Romunijo. V Budimpešti pričakujejo namreč podpore Sovjetske Rusije, da bi se v korist miru na Balkanu likvidiralo sporno vprašanje Sedmograške.

Grška bo nevtralna Izjava predsednika vlade Metaxasa

Atene, 5. avgusta. AA. (DNB.) Predsednik vlade Metaxas je imel včeraj zvečer po rad-dni govora grškemu narodu, v katerem je podaril, da je Grčija v sedanjem spopadu pripravljena na vse žrtve, samo da bi ohranila neodakljivost svojega ozemlja, svoje neodvisnosti in svoje časti. Grčija bo ostala nevtralna, je dejal Metaxas, toda ne iz sebičnosti ali ravnodušja, temveč zato, ker se zaveda svoje moči, svojih pripomočkov in svojega zemljepisnega položaja. Le na ta način bo nemirni Evropi izkazala najboljšo uslugo in bo prispevala k

ohranitvi miru v jugovzhodni Evropi. Grčija ne bo dovolila nobene kršitve svoje nevtalnosti. Edino tako stališče je mogoče, nalaga pa grškim državljanom temu primerne dolžnosti.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno s padavinami.

Zemunska vrem. napoved: Še večje pooblačenje zlasti na zahodni polovici države. Ponekod deževje, nalivi in nevihte. Temperatura se ne bo dosti spremenila

Politični zapiski

Naša izsolana mladina mora v
gospodarske poklice

Belgrajska »Samouprava« posveča daljši članek vprašanju, kam z našo izsolano mladino. Pravilno postavlja to vprašanje na drugo, temeljno vprašanje, namreč, kako je treba za poduk v soli in vso šolsko vzgojo urediti tako, da bosta odgovarjala potrebam časa, v katere bo vstopila mladina, ko bo za življenje dozorela. List pravi, da se starši, ki imajo otroke v šolah, hudo bojijo takomenovane »nadproduktivne izobraženosti«, s čimer je misljeno, da bruhajo naše šole dandanes vse preveč izobraženosti na svetlo, ne da bi vodile o tem računa, če bodo dotični prišli tudi do kruha v okolnostih, v katerih danes živimo. List pravi, da je očitek na naslov »nadproduktivne razumnosti« neprimeren, ker da človek nikdar ni dosti izobražen, toda to, kar je potrebno je, da šola dijaka umstveno pripravi na stvarne življenske poklice. Dandanes pa so razmere v Jugoslaviji in v svetu takšne, da moramo imeti čim več mladih, sposobnih in izsolanih ljudi za gospodarske poklice, za razne obrtne in trgovske ter industrijske stroke. Čas, ki prihaja, da bo dokazal vsem rodoljubom, ki dandanes dajejo te nasvete, da so imeli prav, kajti delo za obranitev narodne biti bo v bodočnosti bolj na gospodarskem polju, kakor pa na drugih področjih.

»Ga ne briga boj proti masonom«

Zagrebska »Hrvatska Straža« zelo ostro odgovarja na neke čudne opazke, ki jih je »Primorje«, ki izhaja na Sušaku, zapisalo na naslov boja proti masonom. »Primorje« namreč pravi, da njega »ta boj ne zanima«, da ono »nima ništa ni s njima«, ni protiv njih, toda stoji na stališču, da je treba podpreti vse to, kar je za hrvatski narod koristno voditi, pa makar bi to prišlo od masonov, komunistov, klerikalcev, demokratov ali totalitarcev, ali od koder koli, vse pa, kar je naperjeno proti koristim Hrvatske, da je treba odbiti, pa naj spet prihaja od koder koli. Temu sušaškemu glasilu ne dela nobene ovire nobena politična smer, tako piše, pa niti največji sovražniki ne, dokler delajo za dobrobit naroda. »Hrvatska Straža« k temu upravičeno pripominja, da je čudno, kako more »Primorje« misliti, da bi masoni mogli sploh kaj koristnega storiti za hrvatski narod, ko pa zanikajo osnovne temelje njegovega obstanka. Masoni potemtakem nimajo boljsega agitatorja za sebe, kakor je ta primorski list.

Takse za podjetja s tujimi imeni

»Pravica«, ki izhaja v Zagrebu prinaša članek, v katerem predlaga, naj bi finančni minister, ki išče raznih virov, da bi pokrtil svoje izdatke, naložil takso od 10.000 din na leto vsakemu podjetju, vsaki tverdi, ki nosi tujo firmo. List naštevaja nekaj takšnih naslovov, ki se šopirijo pri nas. Na pr. »Ego dd.«, »Thele«, »Faross«, »Femina«, »Pompadur«, »Splendide«, »Eross«, »Herkulosa«, »Imperial«, »Impex«, »Luna«, »Sigma«, »Alpeko« in podobno. List pripoveduje, da je bil l. 1873 v Zagrebu naravnost upor proti takšnim imenom, ki kvarijo ugled domačega jezika v trgovini. Zaradi tega zahteva list, naj oblast udari tako visoko letno takso na tuja imena v naslovih tverd, češ, potem se bodo že potrudila, da bodo našle slovanske izraze za svoje blago, odnošno za svoje naslove.

Hrvati o cirilici

»Zagrebski list« objavlja članek, v katerem se hudnje, da se je pred kratkimi 10. leti začela na Hrvatskem »invazija cirilice v osnovne in srednje šole«. Pisec se še spominja, ko so v gimnaziji dobili v roke prvo knjigo v cirilici. Večina, tako pravi, ni znala cirilice brati, še manj pa seveda pisati, toda končno so se morali naučiti, ako so hoteli v šoli naprejši. Uspeh te »invazije« je bil ta, da so bile v osmem razredu gimnazije že sploh vse knjige tiskane v cirilici razven veronaučne. Pisec pravi, da so komentariji o tem nepotrebni. Stvarno pa se je zgodilo, da so se hrvatski dijaki na pobudo nekoga dela profesorjev povečini učili iz starih hrvatskih knjig, med tem ko so one v cirilici ležale po klopih za »stafažo inspektorjem, raznim direktorjem in dr. dojaviteljem«. Glede vsebine, pravi pisec, in glede kvalitete knjig neče govoriti. Navaja samo en primer iz tuceta knjig, ki jo je napisal neki pomočnik ministra, ki je zahteval od dijakov, da naj mu verjamejo, »da Jugoslavija zato nima tako razvite industrije, ker ji poleg drugih stvari manjkajo predvsem tovarniški ravnateljci. Kar pa se tiče jezikoslovnih knjig za francoščino in za nemščino pa pravi, »da so bile tako vsebinsko kakor v izbiri gradiva — žalac. Pisec zahteva, da je treba vse učbenike, ki so napisani v cirilici, odstraniti iz vseh šol na področju Hrvatske, češ v hrvatskih šolah da ima hrvatska mladina pravico, da se uči v hrvaščini, cirilice pa da se naj uči tisti, ki jo potrebuje in ki se je učiti hoče.

»Narodni sporazum«

je v imenovanemu » neodvisnemu političnemu tedniku«, ki je pod vodstvom g. Dragutina Došena začel izhajati v Belgradu, in katerega prva številka nosi na prvi strani velike slike predsednika vlade g. Cvetkoviča in voditelja Hrvatov g. dr. Vladka Mačka, ki sta tvorca hrvatsko-srbskega sporazuma. Na čelu lista objavlja novi tednik članek »Bodočnost je naša«, kjer dokazuje zgodovinski pomen hrvatsko-srbskega sporazuma, da naj postane to dejanje izhodišče vsega nadaljnjega tvornega snovanja v Jugoslaviji, ki pa mora biti dana povsem socialna smer, to je »da se mora pri nas kapital kresati v interesu delovnega človeka«. List izdaja »skupina mladih hrvatskih in srbskih razumnikov in časnika« in sicer v Belgradu ter je to prvi in edini tednik, natiskan v latinici, ki si je stavil nalogo, da tudi v Belgradu zastopa interese banovine Hrvatske »er istočasno podpira vladno narodnega sporazuma«. Pojavlja se v času, tako piše list, ko je postalo najbolj potrebno, da se pristopi k iskrenemu čiščenju v vseh vrstah, in ko je v usodnem trenutku naše zgodovine potrebno pomagati vladi narodnega sporazuma, da plodonosno stori svoje naloge.

Angleži aretirajo Japonce
Japonci zapirajo Angleže

Nasprotje med angleško in japonsko vlado — raste

Tokio, 5. avgusta. AA. DNB. Predstavnik japonskega zunanjega ministrstva je danes izjavil, da japonsko zunanje ministrstvo ne more zavzeti stališča do aretacij Japoncev v Angliji, dokler ne prispejo iz Londona podrobna pojasnila o tem dogodku. Predstavnik ministrstva je potrdil, da je japonski poslanik v Londonu Sigenucu imel o tem vprašanju dolg razgovor z lordom Halifaxom. Do sedaj je bilo šest Japoncev prijetih v Londonu, po eden pa v Singapooru in Honkongu.

Tokio, 5. avgusta. AA. Reuter. List Jomiuri piše, da bosta imela mornariški minister in zunanji minister konferenco, na kateri bosta govorila o aretacijah Japoncev v Angliji in v angleškem imperiju. List pravi, da je treba pričakovati od konferencie pomembne sklepe.

Hongkong, 5. avgusta. AA. Stefani. Angleška policija je v Hongkongu aretirala Japonca Jamasugija na temelju posebnih dovolil o narodni obrambi. Jamasugi je lastnik družbe enakega imena, ki je imela svoj sedež poprej v Fučeu, nato pa se je preselila v Hongkong.

List »Asahi« trdi, da je bil aretirani ravnatelj dopisništva agencije Domei v Singaporeju.

Kakor poročajo iz Rangoona so britanske oblasti zaprele tri znane osebnosti japonskega poslovne sveta.

Japonski protest v Ameriki

Washington, 5. avgusta. t. Radio Roma: Japonski veleposlanik v Združenih državah Severne Amerike je obiskal državnega podtajnika Sumnera Wellesa ter mu oddal protest japonske vlade proti zaporu, ki jo je ameriška vlada odredila za izvoz letalskega bencina.

Japonsko-francoska pogajanja
o usodi Indokine

Rim, 5. avg. b. Italijanski radio poroča, da so se v Tokiju pričela pogajanja med japonskimi in francoskimi predstavniki glede izpolnitve japonskih zahtev. Kot se čuje, Japonci zahtevajo, da se jim dopusti, da v francoski Indokini Japonci uredijo svoja letalska in pomorska oporišča, ki naj bi japonski armadi omogočila, da se vojna s Kitajsko čimprej konča.

Diplomatska pogajanja med francoskim poslanikom na Japonskem in vlado sneza Konoja so se pričela v Tokiju. Pogajanja se bodo vodila v sledečih točkah:

1. Da se Japonci dovoli zgraditev letalskih in pomorskih oporišč v francoski Indokini, kar naj Japonci omogoči pospešene operacije proti maršalu Cangkajseku in zaključitvi vojne s Kitajsko.

2. Zahteva za razširitev dosedanje trgovine med Japonsko in Indokino. Japonska namreč želi znaten del svojega izvoza oddati v to francosko kolonijo. Japonska bi svoje blago dala v zamenjavo za železo, kositer, premog in druge sirovine.

O poteku pogajanj, ki se vodijo istočasno v Tokiju in Vinčiju, doslej ni bilo mogoče dobiti nobenih podrobnosti. Francoska vlada je dobila obvestila, da je japonsko brodovje zapustilo Formozo in je na poti proti južni kitajski obali. V preteklih pogajanjih, ki so se na zahtevo Tokia vodila s francosko vlado, se je francoska vlada izjavila pripravljeno, da dovoli bivajanje japonskim uradnikom v Hajtongu, Hanoju in ob francoski železniški progi vse do doline Rdeče reke. Ti agenti naj bi pazili, če se vojni material še dobavlja Kitajski skozi Indokino ali ne.

Newyork, 5. avgusta. AA. Reuter. Po pisanju ameriških dopisnikov iz Sanghaja je nedavno Japonska začela z nadzorstvom nad francosko Indokino. Pravi, da je Japonska predložila Francozom v Hanoju tajne zahteve, med njimi tudi pravico za prevoz Japonskih čet skozi Indokino za primer, če bi se kitajska vojska pojavila na meji Junana.

Tokio, 5. avgusta. Domei. General Kuniaki Kojo, ki je bil imenovan od nove japonske vlade za izrednega poslanika v nizozemskih kolonijah, se je vrnil v Tokio. V intervjuju časnika, ki ga general Kojo izjavil, da se popolnoma strinja z izjavo notranjega ministra Macuoka, da spadajo nizozemske kolonije v gospodarsko območje Japonske. Sedanjega stanja na teh otokih ni mogoče dalje trpeti, ker se druge velesile prizadevajo, da bi se tam vgnezdile na mesto Nizozemske.

Japonska pogajanja z Italijo

Rim, 5. avg. b. Pred dvema dnevmoma je imel japonski veleposlanik v Rimu Širota šestanek z italijanskim zunanjim ministrom Giacomom Politicim krog trdijo, da je šlo za predprilpave za skorajšnji prihod japonskega zunanjega ministra v Rim. Pri tej priliki naj bi se namreč pričela pogajanja za čim tesnejše sodelovanje med Japonsko, Italijo in Nemčijo. Po informacijah rimskih krogov gre za načrte velikega gospodarskega blo-

Zabavljajem

Vemo, da so ljudje, ki nikoli z nobeno vlado niso zadovoljni, posebno če ne ustreza njihovemu političnemu okusu. V tem oziru gredo prijatelji mednarodnega framanstva oziroma zapadne plutokracije roko v roki z obduovalci Sovjetske Rusije, ki jim je vzor socializacije zemlje, da bi našli kmetije, dozdaj gospodarji tega, kar so si s trudom pridobili, pridelali in pomnožili, hodili pod nadzorstvom državnih delovlji vsako jutro na roboto za pičlo dnevno mezdo; eno kravico in tri kure pa par zajčkov bi jim sovjetska jugoslovanska federativna država milostno pustila... Vsi ti torej pridno nergajo zoper sedanji režim, posebno ker je v njem zastopnik slovenskega naroda dr. Anton Korosec, ki kot odločen zagovornik krščanske ljudske demokracije ne more biti ljub ne oboževalec denarja ne prijatelj boljševiške diktature.

Prijatelji framanstva hočejo preprečiti nujno potrebne gospodarske in socialne reforme, ki bi pristigle plutokrate. Simpatizerji sovjetskega režima pa bi radi našo vladno prikazali kot nesposobno, nemarno in brezbržno za ljudske potrebe. Resnica pa je, da naša vlada ni samo obvarovala vojske z njenimi uničujočimi posledicami, ampak da tudi v sedanjih velikih gospodarskih težavah dobro vozi, tako da je v tem oziru položaj pri nas gotovo boljši kakor v katerikoli nevtralni državi v Evropi, kjer pomanjkanje na vseh poljih občutijo neprimerno bolj, kakor pri nas, kjer še vedno živimo človeka dostojno življenje. Nikjer še niso povijali na primer

ka, v katerem bi bile vključene Nemčija, Italija, Sovjetska Rusija in Japonska.

Protijaponsko razpoloženje
v Ameriki narašča

Newyork, 5. avgusta. b. United Press: Protijaponsko razpoloženje v Združenih državah raste. Nerazpoloženje ameriške javnosti je doprinesla tudi novica, da bo novi japonski zunanji minister Macuoka poloval v Evropo. Njegovo potovanje tolmači tako, da Japonska namerava z vso resnostjo zasesti Nizozemsko Indijo. Nepristranski opazovalci v Združenih državah smatrajo, da bo Amerika v primeru, če bi Japonska prešla k takšnemu ukrepu, morala nastopiti.

Pravilnik o izobrazbi učiteljic otroških vrtcev

Belgrad, 5. avg. m. Današnje »Službene novine« priobčujejo pravilnik, katerega je predpisal prosvetni minister o izobrazbi učiteljic otroških vrtcev. Za izobrazbo otroških vrtaric se bodo ustanovili tečaji na učiteljskih in v Ljubljani, Sarajevu, Novem Sadu, Kragujevcu, Aleksincu, Skoplju, na Cetinju in na ženskem učiteljskem v Belgradu. Stroške za vzdrževanje tečajev nosijo banovine. Tečaj traja eno leto od 11. septembra do 18. junija. Predavanja se prične po končanem vpisu in nadaljujejo do 16. junija. Kandidatke se sprejemajo na podlagi tečaja, ki ga predpiše ravnatelj učiteljskega. Rok za prijavo je do 11. septembra. V tečaj se lahko sprejme 20 do 30 kandidatkinj, ki morajo izpolniti naslednje pogoje: da so končale štiri razrede gim-

nazije ali meščanske šole in napravile malo maturo, da so stare najmanj sedemnajst let, da so lepega vedenja, da uživajo dober glas in imajo posluš za petje. Izobrazba učiteljic se deli na splošno, strokovno in praktično. Med predmete splošne izobrazbe spada veouk, narodni jezik, narodna zgodovina in zemljepis, med strokovne predmete pa pouk o vzgoji, biologiji, pouk o zdravilstvu, pouk o otroških vrtcih, ročno delo, risanje, petje, recitacije in telovadba. Pouk je v prostorih, ki jih stavi na razpolago ravnatelj učiteljskega. Poučujejo učiteljice učiteljskega in ena učiteljica otroškega vrtca. Vse nature se honorirajo. Izpiti se polagajo v času od 6. do 28. junija. Točni čas in urnik odredi ravnatelj učiteljskega.

Jugoslavija na tujih velesejmih

Belgrad, 5. avgusta. AA. Sodelovanje države na spomladanskih tujih velesejmih je prineslo zadovoljive uspehe tako glede gospodarske propagande, turizma kakor tudi splošni propagandi za našo državo. Posebno je treba poudariti, da so naši paviljoni na vseh gospodarskih prireditvah privabili skoraj največje število ljudi. Tak primer je bil v Budimpešti, dalje v Milanu, v Lipskem in v Lyonu. Minister za trgovino in industrijo je odločil na povabilo držav, ki bodo letos priredile jenske velesjede, da se bo teh gospodarskih prireditev udeležila tudi naša država zaradi pospeševanja medsebojne zamenjave blaga in zaradi gospodarskih koristi. Tako se bo naša država udele-

žila med drugim tudi jenskih velesejmov na Dunaju in v Lipskem. Obstoji tudi verjetnost, da bo Jugoslavija zastopana še na letošnjem na novo odprtem jenskem mednarodnem velesejmu v Varni. Razen proizvodov, ki prihajajo v poštev za dotične države, bodo prikazane tudi druge gospodarske možnosti in potrebe naše države, da bi se povečala medsebojna trgovina in gospodarski promet z državami, ki prihajajo v poštev. Takšne države so n. pr. Nemčija, Bolgarija, Turčija in Grčija. Obstoji možnost, da se bo naš trgovinski minister na povabilo vlad iz onih držav, ki bodo priredile velesjede, tudi osebno udeležil otvoritve naših paviljonov na velesejmih v tujini.

Z Bleda

Bled, 5. avgusta. Danes popoldne je prišel na Bled predsednik vlade Dragiša Cvetković s šefom kabineta Božom Anastasijevićem. Danes sta dopotovala na Bled tudi minister za telesno vzgojo naroda g. Pantič in nemški konzul v Belgradu Neuhausen. G. Cvetković se je pripeljal z letalom do Ljubljane, na kar je odpotoval z avtomobilom na Gorenjsko. Popoldne je bil na Bledu v svoji vili »Podkoren«. Proti večeru je predsednik vlade obiskal zunanji minister Cincar Markovič. Predsednik vlade ostane na Bledu več dni.

Nova uredba o rudnikih
in topilnicah

Belgrad, 5. avgusta. m. Današnje »Službene novine« objavljajo uredbu ministra za gozdove in rudnike, po kateri rudniki in topilniška podjetja ne morejo prenehati z delom brez dovoljenja ministra za gozdove in rudnike, in po kateri lahko minister za gozdove in rudnike, da bi preprečil prekinitev ali oviranje dela, postavi pri teh podjetjih prisilno upravo, in to bodisi na zahtevo solastnikov podjetja bodisi po svoji volji, kadar to zahtevajo javni interesi. Prisilna uprava izvaja vsa tehnična dela po določenih načrtih, katere je treba nujno predložiti v odobritev ministru za gozdove in rudnike. Vse stroške prisilne uprave odreja minister za gozdove in rudnike, nosi jih pa podjetje. Prisilna uprava lahko po predhodnem dovoljenju ministru za gozdove in rudnike zadolži podjetje do četrtine kapitala. Čež četrtino, a največ do polovice, po predhodnem pristanku lastnikov podjetja ali po predhodnem dovoljenju ministra za gozdove in rudnike. Z dnem, ko minister za gozdove in rudnike postavi prisilno upravo, prenehajo vse pravice, ki jih ima upravni odbor, odnosno registrirani zastopniki podjetja do uprave podjetja. Minister za gozdove in rudnike lahko po svojem preudarku premenja organe prisilne uprave. Nadzorstvo nad delom organov prisilne uprave bo izvajal minister za gozdove in rudnike po odobrenju za vrhovno rudarsko nadzorstvo.

Belgrajske novice

Belgrad, 5. avgusta. AA. Ker se bo prometni minister mudil izven Belgrada, v njegovem kabinetu ne bo sprejemov za stranke. Kdaj bo minister spet sprejemal stranke, bo sporočeno pozneje.

Belgrad, 5. avgusta. m. Z odlokom finančnega ministra se veljavno pojasnila k št. 177 uvozne carinske tarife podaljša do konca 1940.

Belgrad, 5. avgusta. m. Z odlokom poštnega ministra se v št. 8 telefonske tarife vnese naslednje dopolnilo: 1. Za točko 6 se doda 7. točka, ki se glasi: 1. Za telefonske aparate z napravami za zbiranje denarja, se plača letno predplačilo 100 din. 2. Telefonski naročniki, ki si morajo sami nabaviti in vzdrževati telefonski aparat s pripravo za pobiranje denarja, ne plačajo tega zneska.

Iz Francije

Ena stranka — Proti framanom
— Proti Judom

Newyork, 5. avg. t. Radio Roma: Newyorški radio je v svojih poročilih v španščini objavil, da pripravljajo v Franciji preosnovno notranje političnega življenja, in sicer na ta način, da bo ustanovljena — in edino dovoljena — samo ena stranka, ki ji bodo stali na čelu trije visoki častniki. Ameriški radio je dodal, da vodilni krogi v Franciji potemtakem pripravljajo neke vrste fašistično ustavo, ki bo odredila takojšen razpust vseh strank, ki se protivijo reformam maršala Petaina.

Zeneva, 5. avg. AA. DNB: »Journal des Debats« se bavi s sklepom francoske vlade o razpustu tajnih organizacij in z vplivom masonskih lož v Franciji. V zvezi s tem pravi list med drugim, da imajo masoni povsod zastopnike svojega tajnstvenega sveta in sicer tako v predsedstvu vlade, kakor tudi v ministrstvih in v ustavotvornih skupščini. V rokah imajo vso oblast, seveda samo za kulisami. Oni so si s svojimi protinacionalnimi in protivrškimi cilji podredili državo. Njihovo največje zmagoslavje v Franciji je bilo takrat, ko so iz šol naredili središče brezboštva.

Zeneva, 5. avg. AA. DNB. Kakor poročajo iz Nice, je prišlo tam in v drugih krajih francoske Rivijere do protijudovskih demonstracij. Demonstracije so na nekaterih judovskih trgovinah razbili izložbe. Do podobnih demonstracij je prišlo tudi v Lyonu.

Spopadi na Kamerunu in na
Madagaskarju

Zeneva, 5. avgusta. AA. DNB: Kakor poročajo iz dobro obveščenih francoskih krogov v Vichiju o incidentih v Kamerunu in na Madagaskarju, o čemer je francoska vlada razpravljala na svoji zadnji seji, gre za razne angleške poskuse, da v francoskih teritorialnih vodah pri Madagaskarju izvedejo blokado. Francoske oblasti so bile zaradi tega prisiljene, te svoje teritorialne vode pri Madagaskarju razširiti na 20 milj. T. j. ukrep, ki je naperjen izključno proti Angležem.

Zeneva, 5. avgusta. S pristojnega francoskega mesta odločno zavračajo angleško propagando, ki se nanaša na francosko Novo Kaledonijo. Z angleške strani so razširili v zvezi s tem vesti, da so poveljniki in prebivalstvo Nove Kaledonije izrazili svoje simpatije za angleško stvar. To trditve v Vichiju odločno zanikajo ter pripominjajo, da je Nova Kaledonija po zemljepisni legi daleč od Francije in da zaradi angleške blokade, ki se je razširila tudi na časnikaarska poročila, ni težih obvestil, da pa je kljub temu vdanost guvernerja in prebivalstva Nove Kaledonije Franciji izven vsakega dvoma.

Po vseh bojiščih - boji v zraku

Nemška poročila

Vojna poročila

Berlin, 5. avgusta, AA. DNB. Vrhovna komanda državne oborožene sile objavlja: Včeraj je nemško vojno letalstvo vršilo izvidniške polete na morju od Hebridskih otokov do Kanala. Ponoči 4. avgusta so nemški bombniki napadli pristanišče Stenlo pri Liverpoolu, ki služi za uvoz petroleja. Ta napad je izzval mnogo požarov. Razen tega so nemški bombniki napadli položaje angleškega protiletalskega topništva pri Swanseju. Ponoči 4. avgusta je prišlo nekoliko angleških letal nad severno in zahodno Nemčijo. Dasi so ta angleška letala vrgla nekoliko več bomb, kakor pri zadnjih napadih, je bila škoda še manjša, kakor pri zadnjih napadih, in še to na nevojaskih ciljeh.

Berlin, 5. avgusta, AA. DNB. Vrhovno poveljstvo državne oborožene sile poroča:

Nemško vojno letalstvo je izvedlo včeraj ogledniške polete nad Anglijo, Skotsko in nad delom Severnega morja. Pri teh poletih je bila v prekopu sv. Jurija zahodno od Pambrooka zadeta trgovaška ladja. V noči od 4. na 5. avgust so naši bombniki napadli ladjedelnico Shirne, zaloge tekočega goriva in postojanke protiletalske artiljerije pri Nordlinghillu, kakor tudi postojanke protiletalske artiljerije pri Timeshavenu.

Nocoj je nekaj angleških letal letelo nad zahodno Nemčijo in vrglo nekaj bomb. Razen neznatne škode, ki je bila prizadejana tudi po drugih mestih, je bilo zažgano tudi neko kmečko posestvo v okraju Borken. Pri tej priliki je bil ubit en civilist.

Hamburg ni porušen

New York, 5. avgusta, AA. DNB. Dopisnik ameriških listov, ki so obiskali Hamburg, da bi se prepričali o lažljivih angleških poročilih o »porušenju Hamburga« in njegovega pristanišča, so soglasno potrdila, da niso videli niti sledi tega »rušenja«. Hamburgsko pristanišče in predor v njem sta popolnoma nepoškodovana. Slika na ulicah je v vsakem pogledu normalna. Pogled z zvonika cerkve Sv. Mihaela ne daje nikakor vtisa, da bi bil Hamburg pretvorjen v prah in pepel.

Hitler v Berlinu

Berlin, 5. avgusta, b. Včeraj popoldne se je vrnil v Berlin nemški državni kancler Hitler. Z njim je prišel tudi nemški zunanji minister Ribbentrop. Danes popoldne pa je imel kancler več konferenc s svojimi najpomembnejšimi sodelavci v državnem kanclerstvu. Med drugim se je razgovarjal z maršalom Göringom, vrhovnim poveljnikom nemške vojske generalom Brauchitschem in zunanjim ministrom Ribbentropom. Zaenkrat ni znano, koliko časa bo kancler Hitler ostal v Berlinu.

Italijanska poročila

Vojna poročila

Nekje v Italiji, 5. avg. AA. Stefani javlja: službeno poročilo št. 56 vrhovne komande državne oborožene sile se glasi:

Ekvadriile naših zračnih sil so v Vzhodni Afriki bombardirale Erkovit v Sudanu. Razen tega so izvršile napad na letališče Sumit in na Haifo, kjer je bil zažgan velik hangar. Razen tega so bile pri Haifi poškodovane velike železniške naprave. Tekom operacij, ki jih je opravilo naše letalstvo nad angleško kolonijo Kenijo, je bila z bombami napa-

Papež Pij XII francoskim duhovnikom

Papež Pij XII. je naslovil na francosko duhovščino poslanico. Povzemamo njene glavne misli:

Prošnjo, ki ste nam jo poslali po brezprimerni nesreči, ki je zadela vašo domovino, in vaša želja, da bi vam poslali besedo tolažbe, odgovarja naši živi želji, da bi bil v tem trenutku, moji dragi sinovi in častiti bratje, sam med vami pa bi vam mogel povedati, kako globoko je pretresla naše očeto vsko srce nesreča, ki je pogreznila Francijo v žalost in tegobo.

Mi smo z vami, z duhovniki in verniki, žalostni zaradi vaše usode, tolaži nas pa, da smo v dnevih preizkušnje našli pri vas katoliškega duha Francije, ki je v srečnih dnevih katerikrat pozabila svoje najplemenitejše tradicije, ki je pa nesreča nikoli ni ubila, ampak jo še bolj približala Bogu, da je izšla iz nje okrepljena, da bi se lahko posvetila svojemu velikemu duhovnemu in krščanskemu poslanstvu.

Ne dvomimo — pravi papež dalje — da bo izkušnja, katero vam je Bog poslal, tvorila podlago za še večje prizadevanje, da se bo ves narod spet vzravnil in razvijal svoje bogate moči v prid krščanski družini narodov. V tem se bo pokazala prava veličina ljudstva, ki se zaveda svojega dostojanstva in vrednosti. Ravno nesreča je najboljša prilika, da se naše oči bolj odprejo večnim vrednotam in najdejo pota, ki nas vodijo k najvišjemu blagru. Poznamo velike duhovne sile Francije, ki so tako močne in tako mnogotere, da ne bodo šele čakale miru, da se lotijo dela in pokažejo svetu, da ima narod z večstoletnim izročilom v svoji veri in medsebojni vzajemnosti moč, da kljubuje nesreči in nadaljuje pot v bodočnost krščanske pravice.

Papež izraža nato svoje veselje, da so se vsi škofje podali na svoja mesta oziroma so ostali na njih in da bo tudi vsa duhovščina zavzela svoja stara mesta, da kakor usmiljeni Samarijan v evangelijski pomaga ranjenim bratom.

Dano v Vatikanu 29. junija 1940 v drugem letu papeževanja Pija XII.

dena velika skupina vojaških motornih vozil, ki so bila zbrana južno od Vajira. Naknadno se doznava nove podrobnosti o borbah pri *Delelsiji*, o katerih govori službeni poročilni vrhovne komande št. 54 in 55. Po teh poročilih je sovražnik pustil pred našimi položaji 64 ubitih vojakov, med njimi 3 častnike. Naše čete so v angleški Somaliji uspešno napadle pristanišče Ceila. Eno naši letal, ki se je udeležilo tega napada, so ni vrnilo.

Sovražnik je napadel pristanišče Derno v Severni Afriki, škoda pa je bila prav neznatna.

Ene italijanska podmornica se ni vrnila domov. Nekje v Italiji, 5. avgusta, AA. Stefani: Poročilo št. 57 glavnega štaba oborožene sile se glasi: V Severni Afriki se je neka naša formacija bojnih in lovskih letal srdito borila z množestvilnim sovražnim letalstvom, ki je poskušalo bombardirati naše libijske čete na meji *Cirenaike*, čete, ki so bile v premikanju. V boju je bilo sestreljenih deset sovražnih letal, od njih sedem vrste »Gloucester« in trije vrste »Blenheim«. Razen tega je bilo še deset sovražnih letal poškodovanih in vžganih. Naši bombniki so sestrelili eno angleško lovsko letalo, vprav ko je učinkovito bombardiralo kraje v bližini *Matruha*. Vsa naša letala so se vrnila v svoja oporišča.

V Vzhodni Afriki je bil napad sovražnih letal odbit na meji gornjega Sudana, ob *Rudolfovem* jezeru, pri čemer je pomagalo tudi tamkajšnje prebivalstvo. Oddelek naših letal je bombardiral pristanišče Berbere, kjer je bila zadeta ena ladja.

O priliki poleta sovražnih letal nad *Massauo* je bila prizadejana neznatna škoda v pristanišču. Ubite so bile štiri osebe, trideset pa je bilo ranjenih. Dve sovražni letali sta bili zbiti na tla, tretje pa verjetno tudi. Protiletalska obramba je sestrelila v *Kassalu* eno sovražno letalo.

Opazovalec »Stefani« o letalskih uspehih Italije

Nekje v Italiji, 5. avgusta, AA. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča: Italijanske letalske sile so na vsem področju cesarstva v zadnjih dneh povečale svojo delavnost ter spet dokazale svojo premoč nad sovražnikom. Izvedenih je bilo več ogledniških poletov nad sovražnim ozemljem od angleškega Sudana do Adena. Pri tej priliki so oddelki italijanskih letal bombardirali pomembne vojaške objekte. Pri teh ogledniških poletih nad Sudanom, zlasti nad gornjim Sudanom so italijanski letalci odkrili nova letalska oporišča, ki jih je italijansko letalstvo napadlo in bombardiralo. Letališča so bila poškodovana.

Zažgana je ena lopa, uničenih pa večje število sovražnih letal, ki so bila v bližini te lope. Napad na železniško križišče pri Hai pomeni eno najpomembnejših letalskih operacij. Tu so bili bombardirani važni objekti na železniški progi, ki spaja ozemlje angleškega Sudana s sudanskimi pristanišči ob Rdečem morju. Uničene je bilo okoli 100 m železniške proge. Večji oddelki bombnikov so napadli tudi pristanišče Zeila. Teško sta poškodovani dve ladji in en remorker. Italijanska letala so prizadejala večjo škodo tudi na pristaniških napravah, na pomolu in skladiščih. Naši bombniki so večkrat zadeli razna skladišča ter zatem taborišče čet ter letališče. Pri tem napadu je oddelek sovražnih letal, ki so sestojali iz osmih lovskih aparatov in ki se je mudil na križarjenju, stopil v boj z italijanskimi letali, toda ta letala so bila prisiljena k umiku, čim se je vsul nanje z italijanskih aparatov ogenj. Potem ko so se sovražna lovška letala umaknila, je italijanska formacija nadaljevala z bombardiranjem z majhne višine. Bombardirala je zlasti letališče *Umnik*, na katerem je izbruhnil požar. Verjetno je, da je bilo na tem letališču tudi skladišče goriva. Zatem so italijanska letala izvedla napad tudi na druga skladišča ter naprave na letališču z očitnim uspehom.

Napadi na Malto

Nekje v Italiji, 5. avgusta, AA. Stefani: Posebni dopisnik agencije Stefani podaja podrobnosti o zadnjih ogledniških poletih nad otokom Malto. Ogledniški polet je bil izveden dopoldne. Pri njem so sodelovali številni oddelki lovskih letal. Patrola, sestavljena iz treh angleških lovskih letal, se je potem, ko je zapazila italijansko formacijo, poskušala oddaljiti, da bi se izognila spopadu. Dvema angleškima letalom, ki sta leteli 6000 m visoko, se je posrečilo uiti, tretje letalo pa je dohitelo italijanska letalska patrola. Pri spopadu ga je večkrat zadela in je letalo padlo na tla.

Italijanske težnje po Palestini

Rim, 5. avgusta, b. »Il Regimo Fasista«, glasilu bivšega glavnega tajnika fašistične stranke piše, da je Italija postavila pravico na Jeruzalem. Fašistična Italija je pričela delati za osvoboditev Palestine, ker je to vprašanje, ki je še odprto, prizadejalo veliko skrbi katoliški Italiji.

Angleška poročila

Vojna poročila

Pri Svhipolu smo poškodovali več sovražnih štirimotornih letal. Na tovarno v Sachsbergen smo vrgli 8 ton eksplozivnih bomb. Naše bombe so napravile 30 zadetkov na petrolejsko rafinerijo, kjer se nahajajo velike zaloge petroleja, kerosena, plina in težkih gorivnih olj.

London, 5. avgusta, AA. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča:

Naši bombniki so izvedli včeraj podnevi bombardiranje letališč v Franciji, Belgiji in Holandiji. Letalci so z bombami zadeli lope in letališča z majhne višine. S strojnimi pa so streljali letala, ki so bila na tleh. Sovražna lovška letala so se ponekod upirala. Eno naše letalo se je izgubilo. Naša letala so tudi ponoči nadaljevala s sistematičnimi napadi na vojaške objekte v Nemčiji. Preteklo noč so osredotočili svoje napade na skladišča goriva v Emdenu, Hamburgu, Niesburgu in Salzbergenu. Prav tako so bombniki bombardirali tudi več nemških letališč. Zlasti v Hamburgu in Salzbergenu je bila povzročena škoda zelo velika. Eno naše letalo, ki se je vračalo po izpolnjeni nalogi, se je moralo spustiti.

Kairo, 5. avgusta, AA. Reuter: Poveljstvo britanskega letalstva poroča, da so sovražna letala izvedla napad na *Mers Matruh*. Lovska letala so se z njimi spoprijela.

San Sebastian, 5. avgusta, Havas: Iz Londona izvemo, da je general Brooke, ki je bil namesto generala Ironside imenovan za vrhovnega poveljnika angleške kopne vojske, popolnoma zavrgel obrambni načrt svojega predhodnika. Načrt generala Brooka sestoji v glavnem v tem, da se iz tistih točk, kjer se pričakuje izkrcanje Nem-

cev, civilno prebivalstvo evakuira bolj v zaledje, da bi bile vse ceste proste za armado. En del prebivalstva naj se potem oboroži za gverilsko vojsko proti Nemcem, medtem ko bi angleška armada po nemškem zgledu Nemce iz centrov države napadla na tankih.

London, 5. avgusta, t. Vojno ministrstvo je danes objavilo naslednje uradno poročilo o dose-

danjih angleških izgubah v Libiji v vojni z Italijo: Od začetka vojne z Italijo je angleška vojska utrpela 20 mrtvih in pogrešanih in 10 ranjenih. Italijani so v tem času imeli 20 mrtvih, 20 ranjenih ter 808 ujetih. Toda te številke se nanašajo samo na mrtve, ki so jih angleške čete pokopale, na ranjene, ki so jih angleške čete ujele, ne pa na ostale. Pri napadu na utrbo Vapuzzo so Italijani utrpeli izgube v vojnem orodju, topovih, motornih vozilih in drugem vojnem blagu. Ranjenih je bilo precej. Veliko število vojakov je obležalo mrtvih na bojišču in še niso bili pokopani. Ujetniki pripovedujejo, da je v italijanskih bolnišnicah mnogo ranjencev.

Angleži o dosedanem letalskem boju z Nemčijo

London, 5. avgusta, t. Letalsko ministrstvo je danes priobčilo nekaj uradnih podatkov o dose-

danjem letalskem boju z Nemčijo. Uradno sporočilo pravi, da so angleška letala v zadnjem mesecu vrgla 33.431 ton bomb na nemško ozemlje, odnosno na ozemlje, ki ga je Nemčija zasedla. V istem času je nemško letalstvo vrglo 7000 ton na angleško ozemlje. Od dne 18. junija, ko je nemško letalstvo začelo napadati angleško ozemlje, je Nemčija v letalskih bojih izgubila 307 letal, medtem ko znašajo angleške izgube 172 letal. Poročilo dodaja, da je angleška proizvodnja letal sedaj dosegla višek nemške proizvodnje.

Letalsko ministrstvo poroča nadalje: Pri letalskih bojih tekom včerajšnjega dne in noči so

angleška letala sestrelila 3 nemška letala. Na bojišču v Vzhodni Afriki je prišlo do velikih bojev v zraku. Pri eni priliki so bila angleška letala v boju s 50 nemškimi letali, 6 italijanskih letal je bilo sestreljenih.

Churchillova objava o nemškem napadu

London, 5. avgusta, t. Reuter. Predsedništvo vlade je danes dalo v objavo naslednje sporočilo:

Ministrski predsednik želi, da se razglasi, da možnost nemškega poskusa, da bi se izkrcali v Angliji, še ni minula. Dejstvo, da v Nemčiji sedaj razširjajo govorce, da ne nameravajo napada na angleško otočje, naj se tolmači s podvojenjo previdnostjo. Naše lastno občute, da postajamo vsak dan močnejši, ter naša pripravljenost, naj nikogar ne zavedejo, da bi zmanjšal svojo budnost in moralno pripravljenost na bodoče dogodke.

Sovjetsko mnenje o trajanju vojne

Moskva, 5. avgusta, AA. Tass. »Izvestja« objavljajo uvodnik o položaju v Evropi in o usodi veselih. List pravi med drugim:

Razmere, v katerih se nahaja Evropa, kjer imajo nekatere sile velike kolonijalne posesti, pa so vendar premagane, ustvarjajo tak položaj, ki grozi, da se bo vojna razširila in pretvorila v svetovno imperijalistično vojno. Te dni se je tretjič sestal vrhovni sovjet od začetka vojne, da čuje poročilo zunanjega komisarja Molotova. To poročilo vsebuje pregled mednarodnega položaja in vseh bistvenih važnih problemov, za katere gre. Glavni smoter sovjetske zunanje politike je, da ohrani mir in nevtralnost. To se je posrečilo do zadnjih štirih mesecev, ko je evropska vojna postala nenadoma brza in olenzivna po dolgi perijodi miru na zapadni fronti. Potek vojne je hitro spremenil sliko Evrope. Sovjetska zveza je ostala ob strani vojne, o kateri sedaj še nihče ne more reči, kdaj in kako se bo končala. Medtem pa vsi znaki kažejo, da bo v bližnji bodočnosti nova doba vojne še ostrejša.

4 značilne izjave v Ameriki o stališču do vojne v Evropi

Roosevelt

Washington, 5. avgusta, t. Newyorskij radio objavlja, da je predsednik Roosevelt poslal večini konferenci zastopnikov vseh držav v Združenih državah Severne Amerike, ki so se zbrali, da proučujejo nekatera važna pravna vprašanja, naj imajo pravniki pred očmi, da je treba danes podčrtati potrebo po enotnem postopku v vseh Združenih državah. Na tem zborovanju bodo pravniki sklenili nekatere predloge za vzajemno preganjanje vohunov, saboterjev in članov »pete kolone«. Roosevelt je v svoji poslanici med drugim dejal: »Dandanes moramo stati vsi budno na straži, v stanju moramo biti, da takoj nastopimo, vendar pa moramo ohraniti hladen razum in zdrave živce ter se ogibati surovim neumnostim, ki jih uganjajo člani organizacije »Vigilance«, (Vigilance ali Vigilante so posebna tajna društva, ki so svojemu članstvu naložila dolžnost, da grešnike proti javni moralni in interesom države najprej pismeno svarijo, nakar jih pa tudi telesno kaznujejo, če potrebno, tudi s kamenjanjem do smrti.) Roosevelt je dejal, da morajo Združene države v Severni Ameriki imeti pri rokah pravna sredstva, ki bodo zadostovala, da hitro in učinkovito ter po vsem ozemlju enako kaznujejo pojave, ki bi bili nevarni ameriški državi.

Letalec Lindbergh

Ustanovitelj nove ameriške politične stranke polkovnik Lindbergh je imel včeraj govor, v katerem je med drugim rekel: Politiki rinejo Združene države v vojno. Pravi interes ameriškega naroda je v tem, da se vzdrži slehernega dejanja, ki bi ga moglo potegniti v

evropski spopad, s katerim Združene države nimajo nobene zveze. Če bi pa Združene države rade branile zahodno omiko in svobodo svetovne trgovine, je rekel govornik, morajo upoštevati dejstvo, da se Evropa, nad katero sta do včeraj gospodarili Anglija in Francija, nahaja od jutri naprej pod vodstvom Nemčije in Italije. Vlada Združenih držav lahko samo doseže sporazum s tema silama. Tako se bo obvarovala vojne in bo rešila mir na svetu.

General Pershing

Washington, 5. avgusta, AA. Reuter: Snoči je imel general Pershing, glavni poveljnik ameriške ekspedicijske vojske v pretekli svetovni vojni, radijski govor, s katerim se je zavzemal za to, da naj bi Združene države dale Veliki Britaniji na razpolago 50 rusilcev, katere smatrajo za stare. Pershing je poudaril mnenje, da bi bilo neumno pošiljati armado v Evropo med to vojno. Toda potrebno je izkazati pomoč. Na koncu svojega govora se je Pershing zavzemal za to, da Združene države ostanejo izven sedanje vojne.

Mornariški minister Knox

Mornariški minister Knox je prav tako govoril po radu. Dejaj je, da so Združene države pred nevarnim odločitvam. Velikanska vojna v Evropi se razvija v bližini ameriške celine. Ko bi nastopil primerni čas, bi se totalitarne velesile mogle odločiti, da pomislijo na osvojitve Amerike. V trenutku, ko bi bila angleška vojna mornarica premagana, ali bi prišla v druge roke, bi Atlantski ocean ne predstavljal več ovire med Evropo in Ameriko.

Napad nemškega strmoglavca »Stuka« na angleške industrijske naprave

Gospodarstvo

Krediti Narodne banke

Združenje bank v Belgradu je objavilo v belgrajski »Politiki« obširno razpravo o tem, ali se naj Narodna banka, podržavi ali ne. Iz te razprave posnemamo naslednje ugotovitve:

Združenje ugotavlja, da drže 50% delnice banke v rokah številni varčevalci, državne ustanove ter ustanove socialnega zavarovanja in da ni govora o legendi o 24 bogataših, ki imajo v rokah vsi Narodno banko.

Glede kreditov zasebnemu gospodarstvu v eskontu in lombardu ugotavlja Združenje, da je bilo stanje odobrenih in izkoriščenih kreditov dne 30. junija naslednje (v milij. din):

	odobreno	izkoriščeno
banovina Hrvatska	995	630
Slovenija	287	130
ostala država	1.988	1.030

Še drugačno sliko pa dobimo, če mi zračunamo odstotek odobrenih in izkoriščenih kreditov.

Od skupnih odobrenih in izkoriščenih kreditov je odpadlo:

	odobreno	izkoriščeno
Hrvatska	30.4%	35.2%
Slovenija	8.8%	7.3%
ostala država	60.8%	57.5%
vsa država	100.0%	100.0%

Ta pregled nam kaže, da ima Slovenija v odstotkih manj izkoriščenih kreditov kot pa znašajo dejansko odobreni krediti, kar velja tudi za srbske kraje države, dočim ima področje banovine Hrvatske večji odstotek izkoriščenih kot odstotek pri odobrenih kreditih. Slovenija je odobrene kredite najmanj izkoriščala, ker so koristniki smatrali kredite Narodne banke za zadnjo rezervo, dočim so jih druge zaradi razlike v tržni obrestni meri smatrali za obratni kapital ter so jih obilno izkoriščali. Gotovo pa bolj odgovarja pojmu kredita Emisijske banke pojava, ki je udomaćeno pri nas kot v ostali državi.

O železniški prevoznih pogodbah in tovornem listu kot dokazni listini

Na podstavi pooblastila iz § 80 točka 10, finančnega zakona za leto 1939-40 je predpisal minister za promet novo Uredbo o prevozu potnikov, prtljage in blaga na železnicah (UPZ). Ta uredba, ki prinaša važne spremembe v prevoznem pravu, je bila objavljena v »Službenih novinah kraljevine Jugoslavije« št. 63-XX z dne 18. marca t. l. Glasom določila v zaključnih odredbah VIII. dela nove uredbe stopi uredba v veljavo dne 1. oktobra 1940, katerega dne preneha veljati dosedanja železniška prometna uredba z dne 1. okt. 1925 in vsi drugi predpisi, ki niso v skladu z novo uredbo.

Nova uredba bo objavljena tudi v novi Osnovni tarifi jugoslovanskih drž. železnic, ki je vsebovala dopolnilne odredbe in do stopila istega dne v veljavo.

Železniško prevozno pravo urejata v naši kraljevini Mednarodna konvencija o prevozu potnikov in prtljage z dne 1. X. 1938 (M. K. P.) in Mednarodna konvencija o prevozu blaga (MKR) z dne 1. oktobra 1938. Že ime samo pove, da ti dve konvenciji vsebujejo zakonita določila o prevažanju v zamejstvo, medtem ko ureja točasno način lokalnega — tuzemskega — prevažanja železniška prometna uredba z dne 1. X. 1925, ki ima zakonsko moč.

Še traktat čas nas loči od uveljavljanja novih določil prevoznega prava, zato moramo v tej zvezi poudariti, da je skrajni čas, da žl. uprava izda osnovno tarifo in sploh vse službene pripomočke, ki se bodo z uveljavljanjem nove uredbe spremenili. Upoštevajoč dejstvo, da je komercialna služba ena najtežjih panog žel. službe in da zahteva veliko študija za dobro in pravilno poslovanje, smo prepričani, da bosta dva meseca vsekakor prekratk rok, da bi se mogli v poštev prihajajoči zadosno seznaniti z novimi predpisi.

V tem članku se hočemo baviti predvsem z žel. prevozno pogodbo U. P. Z., katere predmet je prevažanje blaga od predajne do namembne postaje, ali samo po železnici, ali pa tudi deloma po rednih avtomobilskih, plovnih in po zračnih progah. Upamo, da bomo na ta način mnogo pripomogli k lažjemu in pravilnemu razumevanju novih predpisov.

Prevozno pogodbo skleneta na eni strani železnica, a na drugi stani v tovrstnem listu kot odposiljatelj označena oseba, firma ali pravna oseba (po čl. 63 UPZ tudi javno oblastvo) ne glede na to ali je sklenila pogodbo na svoj račun ali na račun kakega drugega. Torej samo železnica in odposiljatelj nastopata kot pogodbeni stranki, nikakor pa ne prejemnik. Ker pa pridobi prejemnik, to je oseba, kateri je železnica dolžna blago izročiti, od določenega trenutka gotove pravice iz prevozne pogodbe, je vladal svojasno spor o vlogi prejemnika pri prevoznih pogodbah. Zdej pa so si vsi edini, da je žel. prevozno pogodbo prištevati med pogodbo v korist tretje osebe — prejemnika.

Obliko sklenitve prevozne pogodbe ureja čl. 68 U. P. Z., ki je v tem pogledu skladen s čl. 8 M. K. R. Po teh določilih sta za sklenitev prevozne pogodbe potrebna dva formalna akta in sicer: predaja blaga in pravilno izpolnjena tovorna lista železnici po odposiljatelju ali njegovem pooblaščenju in prevzem obeh od železnice radi prevažanja. Oba akta morata biti izvršena, sicer ni prevozna pogodba pravno veljavno sklenjena. Če tudi bi železnica kot pogodbeni stranka pristala, da odposiljatelj preda samo blago v prevažanje brez tovrstnega lista, bi v takem primeru ne bila prevozna pogodba pravno veljavno sklenjena. Tak dogovor bi ne bil za nobeno stranko pravno obvezen, niti železnica, niti odposiljatelj bi ne mogla z uspehom uveljaviti katerihkoli zahtevkov.

Za sklenitev prevozne pogodbe tudi ne zadostuje vsaka predaja blaga in tov. lista, ampak se zahteva, da morata biti tov. list in blago predana v vrhu prevažanja in tudi od železnice v ta namen prevzeta. Ni potrebno, da se predata blago in tovorni list istočasno, niti ni predpisano kaj mora odposiljatelj najprej železnici predati. Najno potrebno je, da predava oboje, kajti šele v tem trenutku, ko železnica prevzame blago in tov. list radi prevažanja, se smatra prevozna pogodba za sklenjeno: čim je predajna postaja prevzela v prevažanje blago s tovrstnim listom.

Železnica mora prevzeti vse v tovrstnem listu navedene predmete in ne morda samo en del. Pri kosovnih pošilkah je ta prevzem bolj enostaven kot pa pri vagonških pošilkah. Pri vagonških pošilkah se ne more smatрати prevozna pogodba že za sklenjeno, ko je odposiljatelj pošilko naložil v vagon in predal tov. list železnici. Potrebno je, da železnica blago prevzame, kar se zgodi šele s simboličnim dejanjem, ko vagon zalivka, ali že naložene dele pošilke prešteje, ali vagon nalistka itd. Posamezne pogodbe za nakladanje voz na industrijskih tirih imajo lahko specialna določila, ki se morajo v tej zvezi upoštevati.

Mimogrede naj še omenimo, da je železnica dolžna blago prevzeti v prevažanje in skleniti z odposiljateljem prevozno pogodbo. Vendar predvidevata tako M. K. R. kot U. P. Z. primere, v katerih se železnica oprošča te dolžnosti. Čeprav bi bilo primerno o tem razpravljati v tej zvezi, se bomo raje bavili pod posebnim poglavjem.

Železniško prevozno pogodbo bi mogli potem takim označiti kot dvostransko na predpisani način sklenjeno pogodbo, ki jo skleneta železnica

in odposiljatelj v korist prejemnika, po kateri se železnica obveže, da bo v prevažanje prevzeto blago prepeljala od predajne do namembne postaje v zakonito določenem roku in da bo blago v isti količini in v istem stanju kot ga je prevzela, izročila prejemniku, odposiljatelj pa se obveže, da bo plačal prevozne stroške sam, ali pa namesto njega prejemnik. (Če prejemnik tov. lista ne izreši, je pravno obvezen plačati stroške odposiljatelj.)

Prejemnik potrjuje železnica s tem, da žigosa tov. list z datumom prevzema. Ako odposiljatelj zahteva, se mora tov. list žigosati v njegovih pristotnosti.

Nepravilna bi bila razlaga, da se smatra prevozno pogodbo za sklenjeno šele v trenutku, ko železnica žigosa tovorni list in duplikat. Železnica žigosa tov. list in njegov duplikat le v dokaz, da je bila prevozna pogodba sklenjena in s

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 31. julij kaže naslednje glavne postavke (vse v milijonih din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 22. julij):

Aktivna: zlato v blaginjah 2.054,6 (+ 3,1), zlato in inozemstvu 231,1, skupna podlaga 2.285,67 (+ 3,1), devize izven podlage 512,6 (+ 83,4), kovani denar 286,15 (- 43,3), posojila: menična 1.656,16 (- 44,2), lombardna 198,9 (+ 19,65), skupna posojila 1.855,04 (- 24,5), vrednostni papirji 412,6 (+ 9,9), eskont bonov drž. obrambe 4.091,0 (+ 55,0), razna aktivna 1.925,26 (- 81,1).

Pasiva: bankovci v obtoku 2.179,2 (+ 175,7), drž. terjatve 24,5 (- 72,24), zirovni računi 1.158,7 (- 81,37), razni računi 757,7 (- 185), skupno obveznosti po vidu 1.940,9 (- 155,45), razna pasiva 343,6 (- 14,5).

Obtok bankovcev ter obveznosti po vidu 14.120,1 (+ 20,3), ekupna podlaga po stvarni vrednosti 3.657,07 (+ 4,94), od tega samo zlato v blaginjah po stvarni vrednosti 3.287,3 (+ 4,94) milij. din, skupno krije 25,89% (v prejšnjem izkazu 25,90%), od tega samo z zlato po stvarni vrednosti 23,28 (23,27)%.

Izkaz kaže znatno povečanje našega deviznega zaklada. Izposojila zasebnemu gospodarstvu so se zmanjšala, povečala pa državi. Zaradi potrebe ulnima je narastel obtok bankovcev, zmanjšale pa so se naložbe na zirovni računih zasebnikov in države.

Dopolnilo navodilom za plačilni promet z Grčijo

Devizno ravnanje Narodne banke je izdalo dopolnilna navodila o plačilnem prometu z Grčijo. G. finančni minister je dne 27. julija uveljavil odlok, po katerem se učinja njegov prejšnji odlok z dne 20. aprila 1940, s katerim se vpostavlja plačilni promet z Grčijo na osnovi svobodnih deviz. Nadalje je ukinil kontrolo uvoza blaga iz Grčije, uvedeno dne 7. septembra 1939 in pooblastil devizno ravnanje, da da potrebna navodila za uveljavljanje novega plačilnega sporazuma z Grčijo.

Na osnovi tega odloka so bila izdana naslednja navodila:

1. Za uvoz blaga iz Grčije po 20. juliju 1940 ni potrebno dovoljenje komiteja za uvoz, ker se od navedenega dne dalje kontrola uvoza ne nanaša na grško blago.

2. Ob priliki plačila grškega blaga z nakupom bonov na dražem morajo domači uvozniki opraviti opravičilo z rednimi dokumenti v smislu čl. 3 deviznega pravilnika, o. d. n. izročiti pooblaščenemu zavodu pisemno izjavo, če gre za plačilo naprej.

3. Za obojestransko plačila na neblagovni osnovi je določena možnost transfera po posebnem računu za finančne transakcije, ki bo voden pri obeh zainteresiranih emisijah bank. Po tem računu in na osnovi predhodno nabavljene odobrenja deviznega ravnanja se bodo lahko vršili transferi zneska od prodaje in zakupne vsote nepremičnin, ki se nahajajo v eni od obeh držav, pa pripadajo državljanom druge države, zneska od likvidacije trgovskih obratov, ki se nahajajo v eni od obeh držav, pa pripadajo državljanom druge države, zneska od prodaje vrednostnih papirjev in kuponov državnih posojil ene od obeh držav, ki pripadajo državljanom druge države, ki stanujejo v njej, za stroške grških dijakov (ali jugoslovanskih nastanjenih v Grčiji), ki studirajo v Jugoslaviji, te stroške grških potnikov in turistov (ali jugoslovanskih potnikov, nastanjenih v Grčiji), ki potujejo v Jugoslavijo, nadalje znesek po ostalih osnovah, v kolikor sta glede tega obe emisijski banki soglasni.

Po tem računu se bo tudi plačeval del terjatev od izvoza v Grčijo do zaključno 21. aprila 1940, ki je bil prei plačevan po unu - A.

Odnos med dinarjem in dražem za opravljanje plačila po računu za finančne transfere znaša 250 dražem za 100 din. Ta odnos se lahko izpremeni po potrebi s skupnim sporazumom obeh emisijah bank.

4. Izplačila do 300 din na račun oseb iz naše države se lahko vrše po računu za finančne transfere tudi brez predhodne odobritve finančnega ravnanja.

tem obnem potrdi prevzem celotne pošilke v prevažanje.

Tudi v onih primerih, ko odposiljatelj sam želi plačati prevozne pristojbine, se smatra, da je bila prevozna pogodba veljavno sklenjena že s prevzemom blaga in tov. lista, čeprav odposiljatelj teh pristojbin v tem trenutku ni plačal. Tozadnja določila predvidevata za sklenitev prevozne pogodbe le gori navedena akta, ne pa tudi plačila pristojbin. Železnica je dolžna tov. list in njegov duplikat žigosati tudi ko odposiljatelj izpolni plačilno obveznost.

Z dnevnim žigom predajne postaje žigosani tovorni list ima moč dokazne listine. Poleg tega je odposiljatelj odnosno prejemnik in železnica skupna pravna listina, na podlagi katere se je pogodba sklenila (pogodbeni listina). Vse tri stranke imajo tudi izven spora pravico zahtevati prepis ali predložitev tovrstnega lista.

Odposiljatelj ali prejemnik po vstopu v prevozno pogodbo s takim tovrstnim listom dokaže (do event. protidokaza po železnici):

1. da je bila prevozna pogodba sklenjena
2. da se je sklenila z železnico prevozna pogodba onega dne, ki je naveden v dnevnem žigu predajne postaje;
3. da je tvorilo vsebino prevozne pogodbe v tovrstnem listu napisano besedilo;
4. dokaz o številu in vrsti tovrstnemu listu priloženih in tamkaj navedenih spremljajočih dokumentov (carinskih, davčnih, finančnih, policijskih in drugih upravnih oblastev);
5. da je železnici predal v prevažanje vse v tovrstnem listu navedeno blago, in sicer v dobrem stanju (ako ni drugače izrecno posvedočeno); in
6. poleg tega v oni količini kot je bilo pri uradnem številu ali tehtanju ugotovljeno.

Ker pa ima žigosanje le pravno dokazno moč, je protidokaz proti temu vedno mogoč. Tako tvori žigosani tov. list do protidokaza pravno domnevo, da je bila prevozna pogodba sklenjena, a ne žigosani pravno domnevo, da pogodba ni bila sklenjena, kar stranka z drugim dokaznim sredstvom (pričami, listinami itd.) lahko ovzrje. Isto velja za gori našete primere. Dokazno breme zadene onega, ki osporava pravilnost podatkov v tov. listu.

Pri pošilkah, ki jih je naložil odposiljatelj, navedbe tovrstnega lista glede teže in števila komadov služijo kot dokaz napram železnici le te da, ako je železnica težo in število komadov uradno ugotovila in to potrdila v tovrstnem listu.

V tem primeru tovorni list nima dokazne moči glede teže in števila komadov. Pač pa je odposiljatelj dovoljeno z drugim dokaznim sredstvom doprinesiti dokaz, da je predal železnici dejanski ono težo in število komadov v prevažanje kot je v tov. listu označeno.

Plačilni promet s SSSR

Devizno ravnanje Narodne banke je v soboto izdelalo navodila za plačilni promet z Zvezo sovjetskih republik. Navodila so naslednja:

Med kraljevino Jugoslavijo in Zvezo sovjetskih socialističnih republik je bil dne 11. maja dosežen sporazum o blagovnem prometu in plačilih. V zvezi s tem je minister financ dne 25. julija izdal naslednji odlok:

1. Devizno ravnanje Narodne banke je pooblaščen, da uvede v življenje sporazum o blagovnem prometu in plačilih med našo državo in SSSR ter da izdaja potrebna navodila in pojasnila za njegovo porabo.

2. Glede kontrole uvoza iz SSSR se bo SSSR smatrala za neklirsko državo.

V svrhu porabe tega sporazuma se dajajo naslednja navodila:

1. Vsa plačila iz blagovnega prometa med našo državo in SSSR se bodo opravljala s posredovanjem pooblaščenih zavodov po Narodni banki naše države, pri kateri bo odprt račun na ime Gosudarstvene banke v Moskvi.

2. Vsi nakupi in prodaje blaga s SSSR se morajo zaključiti v ameriških dolarjih tako, da se iz plačila domačim izvoznikom ter vplačala s strani domačih uvoznikov izvrše v dinarjih na bazi borznega tečaja belgrajske borze na dan izplačila ali vplačila.

3. Po že navedenem odloku ministra financ se smatra SSSR za neklirsko državo in je zaradi tega za uvoz in izvoz kontroliranih predmetov potrebno predhodno pisemno pooblastilo komiteja za uvoz, o. d. n. komiteja za izvoz pri deviznem ravnanju Narodne banke.

4. Poleg plačil za blago se bodo na isti način plačali tudi vsi stroški z zvezi s blagovnim prometom med našo državo in SSSR in sicer na osnovi pooblastila deviznega ravnanja, v kolikor ni potrebnih dokumentov za opravičilo.

5. Poročilo o izvršenih vplačilih uvoznikov bodo dostavljali pooblaščenim zavodi Narodni banki na obrazcih, ki jim bodo dani posebej v to svrhu na razpolago.

Deteljno seme

Jugoslavija uvozi vsako leto velike količine raznega semena iz inozemstva. Imamo pa seveda vse pogoje, da bi lahko skoro vse vrste semen pridelali doma. Med onimi redkimi, ki jih v normalnih razmerah ne uvažamo, temveč lahko celo izvažamo, je seme črne detelje in lucerne. To naše seme je v inozemstvu zelo cenjeno, ker da velike pridelke in ker so rastline odporne proti mrazu.

Največ se pri nas pridelava lucerne v Vojvodini in Srbiji. Letos pa so povodnji uničili velike površine kulturnih rastlin in travnikov. Mnogim je začelo primanjkovati krme za živino, pa so začeli kositi tudi na tistih parcelah, kjer so imeli posejano čisto črno deteljo in lucerno za pridelovanje semena. S tem so se pomanjšale površine semenskih rastlin in bo zaradi tega tudi pridelek manjši kot prejšnja leta. Pri nas se pa tudi pritožujejo, da je lucerna nastavila malo cvetov in da ne bo velik pridelek. Zato svetujemo našim kmetovalcem, ki imajo posejano črno deteljo ali lucerno, naj pustijo dozoreti in pridelava seme. Posebno stisim, ki imajo zadosti krme, se bo bolj splačalo pridelovanje semen kot sena. Tudi, če bo slabše kakovosti zaradi manjše čistoče, bo še vedno seme več odvrlega kot pa, če bi pridelali krmo. Zaradi manjšega pridelka bo gotovo cena primerno visoka, dočim krme najbrže ne bo primanjkovalo. Kakšno zanimanje je letos za detelje, najbolj kaže seme inkarnatke, ki se že na debelo prodaja po din 24 do 25 za 1 kilogram. Lansko leto je imelo deteljno seme visoko ceno, pa so se kljub temu vse zaloge spraznile in bo tudi to brezdvomno uplivalo na letošnjo ceno.

Inž. B.

Nov prokurist Narodne banke. Za prokurista Narodne banke je bil imenovan g. Radivoj Paranos, šef oddelka za uvoz deviznega oddelka.

Zveza trgovskih združenj ima občni zbor v četrtak, 15. avgusta ob 8 v Novem mestu. Predkonferenca bo dne 14. avgusta ob 17.

Plačilni promet z Holandijo. V nedeljo se je vrnila iz Berlina naša trgovska delegacija, ki je bila na pogajanjih z Nemčijo. Izmed ostalega je bil dosežen sporazum z Nemčijo glede starega plačilnega prometa z Holandijo. Plačilo starih računov je po poročilih iz Belgrada regulirano na osnovi tečaja dinarja do goldinarja dne 9. maja. Tako se bodo morali stari računi plačati na bazi 29,19 din za holandski goldinar. Za bodočo trgovino z Holandijo bo v Berlinu stvorjen poseben račun v nemških markah. Tečaj dinarja napram tej marki bo znašal 17,82 din za 1 nemško marko. Kakor nadalje poročajo iz Belgrada, bo novi plačilni sporazum stopil v veljavo dne 15. avgusta letos.

Reguliranje mletja pšenice. Belgrajski »Jugoslovanski kurir« piše, da bo v začetku tega tedna podpisana uredba o meljavi pšenice in bo tudi že prihodnji teden objavljena, tako nekako okoli 10. t. m.

Centrala za nakup kavčuka in gume. V Belgradu so imeli zastopniki industrije kavčuka in gume konferenco, na kateri je bilo sklenjeno osnovati posebno centralo za nakupovanje kavčuka in gume, ki bi jo potem razdeljevala in cremenost. Verjetno je, da bo nekaj kavčuka dobila iz sovjetske zveze, o čemer pa bodo še razpravljali naši zastopniki z zastopniki ruskega trgovskega odposlanstva.

Razprava o našem socialnem zavarovanju. V nedeljski »Politiki« se zavzema g. Radovan Matjašič, glavni ravnatelj OUZD v Zagrebu, za to, da ostane delavsko zavarovanje edinstveno v vsej državi. G. Matjašič smatra, da bi se izvajanje starostnega in invalidskega zavarovanja ne smelo poveriti krajevnim organom OUZD, ki sedaj že izvajajo bolniško zavarovanje. Na drugi strani pa se zavzema g. Matjašič za unifikacijo vseh panog zavarovanja pri enem nosilcu.

Iz hrvatskih trgovskih registrov. Pri tvrdki Montanika v Zagrebu je bil vpisan za člana ravnateljstva g. dr. Tomislav Tomljenović. — Pri Medmurski petrolejski družbi v Selnici so bili izbrisani člani uprave: Pilc Rudolf iz Belgrada, dr. Mihajlo Kritovac iz Zagreba, Maceković Mate iz Čakovca, Alfred Atmann iz Zagreba, Franc Steyer z Dunaja ter ing. Svetoslav Lazić ter ing. Božić Ivan iz Belgrada, vpisani pa so bili: Maks Rosenberg iz Lugana, Ivo Tomasić, Charles Jarosy, Čubelić Ivan in ing. Jakob Kučan iz Zagreba. Družba je tudi prenesla svoj sedež iz Selnice v Zagreb.

Borze

Dne 5. avgusta 1940.

Denar

Ameriški dolar 55,—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 3.672.025 din, na belgrajski borzi 3.712.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 2.361.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji

London 1 funt . . . . . 171,14— 174,34
Newyork 100 dolarjev . . . . . 4425,00—4485,00
Zeneva 100 frankov . . . . . 1008,06—1018,06

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt . . . . . 211,66— 214,86
Newyork 100 dolarjev . . . . . 5480,00—5520,00
Zeneva 100 frankov . . . . . 1245,70—1255,70

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka . . . . . 14,70— 14,90

Beograd — zasebni kliring:

Solon 100 drahem . . . . . 42 denar

Sofija 100 din . . . . . 90 blage

Curih, Newyork 440, Pariz 9,60, Berlin 175,75

Madrid 40, London 17,45, Milan 22,20, Stockholm 104,90, Helsingfors 9,00, Budimpešta 85,50, Belgrad 10, Sofija 5,00, Bukarešta 2,30, Carigrad 3,50, Atenc 3,00, Buenos Aires 97.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 438.00—442.00

v Zagrebu 439.00—440.00

v Belgradu 439.50—441.00

Ljubljana, Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96—98, agrarji 50—51, voj. škoda promptna 438—442, begluške obveznice 76—78, dalm. agrarji 70—71, 8% Blerovo posojilo 97—98, 7% Blerovo posojilo 93—94, 7% posojilo Drž. hip. banke 98—100, 7% stab. posojilo 93—95. — Delnice: Narodna banka 7,900—8,000, Trboveljska 300—305, Krajska industrijska družba 148 denar.

Zagreb, Državni papirji: 7% invest. posojilo 96 denar, vojna škoda promptna 439—440, begluške obveznice 78,50 blago, dalm. agrarji 67,50 blago, 6% šumske obveznice 71 blago, 4% severni agrarji 50,50 denar, 8% Blerovo posojilo 96 denar, 7% Blerovo posojilo 93 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 192 blago, Trboveljska 295—300 (300), Gutmann 50 blago, Sladk. tov. Osijek 235—240 (240), Osj. livarna 165 denar.

Belgrad, Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98,25—98,50 (98,25), agrarji 52 denar, vojna škoda promptna 439,50—441, begluške obveznice 76,25—76,75, dalm. agrarji 69,25—69,75, 6% šumske obveznice 68,50—69,50 8% Blerovo posojilo 98 denar, 7% Blerovo posojilo 93 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 95 denar. — Delnice: Narodna banka 7,850 blago, Trboveljska 189—191 (drobni komadi).

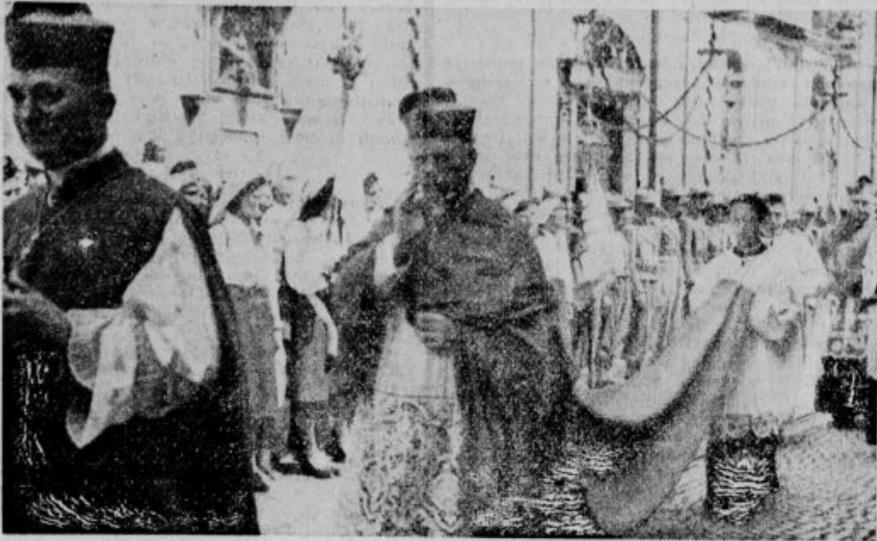
Zitni trg

Novi Sad. Vse je nespremenjeno. Promet je majhen.

Litija

Delo v tovarni so morali omejiti, ker so pošle že skoraj vse zaloge bombaža. Novih zalog pa ni bilo mogoče še dobiti, čeprav se je naša tovarna trudila. Menda bodo zaloge še za kakšen mesec. Sedaj je delavstvo, okrog 250 po številu, razdeljeno tako, da dela prva partija tri tedne, med tem, ko druga partija ta čas počiva, in obratno. Nekateri so hoteli ta način dela preprečiti in so že pobrali podpise za protest. Toda zmagala je delavska razsodnost in delavci so pristali na ta način dela. Razume se, da je oblast pravočasno prišla na pomoč s primernimi podporami: Borza dela je dala 50.000 din, tovarna pa 20.000 din. Od Borze prejmemo delavci od 180—440 din podpore za tri tedne, od tovarne pa okrog 120 din. Vemo, da bi bilo lepše delati, toda ob izrednih razmerah moramo biti tudi s tem zadovoljni.

Proslava 10 letnice škofovanja dr. Gregorija Rožmana

Škof dr. Gregorij Rožman in belgajski nadškof dr. Ujčić v slovesnem sprevedu
Foto Joško Smuc.

Čeprav se je škof dr. Gregorij Rožman upiral slovesni proslavi njegovega desetletnega jubileja, se je končno vendar moral ukloniti želji svoje duhovščine, mladine in drugih številnih prijateljev, ki so hoteli svojemu cerkvenemu knezu na posebno slovesen način dokazati svoje spoštovanje, ljubezen in vdanost.

Visoko državno priznanje

V soboto, 3. avgusta ob pol ene popoldne je prevzvišenemu gospodu škofu izrekel svoje čestitke za jubilej stolni kapitelj ljubljanski. V njegovem imenu mu je čestital stolni prost in generalni vikar, prelat g. Ignacij Nadrah. Nato so prišli še zastopniki državnih in vojaških oblasti, in sicer ban g. dr. Marko Natlačen, divizionar g. Dragoslav Stefanović, katerima se je pridružil še nadškof belgajski g. dr. Josip Ujčić. Vsi so mu izrekli svoje iskrene čestitke, združene z željo, da bi prevzvišeni še dolgo tako uspešno vodil ljubljansko škofijo.

Prevzvišeni škof g. dr. Rožman je nato vse visoke goste povabil na slavnostno kosilo. Pri toastu se je dvignil ban g. dr. Marko Natlačen, ki je g. jubilaru iskreno čestital, navajal velike zasluge, ki si jih je kot vladika ljubljanske škofije pridobil v desetih uspešnih letih dela pri njegovi skrbi, da bi slovenski narod ostal versko nepokvarjen, ter da bi z isto vneto in ljubeznivo kot doslej služil Bogu in ostal neomajno vdan kralju in domovini. Posebno je poudaril prizadevanje in skrb škofa g. dr. Rožmana za novo Baragovo semenišče, ki naj bi leto za letom pošiljalo med narod nove idealne duhovnike. V znak priznanja za dosedanje škofovo delo za narod in državo mu je g. ban dr. Marko Natlačen nato izročil visoko odlikovanje, red sv. Save I. stopnje, s katerim so ga blagovolili odlikovati kraljevi namestniki.

Za g. banom je spregovoril še nekdanji stanovski tovariš Prevzvišenega iz onih let, ko sta bila še oba profesorja na teološki fakulteti ljubljanske univerze, sedaj nadškof belgajski g. dr. Ujčić. Za njim je povzel besedo najstarejši kanonik ljubljanskega kapitlja g. Susnik, ki je bil že za treh škofov kanonik ljubljanskega kapitlja 47 let.

Škof dr. Gregorij Rožman se je vsem gratulantom zahvalil za čestitke z zagotovilom, da bo tudi v naprej z božjo pomočjo delal z vsemi silami v slavo božjo in za blagor zaupnega mu ljudstva.

Spreved skozi mesto

Proslava sama je bila določena za nedeljo, 4. avgusta. Točno ob devetih je izpred Akademskega doma krenil slavnostni spreved po Miklošičevi cesti čez trimesje pred stolnico. Na čelu spreveda je bila zastava Prosvetne zveze. Na vsaki strani zastave sta korakali po dve dekletji v ziljski narodni noši. Tudi v naslednjih vrstah, kjer sta bili zastavi mestnega prosvetnega društva in trnovska zastava, so korakale žiljanke. Sledilo so jim narodne noše z Viča, člani Rokodelskega doma, mladi, nato članice Dekliških krožkov, zastopnice in zastopniki Slovenske dijaške zveze v okusnih novih krojih, za njim pa je ponosno prikoralala četa Fantovskih odsekov, njej je sledila Krščanska ženska zveza v narodnih nošah, za njo je korakala in igrala železničarska

Narodne noše in članice dekliških krožkov v sprevedu
Foto Joško Smuc.

godba. Spreved je zaključila častna četa Fantovskih odsekov.

Pred stolnico so se med tem zbrale velike množice ljudstva. Med spalirjem množice je zavil spreved na dvorišče škofijske palače, častna četa in železničarska godba pa sta se postavili nasproti južnemu vходу stolnice.

Kmalu za tem je iz škofijske palače krenil spreved s praporom Prosvetne zveze na čelu, v njem pa so bili člani prosvetnih in telovadnih organizacij, zastopniki in zastopnice ljubljanskih kongregacij s prapori, bogoslovci, duhovščina vseh ljubljanskih župnij, zastopniki redov, stolni kapitelj, nadškof dr. Ujčić in jubilar škof dr. Gregorij Rožman. Članstvo Prosvetne zveze, kongregacij, fantovskih in dekliških organizacij, Slovenske dijaške zveze, Krščanske ženske zveze je napolnilo presbiterij, predstavniki verskih organizacij in oblasti pa so zasedli prve klopi. Kmalu za tem se je pojavil na prižnici slavnostni govornik belgajski nadškof g. dr. Ujčić, ki je cerkveni svečanosti primerno orisal lik škofa g. dr. Rožmana ter dožnosti, pravice in naloge, ki jih cerkev nalaga svojim škofom.

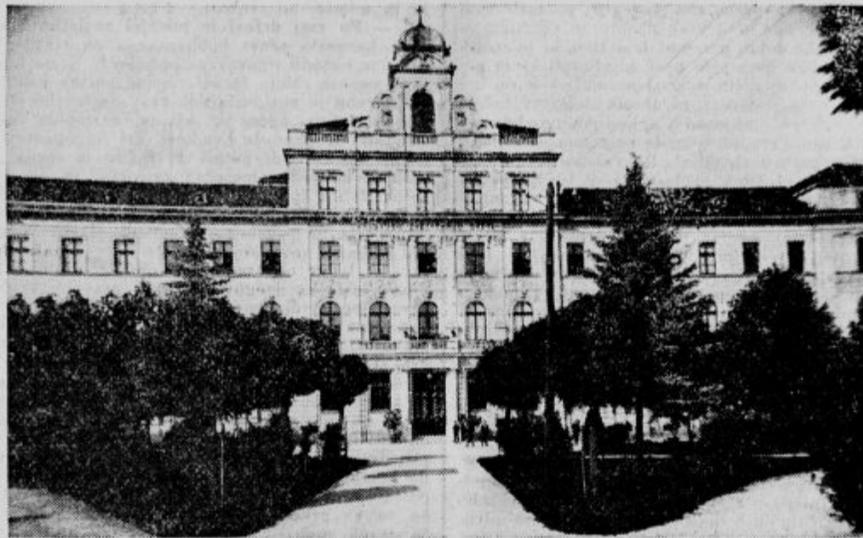
Pontifikalna sv. maša

Ob asistenci stolnih kanonikov dr. Zupana in dr. Žerjava je prevzvišeni g. škof dr. Gregorij Rožman daroval pontifikalno sv. mašo. Poleg številnih osebnosti, zastopnikov verskih in prosvetnih organizacij je množica ljubljancov do zadnjega kotička napolnila stolnico Slovesnost je visoko dvignila Kimovecva »Pastirska maša«, koral in ostale skladbe, ki jih je izvedel stolni pevski zbor ob spremljavi orkestra. V spomin na dva po škofu dr. Rožmanu odlično pripravljena in sijajno uspeša kongresa so vsi udeleženci skupno zapeli Cerinovo »Mogočno se dvignila«. Z zahvalno pesmijo je bila cerkevna slovesnost končana.

Duhovščina in zastopniki društev čestitajo

Po končani službi božji se je zopet uredil spreved, ki je korakal, v istem razporedu ka-

Ljubljanska škofijska sinoda

Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano, kjer zboruje škofijska sinoda.

Od zadnje škofijske sinode pod rajnim škofom dr. Antonom Bonaventuro Jegličem, ki jih je bil ekličal tri, je preteklo že 16 let. Škof dr. Gregorij Rožman je sedaj sklical škofijsko sinodo, ki zboruje v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu in se je začela v ponedeljek, 5. avgusta. Sinoda bo, kakor pravi ljubljanski škofijski list, določbe dosedanjih sinod nekoliko poenotila, jih novemu kodeksu cerkvenega prava prilagodila ter dodala, kar zahtevajo nove časovne in krajevne razmere.

Na sinodo so po določilih cerkvenopravnega zakonika povabljeni: škofov generalni vikar, kanoniki stolne cerkve, rektor bogoslovnega semenišča, vsi dekani, zastopnik kapitlja v Novem mestu, župniki mesta Ljubljane, po en župnik iz vsake dekanije, po dva pa iz dekanij ljubljanska okolica, Kam-

nik, Kranj, Škofja Loka in Radovljica, po en kaplan iz vsake dekanije, zastopnik teološke fakultete, dva zastopnika katehetov, štiri opat in po eden izmed predstojnikov vseh v škofiji nahajajočih se redov in končno referenti, ki jih določa škof.

Sinoda se bo končala v petek, dne 9. avgusta. Duhovniki ljubljanske škofije so veo tvarino, ki se bo na sinodi obravnavala, proučili in jo v letih 1938-39 pretresali na mnogih konferencah ter poslali škofu svoje predloge. Ves ogromni material je pregledal in uredil g. univerzitetni profesor dr. Alojzij Odar. Na sinodi bo o tem obširna razprava in se bodo staveli praktični predlogi za končno besedilo navodil, ki bodo, ustrežajoče sedanjim razmeram, izpopolnili ali, kolikor potrebo, preuredili dušno pastirstvo.

Tabor katoliških akademičark v Prekmurju

Katoliške akademičarke, včlanjene v društvu »Savice«, so si za letošnji tabor izbrale zeleno Prekmurje, in sicer prijazno Bogojino, ki je znana daleč preko Prekmurja po narodnem borcu g. dekanu Baši in po lepi Plečnikovi cerkvi z originalnim modernim stolpom.

Dne 26. julija popoldne se je v Mursko Soboto pripeljal 27 akademičark s svojim duh. voditeljem prof. A. Snojem. Najlepše vreme in vesela slovenska pesem sta jih spremljale, ko so čez bujna in lepo obdelana polja korakale proti Bogojini. Prvo veselo presenečenje jih je čakalo v Tešanovcih, kjer so jih Novakovi povabili na svoj dom in jim postregli s soljo in domačim rženim kruhom, s prekmursko kapljico in petanjsko slatino.

V veselem razpoloženju so nato nadaljevale pot in proti večeru dospela na svoj cilj, Bogojina, ki ne slovi po bogastvu, pač pa po dobrem, globoko vernem in narodno zavednem ljudstvu, jih je nad vse gostoljubno sprejela. Da bi dekleta imele več prilike seznaniti se z domačini, z njih govorico in njihovimi navadami, niso imele skupnega bivališča, ampak so bile nastanjene po dve in dve v posameznih hišah. Bogojančarji so kar tekmovali, kje jim bodo dali udobnejše stanovanje. V hipu je priščno prijateljstvo povezal vesela ljubljanska dekleta in prijazno, gostoljubno bogojinsko prebivalstvo. To prijateljstvo se je stopnjevalo od dne do dne. Skozi ves teden je bila Bogojina pod vtisom tega tabora. Tiha vas je čudovito oživela; vsi so se hoteli seznaniti z dekleti, ki so prišle iz Ljubljane. Kdo pa bi tudi ne vžljudil teh deklet, ki niso kazale prav nobenega ponosa zaradi svoje izobrazbe, ampak so bile do vsakega prijazne in vljudne, posebno do mladine. Najlepši vtis je napravilo na domačine, da so imeli vsako jutro in vsak večer skupno pobožnost v cerkvi, pri kateri zlasti ni manjkalo ubranega petja.

Tabor je bil organiziran tako, da so bili vsako dopoldne izleti po bližnji okolici, popoldne pri cerkvi ali na gričku pri Sv. Urbanu predavanja za akademičarke, zvečer pa so akademičarke predavale v društvenem domu domačim dekletom in ženam. Akademičarkam sta predavala g. kaplan

Vsak ne more v zdravilišče

ali vsak mora paziti na zdravje in doma piti vsaj mesec dni našo prirodno mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, razne katare in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

ono z rdečimi srci!

kor prej v stolnico, iz stolnice v škofijsko palačo. Poleg zastopnikov in članstva Prosvetne zveze, Slovenske dijaške zveze, Fantovskih odsekov in Dekliških krožkov, kongregacij in drugih verskih organizacij ter socialnih ustanov je bilo videti tudi zastopnike Narodnega odbora Katoliške akcije, bogoslovce, župnike ljubljanskih fara, stolni kapitelj s prelatom dr. Alešem in dr. Francem Ušeničnikom, stolnim proštom in generalnim vikarjem prelatom Nadrahom, dekanom dr. Kimovecem, stolnim župnikom dr. Tomažem Klinarjem itd. Ves spreved je krenil skozi spalir številne množice v škofijsko palačo, kjer so visokemu jubilaru izrekli čestitke redovniki, župniki ljubljanskih župnij in ostala duhovščina, zastopniki Prosvetne zveze, Fantovskih odsekov, Zveze dekliških krožkov, Narodnega odbora Katoliške akcije, Slovenske dijaške zveze, kongregacij, Krščanske ženske zveze in drugih. Ljubeznivo in prisrčno, kot zna naš priljubljeni vladika, je sprejemal škof dr. Rožman delegacije, se jim zahvaljeval za čestitke, se zanimal za njihovo delo in uspehe ter jim vlival novega poguma in moči za nadaljnje delo.

Zadnji del proslave je bil v nedeljo ob osmih zvečer v dvorani Rokodelskega doma. Pred polno dvorano je L. Korošec deklamiral Gregorčičevo »Vrlenu možu«, sledil in tehtno zasnovan govor »Knezoškof dr. Gregorij Rožman, apostol sv. Evharistije.« Na zadnje je bil predvajan film »Evharistični kongres v Ljubljani.

(sedaj škof, tajnik) Camplin, iz Dol. Lendave in g. dekan Jeric iz Turinca. Prvi je seznanil dekleta z zgozovino in topografijo Prekmurja, drugi pa jim je podal natančno sliko o narodnem preobnovenju preu svetovno vojno in po razsulu Avstrije. Preuavanjem je sledil vedno zivane razgovor.

Kar je bilo čez dan prostega časa, so ga porabila dekleta za to, da so sie z domačini na polje in jim pomagala pri delu, ali pa so doma pri mlatican (bi je namrec vprav cas mlavce) podajale snopje v stroje.

Lepi so bili večeri v Bogojini. Kljub obilnem delu na polju in pri mlaticah se je vsak večer napojni društveni dom z domačini dekleti in ženami, da so poslušale zanimiva predavanja. Govorile so gdc. Majda (med.) o prvi pomoči pri nezgodah; gac. Pinca (med.) o higieni zene; gdc. Anka o nalogah dekleta in zene v domaci misli; gdc. Natalka o pogledu dekleta na zakon; gdc. Ivanka (zadnji večer pri kresu) o lepoti slovenske zemlje in o naši ljubezni do nje. Razgovori so se zategnili dolgo v noč. Posebno hvalezne so bile dekleta in matere za dragocene nasvete, ki so jim jih dale medicinke. Kucale so jih celo k bolnikom na dom, da so preobvezovale rane ali svetovale, kaj ukreniti z bolniki.

V nedeljo, 28. julija so pele pri jutranji in dopoldanski božji službi, duh. voditelj pa je imel cerkvena govora. Občudovali smo globoko pobožnost prekmurskega ljudstva. Popolne smo z zanimanjem poslušali prekmurske pete litanije, pri katerih je sodelovala vsa cerkev. Zvečer je bila v prosvetnem domu v nabito polni dvorani akademija. Vrstile so se deklamacije, petje, godba, recitacije; nazadnje so dekleta predvajale še kratko igrice »Materina srca«. Vse točke so na navzoče občinstvo napravile tolik vtis, da se po končani igri kljub pozni uri ljudje kar niso hoteli raziti. Vztrajali bi, če bi bilo treba, tudi do jutra. Posebno toplih aplavzov sta bili za petje in godbo deležni gdc. Milena in Ema.

V sredo, 31. julija je bil celodnevem izlet z avtobusom. Ogljedali smo si vso Goricko do Tromejnika, kjer so dekleta na meji med Jugoslavijo, Nemčijo in Madžarsko navdušeno zapela našo državno himno in okrog mejnika zaplesale kolo. Z Goricke smo se skozi Grad (God. Lendavo) in Cankovo pripeljali do Ravenske in se ustavili v Radencih. Pred odhodom iz Radencev so dekleta zdraviliškim gostom zapela ob spremljevanju harmonike in kitare venček slovenskih pesmi. Vse zdravilišče je bilo pokonci. Gostje so bili vsi vzradoščeni nad lepim petjem in so dekleta pri odhodu navdušeno pozdravljali. Skozi Veržej in Beltince se je vsa družina že v mraku vrnila domov.

Prehitro je prišel konec. Slovo je bilo v četrtek zvečer na gričku pri Sv. Urbanu. Pol Bogojine je bilo zbrane pri kresu, kjer se je predsednica »Savice« gdc. Pinca Zupančičeva zahvalila Bogojančarjem za vso ljubezen, ki so jo izkazovali ljubljanskim dekletom skozi teden dni. Med petjem in godbo je bilo še več govorov. Govorili so med drugim domači g. župnik Hanko, predsednik društva g. Puczek in g. prof. Snoj. Večer je zaključil duh. voditelj »Savice« z molitvijo za našo slovensko zemljo in za našo skupno domovino Jugoslavijo.

Odhod iz Bogojine, ki je bil drugi dan, v petek popoldne, je bil naravnost triumfalen. Vsa dekleta so se zbrala še poslednjikrat v cerkvi h kratki zahvalni pobožnosti, nato pa v štiristopu veselo počjo odkorakala skozi Bogojino proti Murski Soboti. Domače ljudstvo jih je s solzami v očeh pozdravljalo in se s težkim srcem poslavljalo od njih. Za pot so založili dekleta z jabolki in okusnimi vrtankami, da so z lahkoto vztrajale do Ljubljane.

Tabor je izredno lepo uspel. Vesele so ga bile dekleta, veseli pa tudi Bogojančarji. Za dobro organizacijo tabora zaslužijo pohvalo zlasti g. Draš, ki se je neumorno trudil, da bi bila dekleta v njegovi domovini zadovoljna. »Savica« pa je s tem taborom popisala enega najlepših listov svoje zgodovine.

— Bodoče matere morajo paziti, da se izognejo vsaki lenivi prebavi, posebno zaprtju, z uporabo naravne »Franz-Josefove« grenke vode. »Franz-Josefova« voda se lahko zauživa in učinkuje že po kratkem času brez neprijetnih pojavov.

Drobne novice

Koladar

Torek, 6. avgusta: Gospodovo spremenjenje. Sikst II. papež.

Sreda, 7. avgusta: Kajetan, sp.: Donat, m.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v 79. letu življenja mirno v Gospodu zaspala ga. Marijeta Jeršič. Pogreb bo danes ob pol šestih popoldne v Zal, kapelica sv. Jakoba, na pokopališču k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Žalujemo naše iskreno sojčelj!

Osebnosti

Dr. Rok Jesenko 60 letnik

Kdo pač v Sevnici in v Posavju ne pozna odvetnika dr. Jesenka? Danes ga vidiš, kako poš koraka po trgu, jutri ga vidiš, kako kolesari, po jutrišnjem ga vidiš v vlaku. Danes ga vidiš v pisarni, jutri na občini, pojutrišnjem na kaki seji, na sodniji, v cerkvi.

Kdor pogleda njegove bistro oči, kdor pogleda njegovo naglo hojo, njegovo vednost in svežost, ta bi mu ne prisodil, da je dr. Jesenko dne 5. avgusta slavil jubilej šestdesetletnice. — Dr. Jesenko je iz Smarja pri Jelšah. Srednješkolo izobrazilo si je nabiral v Celju in v Gradu se poglavljal v pravne vede. Prakticiral je v Celovcu pri dr. Brejcu in zanimivo je jubilaranta poslušati, ko pripoveduje v narodnostnih bojih na Koroskem. V svetovni vojni ga je usoda kmalu vrgla v rusko ujetništvo, kjer je nad pet let poslušal rusko govornico in je gledal tisti znani orjaški preokret ruskega življenja. Preko Moskve se je vračal v domovino in je nekaj časa delal v pisarni dr. Marka Natlačena. Letu 1921 pa se je nastanil na Sevnici, in kronisti, ki bo pisal zgodovino sevnškega trga, bi ne mogli mimo slavljenčevega imena. Saj je njegovo delovanje veliko: v pisarni ljudem pomaga kot cerkveni ključar pomaga pri upravi cerkvenega premoženja, kot občinski odbornik skrbi za sevnško občino. Deluje tudi pri mestnem odboru in do lanskega leta je bil predsednik Prosvetnega društva. Toda z vsem tem še vse njegovo delovanje ni izčrpano. In poleg vsega tega je še pravi slovenski krščanski družinski oče.

Ob šestdesetletnici mu želimo zdravja, veliko sreče in uspehov. Bog ga še dolgo ohrani v sevnškem trgu!

= Poroka: V nedeljo, 4. avgusta sta se poročila gđ. Vida Sekula, abiturientka iz Ljubljane, ter g. Viher Lavoslav, banovinski inženier. Čestitamo!

= Poročila sta se v nedeljo na Brezjah gosp. Gregar Franca, trgovski zastopnik iz ugledne Kregarjeve družine v Stepanji vasi, in gđ. Mlinar Nani iz Škofje Loke. Poročil ju je pisatelj Janez Janen. Mnogo sreče!

= Napredovanje: Za pomožnega davkarja v 5. skupini sta napredovala g. Albin Brinovec v Kranju in g. Ignacij Ahlin pri davčni upravi Ljubljana-mesto.

= Iz vojaške službe: Upokojen je orožniški kapetan I. razreda Vladimir Marčić. Razrešeni so službe rezervnega častnika na svojo prošnjo pehotni kapetan I. razreda Ivan Gorjan, veterinarski kapetan I. razreda Ivan Antonič in letalski podporočnik Josip

Jurkovič, dalje topniški kapetan I. razreda Božidar Križ in pehotni poročnik Gvido Pahor, potem topniški kapetan I. razreda Dragotin Kovač, sanitetni kapetan I. razreda dr. Avgust Svaigjer, dr. Valter Talman in dr. Josip Krauland, lekarniški kapetan I. r. Maks König, lekarniška poročnica Franc Vaupot in Emil Sajncemartin ter pehotni podporočnik Josip Tonhauser in inženerski kapetan I. razreda Rikard Mihič. Z medaljo za vojaške zasluge je bil odlikovan pehotni narednik strojne stroke s kr. ladje »Ljubljana« Andrej Grishaber. Upokojen je pehotni narednik vodnik I. razreda Franjo Delščak.

— Vse gospode, ki se nameravajo udeležiti versko obnovitvenega tečaja za slovenske izobražence v Kranju, pa prijavi niso še poslali, Narodni odbor KA vrnudno vabi, da prijave takoj pošljejo. Banovinski uradniki, ki se bodo tečaja udeležili, lahko prosijo za izredni dopust. Prošnje je treba vložiti na običajen način. Zaprošena je četrtinska vožnja za vse udeležence tečaja.

— Nedeljske povratne karte. Notica v sobotnem »Slovenec« glede nedeljskih povratnih kart sloni na netočni informaciji. V resnici se glede teh kart ni nič spremenilo, tako da veljajo kakor do sedaj za odhod od 12 odnosno 11 v soboto do 24 v nedeljo, za povratek pa od 0 v nedeljo do 12 v ponedeljek. Novo je le to, da se na progah, ki imajo po voznom redu dnevno le en potniški vlak v vsaki smeri, more nastopiti odhodna vožnja z nedeljsko povratno karto s tem vlakom ne glede na čas odhoda.

— Topniško-tehnični oddelek vojnega ministva sprejme gotovo število avtomobilov. Prošnje je treba vložiti čimprej. Podrobnosti zvedo zainteresenti iz »Službenega vojnega lista« št. 29, z dne 1. avgusta 1940, ki ga dobio na vpogled na vojnih okrožjih oziroma na vseh orožniških postajah.

velika dela dovršena, nas navajajo, da vsi gradbenost mehaniziramo. To vse tiče tudi jugovzhoda, ki je vedno stremel za tem, da si zagotovi za svoje potrebe z vsemi industrijskimi izdelki in raznimi pripomočki. V to svrhu se je vedno obračal na Dunaj, kateremu je dajal prednost, kajti Dunaj nudi najboljšo priliko, da vsako spozna vse ono, kar je izumila znanost in tehnika, predvsem na področju pomožnih gradbenih sredstev. Prijave za obisk Dunajskega jesenskega velesojma 1940 pošljite takoj na naslov: Častni zastopnik Dunajskega velesojma za dravsko in hrvatsko banovino dir. Josip Kulhanek, Zagreb, Ilca 9, telef. 24-307.

— Začetek šolskega leta 1940-41 in pogoji za sprejem v enoletno gozdarsko šolo v Mariboru. Šolsko leto 1940-41 drž. nižje gozdarske šole v Mariboru se prične dne 1. oktobra. Sprejemali se bodo gojenici v enoletno šolo. Pouk v šoli bo trajal 10 mesecev, in sicer od 1. oktobra 1940 do 31. julija 1941. Za sprejem v to šolo se zahteva z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Vsak prosilec, ki nima višje izobrazbe kakor ljudskoškolsko, bo moral s sprejemnim izpitom dokazati, da ima zadostno znanje v osnovnih šolskih vedah. V enoletno šolo se bodo sprejemali predvsem sinovi malih, srednjih in velikih gozdnih posestnikov, ki ostanejo doma kot gospodarji, potem tisti kandidati, ki imajo že nekaj gozdarske prakse, in slednji ostali, ki imajo veselje do gozdarske stroke. Kandidati, stari pod 18 in nad 24 let, se bodo sprejemali na izjemoma. Šola je združena z internatom. Oskrbtnina za internat znaša mesečno 500 din. Pridnim in siromašnim prosilcem se bodo dovolila po možnosti do polovice prosta mesta, toda šele v drugem polletju šolskega leta. Prošnje je vložiti najkasneje do 31. avgusta 1940 pri ravnateljstvu šole, ki daje potrebna pojasnila. Prošnja se kolkuje z banovinskim kolkom za 10 din in se ji priloži banovinski kolek za 20 din za odgovor. Priloge, kolikor niso bile od oblasti že prej kolkovane, se kolkujejo z banovinskim kolkom pa 4 din. Pravilno kolkovanim, lastnoročno pisanim prošnjam je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko spridevalo, odnosno odpustnico; zdravniško spridevalo, z izrecno navedbo, da je prosilec telesno in duševno popolnoma zdrav za prodoča naporno gozdarsko službo in ne le za goz-

Ljubljana, 6 avgusta

Radio Ljubljana

Torek, 6. avgusta: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Plesni zvoki (pl.) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Naše planine v bajki, v pripovedkah in pesmih (recitacije in petje) — 19.40 Objave — 20 Gospodarski pregled (g. Potočnik) — 20.10 Voditelj in masa (g. prof. Hrovat) — 20.30 Koncert Radijskega orkestra, vmes poje narodne pesmi g. Tone Petrovič — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Sramlj in citre (plošče) Konec ob 23.

Drugi programi

Torek, 6. avgusta: Belgrad: 19.40 Zbor. — Zagreb: 20.30 Klavir. — Bratislava: 20.15 Zab. konc. — Praga-Brno: 19.25 Pisan spored. — Solija: 20.30 Violina. — Beromünster: 19.40 Ork. konc. — Budapest: 22.10 Ork. konc. — Stockholm-Hoerby: 20.05 Opera gl. — Rim-Florenca-Turin: 21.15 Simf. konc. — Sottens: 20.25 Posford-Grünova opereta »Batalajka«.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m) 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m) 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — 3.00 Oddaja za Sev. Ameriko.

Sestanki

Dekliški krožek Ljubljana-mesto. Vabimo vse članice, da se zanesljivo udeležijo važnega sestanka danes ob 20 v Bernardovi sobi. Razgovor glede izleta v Ilki Vintgar.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste — Zaloška cesta.

ŽALNI VENC

LEPI IN POCENI

NASPROTI „UNIONA“ FRANCISKANSKA 3

„ROŽA“

— Socialni tečaji Zveze združenih delavcev. Slovensko katoliško delavstvo se čim dalje bolj zgrinja okrog Zveze združenih delavcev. Značenje je to, da ta organizacija uživa zaupanje delavstva in da si je s svojim delom za njegovo koristi to zaupanje tudi zaslužila. Z rastjo razmahom organizacije, ki svoje organizacijske niti dosledno po načrtu razpreza preko vse Slovenije, pa raste tudi potreba pravilne stanovske naobrazbe včlanjenega delavstva. Le dobro poučeno delavstvo, ki se svojih pravic zaveda, bo moglo prav kljubovati vsem nasprotnim gibanjem in delavstvu voditi v lepšo bodočnost. Zato je Zveza združenih delavcev začela organizirati po posameznih dekanijah posebne socialne tečaje. *Prvi tak tečaj bo za dekanijo Kamnik dne 11. avgusta v Grobljah.* Dnevni red tega tečaja je naslednji: 1. Ob 7. sveta maša. 2. Ob 8. začetek tečaja: a) Slovenska katoliška delavska organizacija (predava Langus Jože). b) Socialna zakonodaja in položaj slovenskega delavstva (predava Peter Lombardo). c) Zveza združenih delavcev na delu za zmago gesla: Bog, stan, narod (predava Pirih Milko). — Med posameznimi predavanji razgovor o prilikah delavstva kamniške dekanije z ozirom na podane referate. — *Drugi dekanijski tečaj* prireja Zveza združenih delavcev dne 18. avgusta za dekanijo Ribnica v dvorani Prosvetnega društva v Ribnici. Tečaj bo celodnevno z naslednjim dnevnim redom: 1. Ob 9.: Delavčeva zapisana pravica (predava Peter Lombardo). 2. Ob 10.: Delavske socialne ustanove (predava Hafner Andrej). 3. Ob 15.: Socialna pravičnost — pogoj narodne zavednosti (predava dr. Ciril Zebot). 4. Ob 16.: Moč združenih delavcev (predava Pirih Milko). — Za zaključek bo film o razvoju in o delu organizacije Zveze združenih delavcev. — Katoliškemu delavstvu iz kamniške in ribniške dekanije udeležbo na teh socialnih tečajih priporočta čas sam. Delavci sami morajo na delo za svoje koristi. Treba je, da se zato poučijo, kako naj to delo uspešno začno in vztrajno nadaljujejo zase in za svoj stan.

— *Odprava pismem za Severno in Srednjo Ameriko.* Občestvo, ki oddaja pošiljke za Severno in Srednjo Ameriko, opozarjamo na ugodno odpravo pismem in dopisnic z letali družbe »Pan American Airways«, ki vzdržujejo trikrat na teden zvezo med Lizbono in New Yorkom. Prevoz traja 3 do 4 dni. Dopolnilna pristojbina za zračni prevoz znaša za vsakih 10 gramov teže za Združene države Severne Amerike 17 dinarjev, za Kanado 18 dinarjev. Za ostale dežele in otoke v Srednji Ameriki stranske lahko izvedo za pristojbine pri vsaki pošti. Rednim potom se odpravljajo pošiljke za Ameriko preko Sibirije in Japonske ter traja prevoz do 6 tednov.

— *Tovariše maturante klasične gimnazije v Mariboru iz leta 1925.* naprošam, da bi se javili na moj naslov in mi sporočili, ali in kako naj proslavljamo leto svojega 15-letnico mature. — Sattler Fran, odv. pri Sv. Lenardu v Slov. Goricah.

— *Na III. drž. realni gimnaziji v Ljubljani bodo razredni popravni izpiti 24., 26. in 27. avgusta 1940, in sicer za redne učence in za privržite. Prošnjo za pripustitev k izpitu je prineseti s seboj in jo pred samim izpitom izročiti razredniku. Privržiti pa morajo poleg tega pred izpitom še plačati v ravnateljstvu pisarni 10 ozir. 20 din za šolski fond. Vsem prošnjam je tudi priložiti šolsko letno izpričevalo. — Popravni nižji tečajni izpiti bodo dne 28. avgusta, letos jih niso izjemoma delati tudi tisti učenci, ki so v juniju padli iz dveh predmetov. — Popravni višji tečajni izpiti bodo 28. in 29. avgusta, prvi dan pisarni, drugi dan ustni. — Sprejemni izpiti bodo tudi letos izjemoma v avgustu, in sicer za tiste učence, ki so v juniju letos padli, pa tudi za tiste, ki zaradi borežij v juniju niso mogli priti k izpitu. Ti zadnji morajo seveda z zdravniškim izpričevalom to dokazati. Sicer pa morajo vsi vložiti prošnje za izpit dne 29. avgusta, izpit sam bo pa dne 30. avgusta 1940. Prošnjo je kolkovati z 10 din in priložiti ojsjni list in izpričevalo o dovršeni ljudski šoli. Kaka druga izpričevala so nepotrebna. Podrobna navodila o vprisanju bomo objavili do časa. — Ravateljstvo.*

— *Pot popije, ga naredi neskladjnega in ubije njegov duh edino Gregoričev »Borosanc«.* Zahtevaje brezplačen vzorec v drogeriji Gregorič, Ljubljana, Prešernova ulica.

— *Gradbeni stroji in gradbeni material na jesenskem dunajskem velesojmu 1940.* Celokupni gradbeni podjetnosti, ki šteje med eminentne faktorje narodnega gospodarstva, se bo nudila tudi na letošnjem jesenskem dunajskem velesojmu (od 1. do 8. septembra), obilica sodobnih strojev, naprav, od katerih bo večina prikazanih v obratu na prostoru tehničnega oddelka velesojma. Uporaba strojev in mehaničnih pomožnih sredstev za gradnjo postaja vse bolj in bolj nenadomestljiva. Veliki obseg gradbenega programa, katerega je treba obvladati, stalno pomanjkanje strokovnega osebja, a končno tudi čas, v katerem morajo biti

darsko šolo; izjavo staršev odnosno varuha, s katero se zavežejo plačevati vse stroške šolanja. — Ravnateljstvo drž. nižje gozdarske šole v Mariboru. — *Da boste stalno zdravi, je potrebno da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in podobno.* Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— *Po vsej državi je ponujal angleško blago.* Mali kazenski senat ljubljanskega okrožnega sodišča je obsodil trgoveškega potnika F. K. na 1 leto in 3 mesece robije zaradi zločina obrtno goljufije. V Zagrebu je poslovala dalj časa do lanske jeseni »Anglo-Scottish agency«, ki je zastopala neko tekstilno tovarno iz Londona. Pri tej agenciji je bil nameščen tudi potnik F. K., ki je sprva zaslužil prav čedne mesečne provizije in je imel sploh dobre dohodke. Ob izbruhu vojne med Anglijo in Nemčijo je zagrebška tvrdka lansko jesen likvidirala in uslužbenec odpustila. Trgoveški potnik K. je bil vržen na cesto. Da bi se še z lahkoto preživljal, je ponaredil trdnico štampiljko, si preskrbel naročilne liste in tudi pravilno sestavljeno, od tvrdke podpisano poptoblasto, da je upravičen inkasirati pri naročilnih primerne akontacije. Tako opremljen je krenil na potovanja. Prepotoval je vsa velika mesta in važnejše kraje v naši državi, posebno tudi po Sloveniji. Povsod je kot londonske tvrdke ponujal fino angleško blago po prav zmernih cenah. Dobil je naročila od krojaških mojstrov, raznih trgovcev in tudi od privatnikov. Vsem naročnikom je pripovedoval, da kmalu pride naročeno blago. Na ta način je K. posloval dobre 4 mesece, do sredi aprila letos, ko so ga prišli v Ljubljani. Trgoveški potnik je 56 strank opeharil za okoli 25.000 din, kajti stranke so se obrisale za blago, ko so doznale, da so bile vse kupčije sploh fignirane. K. je dalje operiral 3 sobarice za večje zneske. Pred sodniki je K. priznal svoje manipulacije, računal pa je, da ga bodo sodniki milostno sodili. Proti sodbi je K. prijavil priziv zaradi previsoke kazni.

Po državi

* *Subotički tramvajski sprevodniki proti sprevodnikom.* Nameščenci električne centrale v Subotici so poslali upravi spomenico, v kateri zahtevajo povišanje plač in pa ureditev vseh delavskih vprašanj. Ker so nameščeni organizirani v Jugorasu, so poslali spomenico po svoji organizaciji. Poleg povišanja plač so nameščenci zahtevali, da se odpuste iz službe tudi vse sprevodnice in da se namesto njih sprejmejo moški. Tramvaj v Subotici je začel nameščati kot sprevodnik žene, ker je bilo nekaj sprevodnikov poklicanih na orožne vaje in se je v prometu začel pojavljati zastoj. Proti zaposlenju žen-sprevodnic se je pojavila močna struja med ostalimi nameščenci, posebno zato, ker ženske ceneje delajo in tako sprevodniki niso mogli v smislu kolektivne pogodbe delati tedensko 48 ur, marveč so delali manj in tudi manj zaslužili. Zato so sprevodniki zahtevali, da se sprevodnice odpuste. Preteklo nedeljo pa je prišlo do sporazuma med zastopniki delavcev in ravnateljstvom. Ta sporazum določa, da bodo vse sprevodnice odpuščene iz službe v najkrajšem času. Dalje bodo sprejeti nazaj v službo štirje sprevodniki, ki so bili odpuščeni. Končno je zagotovljeno, da bodo sprevodniki delali tedensko najmanj 48 ur. Kar se tiče povišanja plač, bo to vprašanje rešeno v teku osmih dni.

* *Redek jubilej muzejna.* Muzejin Mehada Telalagić v Sarajevu je le dni praznoval 80-letnico, odkar je muzejin Stari slavljence šteje 97 let in je svojo službo nastopil že s sedemdesetimi leti. V svoji mladosti je bil med muslimani daleč naokrog znan zaradi prikupljivega in polnodonečega glasu.

* *Avtobus zavozil v prometnega stražnika.* V Zagrebu se je na križišču dveh cest zgodila nesreča, pri kateri se je ponesrečil prometni stražnik Adar Kaluzović. Vanj je zavozil avtobus, čigar sofer je prepozno zapazil stražnika in ni mogel več zavoziti v stran. Ponesrečen stražnik je hudo ranjen po glavi. Prepeljali so ga na kirurško kliniko, kjer so mu takoj nudili pomoč in ga obdržali na zdravljenju.

* *Štirje možje proti eni deklici.* Božo Miletič, odvetniški uradnik v Kosovski Mitrovici, je pred nedavnim časom kupil v bližini svoje rojstne vasi zemljišče po katerem teče potokček, ki napaja s svojimi vodi vodnjak. Prejšnje lastnik tega zemljišča, bratje Gjorgjevič, ki so bili prisiljeni prodati zemljišče, ker so bili v denarnem oziru na slabih nogah, niso mogli preboleti te izgube in so sklenili, da se bodo maščevali nad Miletičevu družino. Zalezovali

so Miletiča, pa ga niso mogli dobiti pred oči. Ko se je pred par dnevi Miletičeva sestra Vidosa za vrčem podala po vodo, jo je ustavil Krsta Gjorgjevič, oborožen s puško, in ji prepovedal iti po vodo. Vidosa se ni ozirala na to prepoved. Krsta je nato ustrelil in deklico hudo ranil. Vsa obliša s krvjo je hotela Vidosa bežati, pa se ob nenadoma pojavili izza grma trije bratje zločinca. Tudi ti trije so bili oboroženi s puškami. Ustrelili so petkrat na Vidosa, ki se je nezavestna zgrudila na tla. Pozno zvečer so jo prepeljali v Kosovski Mitrovici v bolnišnico, pa ni nobenega upanja, da bi ostala pri življenju.

* *Roparski umor zaradi 80 dinarjev.* V vasi Kom-pateri pri Bjelovarju je roparska tolpa, sestojča iz šestih oboroženih mož, vdrla ponoči v spalnico zakonike dvojice Cepinski. Mija Cepinskega so roparji pobili na tla in ga skušali z vrvo zadaviti. Ko se jim to ni posrečilo, ker se je Cepinski krepko branil, so ga potolkli do nezavesti. Ko se je Cepinski spet zavedel, je našel svojo ženo Kato mrtvo v postelji. Neezočeno ženo so roparji zadavili z vrvi. Vse omare, predali in zaboji so bili vlomljeni, toda roparji so našli samo 80 dinarjev, ker pri hiši ni bilo več denarja. Orožniki zasledujejo roparje.

* *Granata iz svetovne vojne razmesarila otroka.*

V vasi Rogoznici pri Šibeniku se je zgodila strašna nesreča. Morje je vrglo na obrežje avstrijsko granato iz svetovne vojne. Granato so našli otroci in se igrali z njo. Naekrat pa je granata eksplodirala in raztrgala triinajstletnega Antona Lovriča, njegov tovaris pa je k sreči odnesel le lažje poškodbe.

Darujte za Jelčicev akademski dom!

* *Boj za zapuščino dr. Ante Radiča.* Mlajsi brat pokojnega hrvatskega ideologa dr. Ante Radiča Tomo Radič se je začel potegovati za zapuščino. Zglasil se je pri nekem notarju in zahteval okrog deset milijonov dinarjev kot svoj delež na dohodkih od avtorskih pravic za vsa Radičeva dela, katera je izdala »Seljaška sloga«. Predsednik »Seljaške sloge« Herceg je izjavil, da založnica ni zaslužila prav nobenega dinarja pri knjigah, ker jih je izdala po zelo nizkih cenah, na drugi strani pa je bilo sklenjeno, da se morebitni dobiček porabi za širjenje pismenosti. Dr. Ante Radič je pred svojo smrtjo prepustil svojo bratu Stjepanu Radiču vse avtorske pravice za svoje spise, da bi jih nihče ne zlorabljal. »Seljaška sloga« se je bila zaradi avtorskih pravic dogovorila tudi s »Slovensko knjižnico« v Zagrebu (lastnica je vdova Stjepana Radiča), tako, da bo razen »Seljaške sloge« samo ta knjižnica lahko prodajala zbrana dela dr. Ante Radiča. »Seljaška sloga« bo sedaj objavila vse račune za natisk zbranih Radičevih del, iz katerih se bo videlo, da založnica ni zaslužila niti dinarja in bi tudi ne bilo mogoče izdati del, če ne bi tiskarna »Tipografija« dala založnici kredit dveh milijonov dinarjev. Hrvatska javnost z zanimanjem pričakuje, kako se bo ta spor končal.

* *Mačeha hotela zadaviti 11-letnega pastorka.* Državno tožilstvo v Sarajevu je uvedlo preiskavo proti Vidi Zelihič, rodom iz Črne gore, ki je skušala zadaviti svojega 11-letnega pastorka. Zelihič Zaim se je drugič oženil z Vido, od prve žene je imel sina Helimija. Zelihič je odpril gostilno v Sarajevu. V novem zakonu pa je kmalu prišlo do prepiron zaradi sina. Preteklo sredo popoldne se je začulo iz gostilne klicanje na pomoč. Mimoidoči ljudje so se ustavili, vendar pa se nihče ni upal v gostilno. Nekdo se je pa vendar opogumil in stopil v gostilno, kjer je videl, kako Vido kleči na prsih svojega pastorka, ki je bil že onemogel, in ga davi. Pogumni možak je vrgel žen. proč in odnesel otroka v bolnišnico, kjer so mu nudili pomoč. Po dolgem trudu zdravnikov se je posrečilo, da so maledga Helimija spravili spet k zavesti.

* *Samomor bivšega župana v Mitrovici.* Pretekli četrtek se je v Mitrovici obsel znani trgovec z žitom in bivši župan Jovan Tomič. Zgodaj jutraj je vstal in spremlj svoje delavce, ko so šli na njivo, nato se je vrnil, šel v sušilnico in se tam obsel. Njegov sin ga je našel že mrtvega. Tomič je zapustil pismo, v katerem pravi, da nikogar ne krivi za svojo smrt, ker je tako moralo biti. Ženi nasvetuje, naj nadaljuje skupno s sinom trgovino. Rajni Tomič je bil veseloega značaja in se je rad šalil. Kaj ga je gnalo v smrt, se ne ve.

* *Komaj je prišel iz ječe, ga je zadela nesreča.* To dni je bil v Somboru izpuščen iz ječe Svetozar Gjujkič, ki je odsedel leto dni zapora, ker je na nogometni tekmi udaril svojega soigralca s tako silo, da je bil na mestu mrtev. Sedaj je Gjujriča zadela nova nesreča. Pred odhodom v ječo je pustil svoje potrebščine za ribolov v Jolnu na Tisi. Ko se je Gjujrič vrnil, je te potrebščine vzela neki ribič. Gjujrič jih je zahteval nazaj, ribič mu je pa zagrozil, da ga bo ubil, če se mu ne približa. In res je sprožil puško in Gjujriča hudo ranil.

Kaj pravite?

»Slovenec« od 26. VII. piše v uvodnem članku »Obnova Francije«, da je morala ta tako bogata in rodovitna dežela že v mirnem času usežati za osem milijard ziveca. Krivo da je temu naravnostno pro-padanje ljudstva in da so zaradi tega ljudje čim bolj zglobili veselje za obdelovanje zemlje, ker se jim je zahotelo lažjega in donosnejšega dela v velikem mestu. »Tako čitimo,« piše »Slovenec«, »kako kruto se maščujejo napake režimov, ki so sami podirali osnove zdravega narodovega življenja.«

Prav ta francoski zgled pa je bil mnogo let mordačen pri nas in še danes tulimo njegove epliv. Toda potem, ki ga je prinesti Franciji ta sistem, tudi nam ne bo prihranjen, če se pravočasno ne spametujemo. Saj še kolonij nimamo, katerih je bila Francija tako bogata in je z njih pomočjo krila svoj »kulturni« deficit.

Kak pomen naj ima torej za naš narod in našo državo, da se tako pospešuje razvoj mest? — Čemu nadalje tista tekma med našimi mesti, katero bo razrilo več razkošja, katero bo nudilo svojim večkrat precej sebičnim meščanom več udobja? Ali bi ne bilo bolje, da bi se porabili oni težki milijoni, ki jih daje država meštnim upravam na razpolago, za to, da se uvede starostna zavarovanje našega kmečkega ljudstva in ga tako lesnjeje povežemo z zemljo in področjem?

Kak pomen ima to za naše narodno blagostanje in zdravje, da se na tisoče in tisoče naših ljudi kisa in greni po mestih kot brezposelni, medtem ko naš kmet nima dovolj rok niti za najnujnejša dela?

Kak pomen naj ima za naš narod, da se s tako imenovanim prim draginskiim razredom vabi v mesto tista naša inteligenca in političnega, ki že sama preecit sil v mesta, in to ne vedno iz idealnih razlogov? Nikakor ni namreč res, da je izselenje za inteligenta na deželi bolj poceni, ko pa v mestu. Samo »kruh« je navadno nekoliko cenejši, vse drugo pa dražje. — Če pa kdo pravi, da so izdatki za obleko in toaleta v mestih večji, potem pa moramo zopet vprašati: Kaj ima narod od tega, da se n. pr. tudi nekatere učiteljice in uradnice in soproge šemijo in ličijo po najboljši kritični pariški ali dunajski modi? — Ne, edino upravičeni viški draginski razred je le doklada za višje število otrok, ki mora zanje državni nastavljenec skrbeti. In nič drugega!

Ali ni že skrjani čas, da svojo skrb in pažno posveti država področju, kjer leži vrelce narodove moči, potem ko je že več desetletij trosila denar za divj velenost, ta grobišča narodne moči? — Ali ni tako? Kaj pravite?

LJUBLJANA

Msgr. St. Premrl se je poslovil od stolnega kora

Po eden in tridesetih letih nadvse požrtvovalnega, vestnega in vzornega vodstva ljubljanskega stolnega pevskega zbora odhaja msgr. Premrl na novo službeno mesto za profesorja slovenske glasbene akademije. Gotovo je to zaslužno odklikovanje mojstra na orglah, plodovitega skladatelja, ki je posvetil vse svoje duševne sile cerkveni in svetni glasbi. Kdo ne pozna njegovih zanositih maš, razgibanih ofertorijev, klavirskih in orgelskih skladb, pesmi in samosplovov, ki jih odklikujeta nenavadna živahnost, blesk in toplina! Poleg vsega tega pa urejuje gospod profesor že od leta 1911. Cerkevni glasbenik, ki ga je izpopolnil do uvaževanja glasbene revije. Dalje vodi orglarsko šolo, v kateri je vzgojil močan rod orglarcev, da se po vsej pravici

imenovanju za rednega profesorja novoustanovljene glasbene akademije.

V Ljubljani, na praznik apostolov prvakov sv. Petra in Pavla dne 29. junija 1940.

Dr. Kimovec, s. r. stolni župnik. Dr. Klinar, s. r. stolni dekan. Ign. Nadrah, s. r. stolni prost.

Stolni pevski zbor se je poslovil od svojega dolgoletnega vodje na izletu dne 28. julija t. l. v Cerkljah, kjer je pri sv. maši izvajal njegova dela. Spodoma si je pevška družina ogledala Velesovo, Vodice, Groblje, Mengeš in Domžale, zlasti poudarila cerkve in nove orgle. V zahvalo in slovo so izrekli nekaj prisrčnih besedi, ki so potrdile pri-

Stolni pevski zbor, katerega je msgr. Stanko Premrl vodil nad 30 let. V sredi sedi msgr. Premrl, poleg njega pa stolni dekan dr. Kimovec.

govori o »Premrlovi šolici. Največ skrbi in truda pa je nedvomno vložil v stolni pevski zbor, ki ga je izobrazil za vzor drugim cerkvenim zborom. V teh letih je z njim naštudiral 84 latinskih maš, zelo mnoge z orkestrom. Koliko duševne in telesne sile, pridnosti in prave čebelične marljivosti je vloženo v ta leta, ko je kot regenschori oskrboval cerkveno glasbo v ljubljanski stolnici! Nemogoče je v kratkem sestavku popisati vse podrobno delo in snovanje. Tedensko dvakrat pevška vaja, poučevanje na orglarski šoli in na konservatoriju, ob nedeljah in praznikih orgljanje pri jutranji sv. maši in pri veliki deseti maši ter popoldan pri krščanskem nauku in še ob neštetih drugih slovenskih, ki se obhajajo v stolnici (služba božja ob državnih praznikih, črne maše, osmne itd.), kjer je potrebno orgljanje in sodelovanje zbora. Dalje pripravljane skladbe, urejevanje nolnega gradiva, prepisovanje glasov, zbiranje pevcev in pevk, saj je sodelovalo v teh tridesetih letih na koro nad 255 pevcev in pevk pri deseti maši, nad 45 pevk pri jutranji maši ter okoli 200 učencev orglarske šole! Msgr. Premrl ima o vsem tem delu sestavljeno točno statistiko, koliko časa je kdo sodeloval, s kakšnim zanimanjem je obiskoval pevške vaje, kaj se je poedine nedelje izvajalo na koro, zbrane so dalje vse pomembnosti, ki so kolikšaj v zvezi s stolnim korom. Za glasbenega zgodovinarja zanimivo gradivo!

Poleg čudovite skromnosti, nenavadne vestnosti in izredne umetniške sile odlikuje gospoda profesorja tudi blag naroden ponos, ki brez vsiljevanja zavzema med njegovim resnobnim delom. Kolikokrat je pri pevskih vajah ali med pogovorom s prevzvišenim gospodom škofom dr. Gregorijem Rožmanom — Vaša služba kot stolni regenschori preneha z dnem 30. junija tega leta.

Stolni kapitelj ob tej resni priliki čuti dolžnost z vsem poudarkom priznati,

1. da ste pred 31. leti prevzeto težko, odgovorno nalogo vseh dolgih 31 let nič manj vestno in nič manj uspešno opravljali v zadnjih letih napornega dela kakor v prvih letih plamenečega ognja,

2. da ste svojo službo vršili z izredno vestnostjo, točnostjo in liturgično natančnostjo,

3. da se zaveda, da bo stolnica za vodjo glasbe težko kdaj ali nikoli dobila moža Vaših izrednih glasbenih sposobnosti, pa naj bo že po tehnični popolnosti, ki ste jo kazali kot organist in nad vse spreten in duhovit improvizator, ali po presenečivi produktivni višini, ki ste jo dosegli kot skladatelj. Saj ste v tem času slovensko, ne samo cerkveno, ampak tudi svetno glasbo, obogatili z nešteto plodovi svojega visokega glasbenega talenta, s plodovi, ki so glasbo v stolnici dvignili na splošno priznano višino, ki so pa hkrati vse slovenski glasbi dajali nov življenski pravec, tako da glasbena javnost s priznanjem govori o »Premrlovi šolici.

Ko se vam stolni kapitelj zahvaljuje za vse požrtvovalno delo, ki ni iskalo osebne koristi, ampak se je vse predajalo božji slavi, se po Vas, monsignore, hkrati zahvaljuje Vašemu pevskemu zboru, ki je stolni kapitelj in udeleženci pri božji službi tolikrat presenečal z dovršenimi, visoko kvalitetnimi nastopi.

Hvaležni smo za izjavo, da ste — če se po kaže potreba — še vedno pripravljene stolnici s svojimi darovi in zmožnostmi pomagati.

Stolni kapitelj, ob tej priliki drugega ne more, kakor prositi Boga, naj vam, monsignore, ves vaš izredni trud, vso vašo požrtvovalnost povrne s plačilom, ki vam ga stolni kapitelj ni mogel nakloniti v taki meri, kakor ga je vaše izredno uspešno in nesebično delovanje zaslužilo.

Hkrati si stolni kapitelj dovoljuje, da vam ob tej priliki najpriredneje čestita k visokemu, vaše zasluge pred naširoko javnostjo priznavajočemu

jateljsko vez med gospodom profesorjem in pevskim zborom, stolni dekan g. dr. Kimovec, stolni župnik dr. Klinar in član zbora Likovič Joža. Gospod profesor se je ves ginjen zahvalil zagotavljačo navzoče, da se bo rad vračal na stolni kor. Kakor smo vsi veseli njegovega imenovanja za profesorja na akademiji, tako se veselimo, da se bodo b velikih slovesnostih v stolnici še vedno veličastno razlegale orgle, ki jih bo igral naš mojster Stanko Premrl!

Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v četrtek, 8. avgusta ob eni popoldne izlet v Rakek, Cerkevno in Stari trg pri Ložu. Odhod s Kongresnega trga. Priglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do četrtega ob 10. Avtobus 50 din.

Novi seriji seznamov davčnih osnov za ljubljanske agenture in komisije, za trafike, trgovine

MARIBOR

Tekstilnemu delavstvu grozi beda

Delavcem dela, tovarnam surovine!

Maribor, 5. avgusta.

V nedeljo, dne 4. avgusta 1940 se je vršila v prostorih ekspoziture Delavske zbornice v Mariboru konferenca predstavnikov tekstilnega delavstva iz Maribora in okolice, katere so se udeležili zastopniki Jug. strokovne zveze, Narodne strokovne zveze, Zveze združenih delavcev in Splošne delavske zveze, zastopnik mestne občine mariborske in zastopnik Delavske zbornice.

Na konferenci je bil ugotovljen težak položaj tekstilnih delavcev, katerih družinam grozi zaradi vedno večjih redukcij, uvedbe brezplačnih dopustov in skrajšanja delovnega časa ob istocasnem stalnem naraščanju draginje popla propad.

Konferenca je soglasno sklenila, da se morajo nujno izvesti sledeči ukrepi:

1. Delavstvu se mora zagarantirati v času brezposelnosti potrebna sredstva za dostojno preživljanje. Na zvezo delodajalcev tekstilne industrije in na vsa tekstilna podjetja v Dravski banovini naj se naslovi apel, da priznajo reduciranim delavcem v času brezposelnosti podporo po posebnem ključu, ki naj se določi po številu družinskih članov in sicer od 50% plače za samce do 100% za delavca z več člansko družino.

V slučaju redukcij naj postopajo podjetja po socialnih vidikih in odobravajo pri krajših prekinitvah dela plačane dopuste, ako pa so redukcije neizbežne, naj se vrše sporazumno z obratnimi zapniki in predstavniki strokovnih organizacij, upoštevajoč socialne in gnotne razmere delavstva.

2. K vladi naj se predloži izčrpno poročilo o sedanjem stanju redukcij v tekstilni industriji, ter zahteva nujno uzakonitev uredbe o postopanju pri omejevanju ali ukinitvi obratovanj tovarniških obratov, s katero naj se zaščiti prizadeto delavstvo.

3. K vladi in odgovorni gospodarski činitelji naj nujno podvzamejo vse ukrepe, da se zajamči redno obratovanje tekstilne industrije in s tem poplno zaposlitev tekstilnega delavstva.

Konferenca je sklenila apelirati na Delavsko zbornico, da nujno skliče konferenco predstavnikov tekstilnega delavstva za vso Slovenijo, na kateri naj se sklepa, kako za bodoče preprečiti udarce, katere mora sedaj prenašati tekstilno delavstvo.

K navedenim sklepom pristavljamo še naslednje zanimivosti, ki so se na anketi obravnavale:

Zastopnik Delavske zbornice je poročal, da obstaja med tekstilnimi industrijalci pripravljenost, da bi dali svoje prispevke v poseben podporni sklad, iz katerega bi brezposelno delavstvo dobilo za določeno dobo primerno podporo. Posamezni industrijalci so izjavili, da bi dali take prispevke v višini do

Film, ki prikazuje vojne dogodke na Poljskem, zavzetje Danske, Norveške, Nizozemskem do premirja v Compiègneu. Blagajna odprta od 11—12 in od 15 dalje! Predstave ob 16, 19 in 21. **KINO UNION** tel. 22-21.

DOGODKI IZ VOJNE 1939-40

Od Narvika do Pariza

Danes ob 16., 19. in 21. uri
KINO SLOGA tel. 27-30 Predprodaja vstopnic za ta film dnevno od 11.—12. ure

s suho robo in kurivom, za trgovce s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti, trgovino s stroji in vozili, za lekarne in drogerije, za vrtnarje in izdelovalce vencev, za trgovine z usnjem in s čevlji, za stavbenike, modistinjne-trgovke, zelarje, trgovce v deželni pridelki in semenih, za kramarje in prevoznike je od danes 5. do vključnega 12. t. m. torej do prihodnjega torika, razgrnjena na mestnem poglavarstvu pri vratarju magistrata v prtiličju leve hiše na mestnem trgu.

I Zaradi nagrad, ki jih je tudi letos mestna občina ljubljanska razdelila najboljšim učencem ljubljanskih šol, je bilo tudi nekaj razočaranj, ker so starši in učenci pač pričakovali, da bodo obdarovani najboljši učenci vseh razredov in vseh šol. Poleg tega pa tudi izraza »najboljši« niso popolnoma prav razumeli, ker so ga raztegnili precej na široko na vse odlične učence in tudi na dobre učence, saj starši svoje otroke kaj radi cenijo za najboljše. Toda mestne nagrade so bile določene samo za res najboljše učence vseh najvišjih razredov ljubljanskih ljudskih, meščanskih in srednjih šol. V posameznem razredu je pa najboljši samo en učenec. Vse nagrade so bile razdeljene po predlogih šolskih vodstev ter je dobilo lepe knjige blizu 100 učencev najvišjih razredov. Če bi bili nagradili najboljše učence vseh razredov ljubljanskih šol bi postale nagrade prav ravne, ker bi za tako množico zmanjkalo denarja. Zato naj pa sedaj razočarani starši svoj pridni naraščaj še nadalje spodbujajo k pridnosti, da bodo z najboljšimi absolventi najvišjih razredov delili veselo redkega odlikovanja.

I Hude skrbi za drva tarejo tudi ljubljanske gospodinjice, čeprav so čitale o maksimiranju cen, a drva so navzile temu vsak dan dražja. Skrbne gospodinjice, predvsem pa matere revnih družin iščejo na vseh straneh potov in prosijo tudi na magistratu za posredovanje, da bi se cene kurivu znižale. Boje se, da ga tudi z največjimi žrtvami ne bodo mogle kupiti in bodo zato morali otroci pozimi zmrzovati v nekurjenih sobah. Pa tudi premožni sloji razmišljajo, če bo mogoče dobiti dosti premoga in drva za ogrev. Citali smo že opozorila oblasti k varčevanju s kurivom, danes pa lahko že vsaj nekoliko položimo ljubljansko javnost z upravičenim upanjem, da se cene drvam ne bodo več višale, ker bo mestno poglavarstvo storilo vse za koristi občanov, kar je po zakonu v njegovi moči. Mestno poglavarstvo namreč doslej še ni moglo odločiti o cenah drv, pravkar so pa dospela na magistrat navodila nadrejenih oblasti glede določanja cen drvam. Po teh navodilih bo mestno poglavarstvo v najkrajšem času določilo cene drvam in te cene predložilo, kakor zahteva uredba, kr. banski upravi, hkrati jih bo pa tudi razglasilo, da v tem težkem vprašanju ne bo med prebivalstvom več zmotnih domnev in zmede, ki je begala kupce in prodajalce.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

Zgodovinski filmski dokument naših dni, v katerem je istinito prikazana vsa strahota sodobnega vojnega uničevanja... Reportaža vojnih dogodkov iz najopasnějšíh položajev od skrajnega severa pa do zavzetja Pariza.

Zgodovinski filmski dokument naših dni, v katerem je istinito prikazana vsa strahota sodobnega vojnega uničevanja... Reportaža vojnih dogodkov iz najopasnějšíh položajev od skrajnega severa pa do zavzetja Pariza.

so ugotovili, da se sirena zelo dobro sliši pod Kalvarijo in na Pobrežju, slabše na Glavnem trgu in Aleksandrovi cesti, skoraj nič pa v Meliskem predmestju. Vsako mesto ima namreč nekaj mrtvih con, ki jih glasovi iz drugih točk ne dosežejo. Te cone se bodo sedaj s poskusi ugotovile, obenem pa se bo dognalo, koliko takšnih siren bo Maribor potreboval, da bodo signali dovolj intenzivni za vse dele mesta. Ni treba, da bi bil pisk siren tako močan, da bi vrzel vsakega meščana ponoči iz postelje. Dovolj je, da opozori stražarje, ki bodo v primeru resne nevarnosti postavljene povsod v mestu in v vseh večjih hišah, da izvrše svojo dolžnost ter zbudijo prebivalce. Ko se bo dognalo, koliko siren v Mariboru potrebujemo, da jih bo mestna občina naročila. Nemčija nekaj časa siren ni mogla dobavljati, ker je morala najprej vsa svoja mesta in naselja opremiti s temi alarmnimi napravami, sedaj pa izgleda, da jih bo lahko spet izvažala. Sirena, s katero sedajo sedaj poskuse, je prav velika naprava, ki rabi za svoj pogon nič manj kot 5 konjskih sil energije.

m Priporočamo siromaka dobrim ljudem. V Podovji pri Mariboru živi družina krojača, ki je že 4 leta brezposeln. Družina ima štiri otroke, od katerih zasluži šele najstarejši 60 din na mesec. Žena je vedno bolna ter za delo nesposobna. Družina je celo lansko leto živela z letnim dohodkom 500 din, kar dovolj nazorno govori. Priporočamo siromaka dobrim ljudem. Naslov je na razpolago v naši podružnici na Koroški cesti 1, kjer se sprejemajo tudi event. prispevki.

m Krvava gostilniška bitka. V neki gostilni v Zg. Hočah so se fantje pa tudi starejši možakarji, močno spoprijeli. V prepiru in prelepu sta govorila svojo kravato pesem nož in sekira, kar se je na posledicah prelepa tudi zelo poznalo. V mariborsko bolnišnico so prepeljali kar štiri junake, ki so se v tej bitki udeležovali. 26letni delavec iz Reke Rudolf Ternjak je dobil z nožem zbodljaj v hrbet, s sekirjo pa so dobili rane po glavi 58 letni posestnik v Pivolah Franc Kešnar, 26letni Josip Potočnik s Hočkega Pohorja in 19letni posestniški sin iz Reke Anton Rešnik.

m Cestni napad. Na cesti pri Sv. Rupertu v Slov. gorah so štiri vinjeni neznanci napadli 21 letnega Josipa Primožiča iz Metave. Z nožem so mu močno ranili roko, radi česar se je Primožič zatekel v mariborsko bolnišnico po pomoč.

m Velike poverbe so odkrili pri nekem mariborskem veleprodajcu. V zvezi s tem je bila aretirana neka osumljena uradnica ter izročena sodišču. V interesu preiskave se podrobnosti še ne dajo v javnost.

m Golšava žeparica na trgu. Policijski organi v Mariboru že dolgo pazijo na spretno žeparico, ki se od časa do časa pojavlja na trgu ter vsakokrat izvrši nekaj uspešnih tatvin. Tudi v nedeljo se ji je to posrečilo ter je izmaknila ljudmili Heerleško iz Kamnice denarnico s 138 din med tem, ko je ta nakupovala sadje pri stožnici. Zanimivo je, da je ta žeparica precej značilne zunanosti — obležena je namreč po kmečkem ter močno golšava. Poznajo jo branjevke in tudi stražniki ter tržni organi, vendar je do sedaj imela srečo, da se je še vedno izmuznila ter izginila kakor kača.

Celjske novice

c † Repnik Zinka. Po daljši bolezni je zatisnila svoje trudne oči ter se preselila v večnost soproga železniškega uradnika in občinskega svetnika, 47letna Zinka Repnik roj. Smid. Zapuška dve hčerki. Pokojna je bila zelo dobrosrčna žena in so jo povsod ljubili. K počitku jo bodo položili jutri, v sredo ob 6 zvečer na okoliškem pokopališču. Pogrebni spoved se bo vil iz hiše žalosti, Cesta na Dobravo 25. Naj pokojna v miru počiva, hudo prizadeti družini, zlasti g. Repniku in hčerkama pa izrekamo ob bridki izgubi iskreno sožalje!

c Redni letni občni zbor Jugoslovanske šahovske zveze bo v nedeljo, 25. avgusta ob 3 popoldne v Celju ob priliki nacionalnega šahovskega turnirja, ki se prične v soboto, 10. in bo trajal do 28. avgusta.

c Lepa nedelja na Svetini. Svetina, priljubljena izletniška točka, znana posebno Celjanom, je imela v nedeljo prošenje, katerega se je udeležilo izredno veliko število domačinov, kakor tudi izletnikov. Mnogi izletniki so še udeležili lepe procesije ter službe božje v znani božjepetnici cerkvi Marije Snežne.

c Iz našega občinstva. Zadnje dni se razširja v Zavodni, torej v neposredni bližini mesta, iz Voglajne nezonsen smrad. Stanovalci v Zavodni se upravičeno pritožujejo nad tem in apelirajo na oblast, da napravi red.

c 100.000 din podpore je dal Prizad Kmetijski blagovni zadrugi na Frankolovem za gradnjo splošno-zadruga in sadnega skladišča. Akcijo je podprla kr. banska uprava, ki je tudi obljubila, da bo se ostalo prispevalo do postavitve prepotrebnega skladišča na Frankolovem. Tudi kmetijski ministrstvo je obljubilo svojo pomoč. Na Frankolovem je bila že komisija. Načrt je napravila brezplačno kr. banska uprava tako, da bodo v kratkem pričeli z delom. Akcijo za podpore je vodil agilni predsednik Zadruga g. Goršek Jože. Zadruga zelo lepo napreduje in nudi svojim članom, kakor tudi siromašnejšim ljudem pomeni živila, kar je zelo velike važnosti za Frankolovo, ki je znano kot zelo pasiven kraj.

c V Celju še vedno pobirajo gledališki dinar! Med obiskovalci kinopodjetij in tudi med občinstvom je velika nevođa, da v celjskih kinopodjetjih še vedno pobirajo gledališki dinar. Občinstvo apelira na davčno upravo, naj že vendar ukine pobiranje gledališkega dinarja, saj je gledališče že pred dvema mesecema zaključilo sezono.

c Na Mariborski c. 26 je umrl 74letni Faktor Ivan. Naj v miru počiva!

c Hude nesreče. V Lubiji pri Mozirju je padla brana na desno roko 16letnemu sinu posestnika Mazeju Francu in mu je zlomila v zaplestju. V St. Rupertu nad Laškem se je zvrnil voz sena na 62 letnega posestnika Rezac Karla in mu je pri tem zlomilo levo roko. Pri streljanju z možnarjem je bušilni smodnik v 11 letnega sina upokojnega železničarja Senegačnika Petra in ga močno opekeli po trebuhu. Levo nogo nad kolonom si je zlomil pri padcu po stopnicah 32letni Matjtec Jakob v Hudinji pri Vitanju.

KULTURNI OBZORNIK

Aleš Ušeničnik: Izbrani spisi IV. zvezek

Natančno po načrtu izhajajo v založbi Jugoslovanske knjigarnice Ušeničnikovi Izbrani spisi. Šest zvezkov je bilo določenih za letošnji, in res smo že dobili že dni četrtega.

Priročni zvezek prinaša za naš čas izredno pomembne in zanimive članke, po večini iz Casa okrog leta 1905 in 1932. V teh člankih, od katerih pa je vsak je prava pravcata filozofska razprava, obravnava naš veliki teolog in filozof temeljna vprašanja o pomenu in namenu človeškega življenja, o Bogu, Kristusu in religiji. Toliko v prvem delu. Drugi del je posvečen človeški poti do resnice, tretji del pa vsebuje poglavja iz metafizike.

V prvem delu nam pisatelj prikazuje, kaj in kako so mislili o temeljnih vprašanjih človeškega življenja, zlasti o Bogu in človeški duši, v dobi starega poganstva. Ta razprava sloni večinoma na delih velikega rimskega pisatelja in filozofa Cicerona. Ušeničnik nam pokaže, kako se je sicer v resnici visoko dvignil človeški duh v spoznavanju osnovnih življenjskih vprašanj v času pred Kristusom tudi brez razodetja, že po samem naravnem razumu, a kako je bilo vendarle vse nejasno, brez pravih osnov, in zato je bila stara poganska filozofija tudi vsa polna dvomov in je pač končno začela v skepsu.

Druga razprava v tem delu je posvečena vprašanju ateizma ali brezbožništva, in to predvsem modernega brezbožništva. Vprašanje ateizma daje pisatelju priliko, da do potankosti izvede nasprotni svetovni nazor, to je krščansko filozofijo. Z neizprosnim logikom privede ateista, da mora pisatelju pritruditi v besedah: »Kdor hoče tajiti logiko krščanske filozofije v dokazih za bivanje božje, ta mora tajiti sploh vsa logika, ta mora tajiti sploh vsa načela, ta mora tajiti sploh vse spoznanje. Nelogično pa je bahati za vedo, a tajiti filozofijo, ki rabi ista načela in isto logiko in isto zmožnost spoznanja.«

Za tem navaja Ušeničnik misli modernih ljudi, zlasti misleca Paulsena, o svetu in življenju, prikazuje umsko anarhijo, ki vlada v svetu glede na temeljna življenjska vprašanja in kaže svetu, da mora zopet priti do resnice le po Kristusovi poti.

Sledi poglavje o dogmah, in sicer najprej na splošno, podrobno pa se pisatelj z dogmo o presveti evharistiji in brezmadnem spočetju.

Zaključek prvega dela tvorita razpravi o dvojnem tipu religioznosti v človeku in cerkvi ter vprašanje zla na svetu, kar je ena izmed pomembnih skrivnosti življenja na zemlji. V prvi razpravi prikazuje Ušeničnik intelektualno plat religioznosti pri svetem Dominiku, pa afektivno plat religioznosti življenja pri sv. Frančišku. Razprava izveni v misel, da oba tipa religioznosti obstajata, da ima tudi vsak svojo posebnost in bo tako tudi ostalo. Med njima ni nasprotja in ga tudi biti ne sme, saj oba kaže na isti cilj in le z njih vzajemno pomočjo more človeštvo dosežati ta cilj, svoj najvišji cilj, ki je — popolnost v božji ljubezni. V drugi razpravi, ki je za naš čas posebno odlična, pa obravnava pisatelj vprašanje, zakaj Bog pripušta tudi zlo na svetu. Razpravo zaključuje dr. Ušeničnik z ugotovitvijo: »Zlo je skrivnost, temna skrivnost; a svetla skrivnost učlovečenja in odrešenja sije v to temo, tako da posledaj ta polumrak ni več grozen, ni več predhodnik brezdanje moči, ampak predhodnik in glasnik večnega zora, ko bomo v božji svetlobi gledali svetlobo.«

Drugi del priročnih izbranih spisov nam kaže pot k Resnici. V tem delu razlaga pisatelj prirodne katastrofe z vseh strani, z geološke, psihološke, filozofske in teološke, govori o »legendarnih svetilcih in lažnihh relikvijah«, o vprašanju, ali vodi sv. Duh papeža in škofe, o klerikalizmu in jezuitih, o preganjanju redovnikov, končno o o raznih cerkvah, posebej o katoliški Cerkvi, ki edina hrani Kristusov nauk in njegovo resnico.

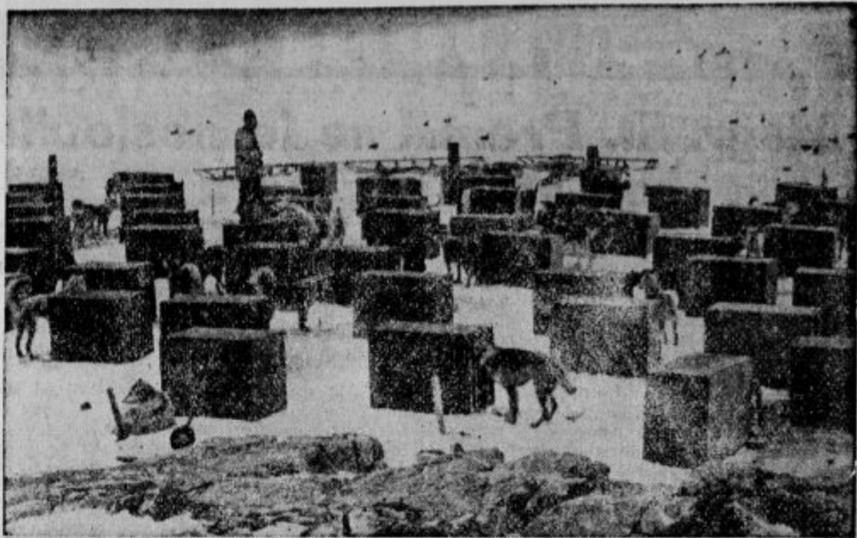
Medtem ko sta prva dva dela pričujočega zvezka predvsem posvečena apologetičnim vprašanjem vere in Cerkve, je pa tretje poglavje namenjeno razlagi številnim skrivnostnim pojavom v svetu in življenju, ki naj bi jih predvsem raziskavala veda, znanost, o katerih pa nujno mora spregovoriti svojo besedo tudi krščanski filozof in teolog. To so pojavi iz metafizike, kakor hipnotizem, telepatija, sugestija, sprizitem, slutnje in spomini, tako imenovani »drugi vid«, stigmatizacija in še drugi mistični

pojavi. Pri vseh teh pojavih skrivnostnega delovanja neznanih sil loči pisatelj tri neznanke, ki vsak pojav lahko sestavljajo, oziroma vsak pojav je pač ena izmed teh treh neznank. Prva neznanka je lahko razrešljiva, to so predvsem prevare in laži, ki jih je pač lahko odkriti. Druga neznanka vsebuje resnične pojave, a take, ki jih je z lahko razložit s pomočjo naravnih sil. Torej je glavni problem tretja neznanka, to so pojavi, ki ne slone na laži, so resnični, a jih ni mogoče razložiti z naravnimi silami, potemtakem spadajo v nadnaravni ali pa mimonaravni svet. Nato pisatelj podrobno obravnava vsako posamezno od teh neznank s temeljito razlago in ob pomoči mnogoterih primerov iz človeškega življenja.

Naj nam bo dovoljeno nekaj pripomb oziroma vprašanj prav k temu zanimivemu tretjemu poglavju IV. zvezka. Kakor smo namreč iz prvih dveh oddelkov utegnili razbrati povsem jasne sodbe in sklepe, tako je po prebranju tretjega dela ostalo v nas nekaj nejasnega, kakor da bi pisatelj ne bil povsem določno in nedvomno odgovoril na zastavljena si vprašanja, kakor da bi ne bil posegel prav v jedro problema. Morda smo na krivi poti, a ne moremo se ubraniti vtisa in sumnje, kakor da bi Ušeničnik ne bil segel v globine teh vprašanj, ampak se nam zdi, da je ostal le nekoliko preveč pri vrhu, pri zgledih in naštevanih dogodkih iz tega temnega sveta ter pri razlagi dogodkov samih, manj se je pa dotaknil temeljnega problema, iz katerega bi bil moral iziti v vsem svojem razpravljanju in ki po našem mnenju obstoji v tem, da se razreši odnos med materijo in duhom, duhom in materijo in še obe recipročni relaciji. Temeljna razlaga bi se očividno morala prijeti problema, ali je kakšna zveza duha in snovi (razen v človeku), ali je možen vpliv duha na materijo. Sicer je res, da pisatelj na več kot enem mestu ta problem načne, zasluži in celo reši, saj govori o čudežih, torej o pojavih, pri katerih sam Bog vpliva na materijo, a to je po sebi že razumljiva stvar, da ima Stvarnik vsemožni vpliv na vse svoje stvari. Tudi govori o diabolničnem vplivu na človeka in na proroce, toda ta vpliv je podobnega izvora, samo z negativne strani. In končno govori na nekem mestu pisatelj, da celo dobri duhovi utegnejo imeti svoj vpliv na svet, a to samo po dopustitvi Najvišjega. Tako vidimo, da je naše zgornje vprašanje v Ušeničniku rešeno, ali — samo s teološkega zrelšča, ne pa tudi, kar ravno mi želimo in kakor smo problem zastavili — z znanstvenega. Morda je s te strani vprašanje za sedaj in za človekov razum sploh še nerazrešljivo, pa bi vendarle želeli, da zvemo o tem, kaj se je sploh že pisalo in govorilo in razpravljalo o teh skrivnostnih pojavih, nekaj tehtnih besed in misli.

Zelo zanimivo so dalje pojavi tajnih vezi duš na daljavo, pojavi, kakor so spomini, telepatija, roki itd. Tudi o teh tajnih vezeh bi želeli nekaj globljih razprav, ne morda samo statističnih razlag in ugovorov. Kakor so nam potemtakem vsi ti skrivnostni pojavi razumljivi s teološkega zrelšča zlasti glede na dopustitev božjo, nam pa še daleč niso pojasnjeni niti glede verjetnosti, še manj pa glede resničnosti in morda celo izvestnosti tako s psihološkega kakor s filozofskega stališča. — Nakazali smo nekaj vprašanj, ki gotovo zanimajo vsakega sodobnega človeka še z označene strani, in bi želeli, da bi se vsaj ob koncu teh izbranih spisov naknadno dodala še tu nakazana razprava iz skrivnosti božjega stvarstva.

S pričujočim zvezkom Ušeničnikovih izbranih spisov smo Slovenci zopet dobili knjigo, ki se odlikuje z izredno važnimi ugotovitvami, z izredno idejno globino pisateljevih razprav, kakor tudi s sijajno in vseskozi dosledno logično miselnostjo in izvedbo. Zato je vsaka beseda o potrebi te knjige za slovenskega izobražena v sedanjih dneh že kar odveč. Odlika knjige je tudi v tem, da imamo sedaj na enem mestu zbrane vse razprave, ki se nanašajo na en predmet in so izle izpod peresa Aleša Ušeničnika, da nam jih zategadelj ni treba več iskati raztresenih po najrazličnejših letnikih posameznih revij. In še na eno odliko ne smemo pozabiti: izraziti moramo pisatelju vse priznanje za njegov lepi in kleni jezik, kakor tudi za tvorbo veliko novih slovenskih izrazov z znanstvenega področja. F. J.

Byrdovo pasje taborišče v Antarktiki. Pri zadnji antarktični ekspediciji je admiral Byrd z velikim pridom uporabljal pasjo vprego za sani. Na sliki vidi mo hišice, v katerih so pripeljali pse na Antarktiko.

Nemški hitri motorni čolni

Število hitrih motornih čolnov, katere danes uporablja nemška mornarica, je tajno; po nemških uradnih poročilih pa je znano, da je Nemčija imela že v začetku sedanjega vojaka več sto takih čolnov in da je danes v Nemčiji zaposlenih okrog petdeset ladjedelnic z gradnjo takih čolnov. Vselej priproste konstrukcije je omogočena izdelava brzih motornih čolnov v velikih množinah in to tem bolj, ker potrebujejo zelo malo jekla. Majhen obseg in enostavna konstrukcija teh čolnov omogočata njihovo izdelavo v različnih tovarnah po posameznih delih, nakar se ti deli sestavijo in čolni se potem spuste v večje reke ali v morje, kakor se pač pokaže potreba. Majhne, srebrne sive ladjece so se kaj kmalu pokazale kot učinkovito orožje; kakor se pripoveduje, so v pohodu na Norveško uspešno sodelovale

pri napadih na angleške konvoje. Njihova velika gibčnost omogoča bliskovite napade na sovražne formacije, zlasti v jutranjem in večernem mraku in zmanjšuje nevarnost sovražnih letal na minimum.

Nemška mornarica ima dva tipa teh čolnov; manjši je okrog 16, večji okrog 24 m dolg. Oba tipa sta zelo čvrsta in gibčna. Po poročilih nemških krogov so ti hitri čolni opremljeni z letalskim motorjem. Kot pogonska sila se uporablja neka mešanica kisika in vodika, ki se dovaja motorju. Posadka omenjenih hitrih torpednih čolnov znaša deset do dvajset mož. Kako so ti čolni oboroženi, o tem ni točnih podatkov, zdi se pa, da sta v njih vgrajeni dve pripravi za torpede, več strojnic in dve lahki protiaviacijski strojnici. Ti čolni izstreljujejo torpede kakor večina podmornic. Mogoče jih je uporabiti tudi kot minonošce, zlasti pa so pripravi za borbo proti podmornicam.

ŠPORT

Drevi dvoboj Ilirija : Jug

Opozorjamo prijatelje plavalnega športa, da se vrši drevi v ilirijanskem športnem kopališču zelo zanimiv in napet liga plavalci dvoboj med našo Ilirijo in ljubljanskim Jugom. Po svojih plavalnih močeh s katerimi razpolaga Jug in z ozirom na uspehe, ki jih je dosegla Ilirija v zadnjem času, se nam obeta drevi plavalna borba, kakršne v Ljubljani že dolgo nismo videli. Poleg omejenih nasprotikov nastopita v medklubskem dvoboju Gradjanski (Karlovcec) in Ilirija II. Vse te tekme bodo v kopališču Ilirije in se prično ob 20.30.

Šport zadnje nedelje

Začnimo kar pri lahki atletiki, ki je sedaj na visku in katera ima ravno sedaj glavno sezono. V Ljubljani smo imeli na Stadionu zanimivo atletsko tekmovalje posameznikov za prvenstvo Slovenije. Rezultati so bili z ozirom na razmere v našem lahkoatletičkem športu kar zadovoljivi. Poleg tega pa je postavil Mariborčan Zoriko nov slovenski rekord v skoku in daljavo s skokom 6.73 m, o čemur je naš list že v nedeljo poročal, ko je prinesel rezultate sobotnega tekmovalja. V nedeljo pa so bili doseženi naslednji uspehi:

- Tek na 110 m z zaprekami: 1. Lužnik (Maribor) 18; 2. Lončarič (Maribor) 18.2.
- Tek na 1500 m: 1. Klen (Primorje) 4:13.8; 2. Glonar (Ilirija) 4:18.6; 2. Agreš (Celje) 4:18.8; 4. Magušar (Ilirija) 4:22.2; 5. Kos (Celje) 4:23.2.
- Met kopja: 1. Mavsar (Planina) 55.25; 2. Gregorovič (Zelezničar, Maribor) 48.10; 3. Urbančič (Planina) 44.73.
- Tek na 100 m: 1. Račič (Ilirija) 11.2; 2. Badl (Rapid) 12; Kolenc (Ilirija) 12.1; 4. Gracijanski (Zelezničar) 12.2.
- Tek na 400 m: 1. Klinar (Planina) 51.7; 2. Oberšek (Ilirija) 52; 3. Vilar (Ilirija) 54.2.
- Met kladiva: 1. inž. Stepišnik (Ilirija) 49.50; 2. Gojnik (Zelezničar) 40.72; 3. Hlade (Zelezničar) 35.43.

Skok s palico: 1. Orozič (Rapid, Maribor) 3.40; 2. Smerdelj (Maribor) 3.40; Pribošek (Bratstvo, Jesenice) 3.40.

Troskok: 1. Smolej (Planina) 13.56; 2. Kraner (Planina) 12.31; 3. Milanovič (Ilirija) 12.30. Tek na 16.000 m: 1. Kvas (Bratstvo) 35:27.4; 2. Zupan (Bratstvo) 36:45.8; 3. Pere (Primorje) 36:54.

Štabela 4x100 m: 1. Ilirija 45.8; 2. Zelezničar (Maribor) 34.

Nogometni turnir SK Marsa

Na Marsovem turnirju, ki je bil odigran v proslovo 250. tekme Vrhovca ter 200. tekme igralca Žigona, je prejel prvi pokal Mars, drugača pa Jadran. Rezultati posameznih tekem pa takole izgledajo:

- Mars : Jadran 4 : 2.
- Korotan (Kranj) : Korotan (Ljubljana) 5 : 1.
- Jadran : Korotan (Lj) 3 : 2.
- Mars : Korotan (Kranj) 8 : 0 (2 : 0).

Ostali nogomet v državi

Jugoslavija : BSK 3 : 1.
Hašk : Olimpija-Gradjanski (Karlovac) 3 : 1.
Slavija (Varaždin) : Concordija 4 : 2.
Zelezničar (Zagreb) : Orient (Sušak) 2 : 1.

Staričeva zmaga v Varaždinu

V Varaždinu so bile v nedeljo motociklistične dirke, v katerih je Starič (Hermes) dvakrat zmagal in dosegel pri dirki petih krogov s časom 2:49.1 najboljši čas dneva.

Tenis — Italija : Nemčija 2:1

To je bil ženski teniški turnir v Riminu, v katerem so zmagale Italijanke.

Plavalna liga — Jug : ZPK 61:48

Podrobni tehnični rezultati so bili naslednji:
400 m prosto gospodje: 1. Žižek (J) 4:58.8, 2. Miloslavič (J) 5:24.3, 3. Vidovič (ZPK), 4. Bergler (ZPK).

100 m prosto dame: 1. Brkič (ZPK) 1:20.2, 2. Jazbec (J) 1:23.4, 3. Petrovič (J), 4. Vadas (ZPK).

100 m hrblno gospodje: 1. Schell (ZPK) 1:16.6, 2. Drobnič (ZPK) 1:17.2, 3. Marčič (J), 4. Ciganovič M. (J).

200 m prosto dame: 1. Fischer (ZPK) 3:26.8, 2. Pozniak (J) 3:35, 3. Petkovič Jasna (ZPK), 4. Brbrora (J).

Akademia znanosti in umetnosti v Ljubljani

je pravkar izdala novo knjigo razprav, in sicer to pol prvo knjigo iz matematično-prirodoslovnega razreda. Knjiga prinaša tele posamezne razprave: *Dolar-Mantuani L.*, *Diferenciacija magmatskih kamnin na Pohorju; Režek A.*, *Prilog poznavanju mineralnih voda Rogaške Slatine. O vodi neposredno okoliša vrela nadjenjen god. 1907-8; Mikic F.*, *Skerlj B.*, *Menarha kot kriterij za določitev spolne zrelosti ženske; Rakovec I.*, *Diluvialni koroziji iz Slovenije in Dalmacije; Tomazič G.*, *Asociacija borovih gozdov v Sloveniji. I. Bazilinski borovi gozdovi; Hadži J.*, *Favnula epizoidnih infuzorijev na jamski mokrič.* — Poleg tega pa je izšla tudi IV. knjiga prirodoslovnih razprav, ki jih je doslej izdajalo Prirodoslovno društvo samo, sedaj je pa po dogovoru prevzela nadaljnje izdaje Akademija znanosti in umetnosti, in sicer z namenom, da bodo te nove izdaje služile predvsem za stike z zamejstvom, da tako pokažemo svetu svoje znanstveno slovensko delovanje. Zato prinaša pričujoči IV. zvezek razprav najprej originalne razprave v svetovnih jezikih, zlasti v nemščini, francosčini in angleščini, za temi pa prinaša izvlečke iz zgoraj omenjenih razprav v I. knjigi, seveda zopet v svetovnih jezikih kot prevode iz slovensčine. O razpravah samih bomo morda ob priliki prinesli razen tele beležke tudi še strokovno oceno. Za danes smo hoteli samo opozoriti naš znanstveni svet na pričujoče razprave. Prirodoslovne razprave knjige I. in IV. stanejo vsak zvezek po 50 din. Subskribenti na publikacije matematično-prirodoslovnega razreda imajo 50% popusta, subskribenti na vse publikacije Akademije znanosti in umetnosti pa 33% popusta.

C. Logar, Analiza zavesč. Prav tako opozarjamo na ravnokar izšlo knjigo C. Logarja Analiza zavesč; izšla je kot prva knjiga filozofskega odseka Znanstvenega društva v Ljubljani.

Jegličev akademski dom
bo spomenik slovenskemu vladiki.
Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!

Zelene lepote Pohorja dostopne

V nedeljo je bila nova pohorska cesta blagoslovljena in odprta — 14 km dolgo cesto je blagoslovil škof dr. Tomažič, odprti pa jo je ban dr. Marko Natlačen

Okrog osem let so gradili 14 km dolgo cesto, ki vodi iz Reke čez zelena pohorska pobočja do sv. Areha, kjer je s 1250 m visokega vrha prekrasen razgled po širnem Dravskem polju ter grebenih Pohorja. Zadržno nedeljo pa je bila cesta slovesno izročena svojemu namenu. Kako težko so čakali na dograditev te tako važne gospodarske prometne žile Pohorci pa tudi Mariborčani, najpogosteje dokazuje dejstvo, da je prihitelo po novi cesti na vrh nad 210 osebnih avtomobilov in nad 80 motornih koles. Pa tudi druge planince in Mariborčane je privabila slovesnost k sv. Arehu. 11 velikih avtobusov je večkrat vozilo nabitih do zadnjega kotička izletnike na vrh. Mnogo pa je bilo tudi takih, ki so prišli peš. Kdor pozna Pohorje, se temu ne bo čudil. Popolnoma pa bi razumel velikanski obisk — saj se je zbralo na vrhu pri sv. Arehu nad 2000 izletnikov — kdor je imel priložnost spoznati prelepo novo cesto. Od Reke pri Hočah se pne ta cesta v ne prehudem klancu s številnimi serpentinami vedno više in više, medtem pa se odpirajo z nje razgledi, ki jih mora občudovati tudi najbolj razvajeno oko.

Vso slovesnost je še posebej povzdignila navzočnost visokih dostojanstvenikov. Tako je prišel odprti cesto ban g. dr. Marko Natlačen, blagoslovil pa jo je lavantinski vladika dr. Tomažič. Pri slovesnosti pa so bili navzoči še številni drugi odličniki, tako zastopnik poveljnika mesta Maribora polkovnik Kilar, general Golubovič, okrajna načelnika dr. Eiletz in Šiška, mestni župan ljubljanski dr. Adlešič, mestni župan mariborski dr. Juvan, senator dr. Schaubach, predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec, poveljnik mariborske orožniške čete major Sosič, načelnik tehnične oddelka banske uprave inž. Rueh, bivši poslanci M. Kranjc, dr. Sevšek, Mašič in Štrcin, zastopniki tujsko-prometnih organizacij, SPD in drugi.

Slovesnost v Reki

Vsi ti odličniki so se z mnogimi drugimi Mariborčani, hočkimi farani, gasilci in šolsko mladino zbrali ob 9 ob začetku gorske ceste v Reki, kjer so pričakovali g. bana, ki je prispel v spremstvu konjiškega okrajnega načelnika Bavdka in konjiškega arhidijakona Tovornika. Najprej so g. bana pozdravili predsednik okr. cestnega odbora Fr. Zebot, domači župnik in dekan Sagaj in domači župan Vernik, ki je spregovoril pozdravne besede tudi prevz. škofu dr. Tomažiču in drugim odličnikom. V imenu župljanov so domača dekleta po starem slovanskem običaju ponudile g. banu kruh in sol ter domačo žganjico ter mu izročile lep slovenski puščelj. Slovesnost so povzdignili domači hočki pevci in gasilska godba. Z bregov pa so pokali topiči gostov v pozdrav.

Škof dr. Tomažič je s kratkim nagovorom opravil ob asistenci kanonikov dr. Mirta in dr. Zagarja blagoslovitveni obred, nakar je dolga vrsta avtomobilov krenila proti vrhu. Na krasno izpeljanem ovinku ceste blizu pod vrhom je bilo že vse pripravljeno za drugi sprejem odličnikov in za slovesno blagoslovitev ceste. Tukaj je bilo zbrana vse polno občinstva, pohorskih domačinov, planincev in izletnikov. Ker se je na tem mestu cesta zagrizla v strmi breg, je nastal velik usek v eicer položno pobočje. Nad tem usekom se je zbrala množica v močnem in dolgem spalirju,

Pred otvoritvijo ceste Reka—Sv. Arh je pod Sv. Arehom pozdravila g. bana deklica z lepo prigodnico.

tako da je bil pogled na ves razsežni prostor izredno lep. V bližini slavnostne tribune se je postavil pevski zbor »Maribor«, prav tam je stala tudi godba mariborske gasilske čete, ki sta oba mnogo pripomogla k še lepšemu poteku slovesnosti. Za vzoren red pa so skrbeli reditelji-gasilci pod vodstvom g. Klemenčiča in g. Krambergerja.

Otvoritev pod Sv. Arhom

S slavnostno tribuno je najprej spregovoril načelnik okr. cestnega odbora in mariborski podžupan Fr. Zebot. Z velikim navdušenjem je bil sprejet njegov predlog, naj se pošlje vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II., pozdravne brzojavke pa kr. vladi ter obema slovenskima ministroma dr. Korušcu in dr. Kreku. Za tem se je govornik zahvalil vsem, ki so prispevali kakor koli, da je bila cesta, ki je tako velikanskega gospodarskega pomena za Pohorje, zgrajena in končno naprosil g. škofa, naj blagoslovi cesto. Škof dr. Tomažič je najprej z lepimi besedami podaril misel, kako Cerkev spremlja dela človeških rok in človeškega uma, da bi služila v duhovni in telesni blagor človeštva. Zatem je škof opravil blagoslovitveni obred.

Za tem je spregovoril ban g. dr. Natlačen. Zahvalil se je vsem, ki so novo cesto delali in jo srečno dokončali. Izrekel je željo, da bi cesta najprej pripomogla do zboljšanja gnotnega stanja pohorskega prebivalstva ter mu pripomogla tudi do kulturnega napredka. Hkrati naj cesta služi domači turistiki, tako da bodo ljubitelji naših gora spoznali tudi zelene vrhove Pohorja in v njih uživali ljubezen do naše domovine in do njenih lepote. Z željo, da bi hodili vsi turisti sem-

kaj s poštenimi nameni in da bi bili srečni vsi, ki bodo hodili po tej cesti, je g. ban prerezal trak in proglasil cesto za odprto.

Takoj po slovesni izročitvi ceste prometu so g. bana obstopili zastopniki občin Hoče, Fram, Ruše in Smartno na Pohorju, po katerih ozemlju teče ta nova cesta, in mu v znamenje zahvale, da je omogočil dograditi cesto, izročili diplome občinstva vseh treh občin. Enako diplomu so izročili banu načelnik okrajnega cestnega odbora Fr. Zebot, pod čigar načelstvom je graditev ceste najlepše napredovala in končno dočkala dan dograditve in blagoslovitve.

Nove ceste so zlasti veseli tudi naši planinci, kar se je danes še prav posebno pokazalo, saj so

naše tujsko-prometne organizacije pri prireditvi odlično sodelovale.

V imenu teh organizacij so po končani blagoslovitvi spregovorili inž. Slajmer v imenu tujsko-prometne zveze, inž. Tržan kot predsednik podružnice SPD v Rušah, in v imenu planincev, ki radi pohite na pohorske vrhove, sod. svet. dr. Senjor.

Sv. maša pri Sv. Arhu

Pred cerkvico sv. Areha se je med tem že zbrala več tisočglava množica in čakala na sv. mašo, ki jo je pri lepo pripravljenu oltarju daroval prevzvišeni škof dr. Tomažič, ki je še prej blagoslovil večje število avtomobilov, ki so danes prihitali na Pohorje, ter že skoraj dokončano planinsko kočjo »Planinka«. Med sv. mašo je imel prevzvišeni krasen govor, z lepim ljudskim petjem pa je pri maši sodeloval zbor pevskega društva »Maribor« pod vodstvom kapelnika J. E. Gašpariča.

Planinska veselica

Podružnica SPD v Rušah je nato povabila odličnike na slavnosten obed v prostore »Planinke«, kjer je visoke goste pozdravil predsednik inž. Tržan, spregovoril pa je tudi predsednik okrajnega cestnega odbora Fr. Zebot. Drugi udeleženci današnjih slovesnosti so posedli po drugih planinskih postojankah, ob cerkvi sv. Areha, velika večina pa po livadah okoli te priljubljene izletne točke in je ves popoldne vztrajala pri uspehi pridelitvi, namenjeni današnjemu velikemu dogodku, s katerim so bili krasni predeli našega Pohorja izročeni lepšemu dostopu, kar bo v občutni meri dvignilo dotok turistov na vse postojanke gozdnatega Pohorja.

Ptuj

Dostava pošte — enkratna. Ministertvo je odobrilo za čas, dokler traja vročina, da se vrši mestna dostava le enkrat na dan. Ob sobotah se vrši tudi popoldanska dostava pošte na dom. Dostava ekspresnih pošilk se vrši neomejeno. V teku dneva došli časopisi se izdajajo na pošti od 15—18.

Trbovlje

Občni zbor Zadrugne elektrarne v Trbovljah bo v torek, 6. t. m. popoldne ob treh v Fortjevi dvorani.

Umril je Krča Maks v ljubljanski bolnišnici, star 31 let. Bil je brezposeln in v kraju zelo poznan. — Naj v miru počiva!

»Legija smrti — Beau Geste«, menda najboljši angleški film zadnjega časa o neznanih junacih v tujci legiji, predvaja te dni kino Društveni dom.

Ob štiristoletnici jezuitskega reda

Zasluge jezuitov za svetovno misijonstvo

Letos poteka 400 let, odkar je papež Pavel III. — bilo je 27. septembra l. 1540 — končno veljavno cerkveno priznal in potrdil Družbo Jezusovo. Ta 400 letnica ustanovnega jubileja je obenem tudi 400 letnica ves svet obsegajočega misijonskega delovanja jezuitov. Saj je znano, da je nastopil slavni jezuitski misijonar sv. Frančišek Ksaverij svoje svetovno misijonsko poslanstvo že 14. marca leta 1540. V zadnjem času je izdal po svojih misijonsko zgodovinskih raziskovanjih znani pater Albert Oto D. J. knjigi: »Rast Cerkev in »Štiristo let jezuitskega dela v službi svetovnih misijonov«. Knjige so izšle v Herderjevi založbi.

Ni slučajno, da je bil jezuitski red potrjen ravno leta 1540. Ideja svetovnega misijonstva, začet od ustanovitelja jezuitskega reda, Ignacija Loyolskega, je odgovor na odkritje Novega sveta. Odkritju Amerike in prvemu objadranju riča Južne Afrike ter prvemu prepotovanju sveta po morskem poti, ki so bile vse dosežene v istem desetletju, je sledila misel na osvojitve sveta za Kristusa. Še za življenja sv. Ignacija je začel sv. Frančišek Ksaverij svojo velikopotezno misijonsko delovanje v Vzh. Aziji. Leta 1547 so začeli jezuiti svoje misijonsko delovanje v Afriki, dve leti kasneje pa so se podali prvi jezuiti na misijonsko pot v Ameriko. Leta 1556, ko je umrl Ignacij Loyolski, je bilo v misijonih že okrog 150 jezuitskih misijonarjev.

Zgodovino jezuitskih misijonov lahko razdelimo v dve dobi; prva sega od početkov zgoraj navedenega misijonskega delovanja pa do leta 1773, ko je bil red začasnoma ukinjen. Prekomorski svet je bil takrat porazdeljen na tri kolonialne sile. Špansko vplivno območje je segalo zahodno preko Atlantika do Amerike in dalje preko Pacifika do Filipinov. Portugalska je obdržala Vzhod kot svojo vplivno sfero; od obal Brazilije in Afrike preko Indije do Kitajske in Japonske. Temu se je pridružil kasneje še francoski kolonialni imperij v Severni Ameriki in na bližnjem Vzhodu. Tej razdelbi se je prilagodilo tudi misijonsko delo. V portugalskem misijonskem področju so dosegli jezuiti velike uspehe, zlasti v Indiji in na Kitajskem, kjer se je zlasti odlikoval p. Mattejo Ricci. V afriških misijonih je vreden posebne omenbe p. Paez, ki je leta 1603 odkril izvir modrega Nila. Tudi v Braziliji se je razvilo velikopotezno misijonsko delo. Neposredno pred ukinitvijo reda je delovalo v portugalskih misijonih 1198 jezuitov. Španski jezuiti so začeli misijonariti leta 1566 na polotoku Florida. Leta 1567 so prišli jezuiti v Peru, leta 1572 v Meksiko, leta 1585 v Paragvaj, leta 1586 v Ekvador, leta 1589 v Kolumbijo in Venezuelo, leta 1593 v Čile. Za časa ukinitve jezuitskega reda je bilo v španskem območju šest jezuitskih misijonskih provincij z 2102 članoma. Na delo med črniimi sužnji spominja še danes ime p. Petra Klaverja. Posebna skrb je bila posvečena indijanskim misijonom. Tako imenovana jezuitska država v Paragvaju, ki jo nasprotniki Cerkev tako napadajo, je bila v resnici le skrbstvena ustanova za Indijance, ki je z misijonsko metodo ustanavljanja krščanskih občin odbijala pohlep španskih fevdnih gospodov. Nadaljni razvoj v Paragvaju na ta način nastajajoče krščansko-indijansko španske kulture je bil na žalost z ukinitvijo reda prekinjen. V francoski misijonski sferi so doživeli jezuitski misijoni svoj višek za vladavine Ludvika XIV. Kanada je postala najrazsežnejše misijonsko polje D. J. V bližnjem Orijentu, kjer je imela Francija protektorat nad kristjani, so mohamedanci ovirali misijonsko delo. Jezuiti so delovali zlasti v Grčiji in Siriji.

Druga doba jezuitskega misijonskega delovanja se je začela leta 1814, ko je bil ponovno vzpostavljen jezuitski red. Največje zasluge za ponovno oživitve misijonskega dela si je pridobil general P. Roothaan (1829—1858). On je posvetil veliko pozornost zlasti vzgoji domačega klera. Danes so razširjeni jezuitski misijoni po vsem svetu; v Egiptu, Armeniji, notranji Afriki; v Indiji, najstarejšem jezuitskem misijonskem polju, deluje danes okrog 1300 misijonarjev. Na drugem mestu stoji Kitajska s 759 misijonarji. V Indiji in na Kitajskem posebej misijonarji veliko pažnjo katoliškim

šolam. Misijonsko delo na Japonskem leži na ramah nemških jezuitov. V obeh Amerikah obstoja 16 jezuitskih provincij s preko 8700 jezuiti. Po zadnjih uradnih podatkih iz leta 1938 vzdržujejo jezuiti 55 misijonov, v katerih prebiva okrog 173 milijonov ljudi; od teh je preko 3 milijone katoličanov, med katerimi deluje 3785 misijonarjev-jezuitov.

Muta

Vprašujočim, čemu se stolp na župnijski cerkvi na Muti tako dolgo ne obnovi, bodi povedano, da krivdo nosijo obrtniki, ki se premalo zanimajo za delo. Cuti je večkrat: »Nimam dela.« Delo stolpa ni bilo samo razpisano v »Službenem listu« in nedeljskem »Slovenec« 28. marca 1939, ampak je občina poslala še bližnjim stavbenikom v Marenbergu, Slov. Gradcu in Mežici osebno pismo in povabilo, da bi stavili svoje ponudbe, pa nobeden izmed njih niti ni odgovoril. Občina se je zanašala na gradbenega stavbenika v Marenbergu, ker je odnesel načrte in jih študiral, a zavezal se ni drugače, kakor osebno g. županu, in na ponovno vprašanje, če bo že vendar enkrat začel z delom, je župniku zatrdil, da bo do novembra stolp že pod streho. Med tem je odšel na orožne vaje; ko pa se je vrnil, ni povzel ničesar in čas je tekel. Vsi, ki jim to ni znano, menijo, da je nedelavnosti kriv župnik. Znano je, da pri nas ni človeka, ki bi skrbel, da bo vsak občinski sklep postal dejanje. Papir je potrepljiv. Čas pa gre mimo in delo vpije po podjetniku. S tem je nastala ogromna škoda. Ko je obnova stolpa preračunana na blizu 36.000 din, je z odlaganjem in čakanjem treba znesek povisati skoraj za sto in več odstotkov. Sedaj so klicani Celjani, da se lotijo dela. Če bi naj bila streha krita z bakrom in opremljena s strelodomom, samo to podjetnik računa na 72.000 din, naprava in sestava stolpnega ogrodja pa utegne priti tudi blizu 40.000 din. Stolp bi tako veljal 112.000 din. Kdo pač ne uvidi, da je potrebno, da vsi župljani rade volje odmerjene zneske vplačajo, drugače je nemogoče, da bi kljub Muti odvezanju dušnega pastirja bila ta nečast Muti odvzeta. Notranjost verke priča o podjetnosti župnikov, zunanjost pa kriči, da se veliko govori, pa premalo stori.

Slovenska Krajina

Zlato mašo je daroval v Bakovcih upokojeni cankovski župnik g. Keresturi Vince. Ob tej priliki se je zbrala velika množica ljudi, ki so s tem počastili slavljenca. G. Keresturi je še čil in zdrav ter veetransko pomaga pri dušnem pastirstvu. Pri njegovi zlati maši, ki jo je pel ob številni asistenci duhovščine, mu je pridigal soboški župnik g. Vojkovič. Orietal je delo in požrtvovalnost kot cankovskega župnika, ki je moral nekoč bežati čez Muro ter se skrivati pred nasilno boljševiško strahovladno. Gospodu slavljencu kličemo: »Na mnoga leta!«

Smrt je pobrala v 76. letu starosti posestnika iz Bogojine g. Bajleca Jozefa, očeta odvetnika in bivšega načelnika poslanca Franca iz Sobote ter šol. upravitelja Ivana iz Martjanc. Prepeljan je bil iz Sobote, kjer je bival pri sinu, v Bogojino ter je bil pokopan poleg svoje žene. Na zadnji poti ga je spremljala ogromna množica ljudstva ter osem duhovnikov, kar je znak velike priljubljenosti. Naj počiva v miru! Zaljučim naše iskreno sožalje!

Zetev, ki je končana v naši Krajini, je prinesla elab pridelek, kar se posebno sedaj vidi, ko se je začela v polnem obsegu mlačva. Pridelek je padel skoraj na polovico. To se posebno občutiva s tem, ker je bilo skozi slabo vreme in je žito začelo zelo kliti že na polju. Ljudstvo je v bojazni, če bo vreme tako naprej, ker bo začel krompir gniti, kajti redko pride na vrsto dan, ko ni dežja.

Pri Sv. Arehu na Pohorju v nedeljo dopoldne po slovesni otvoritvi ceste.

Banovinski risarski tečaj

za učitelje na strokovnih nadaljevalnih šolah

Te dni so končali na Tehnični srednji šoli v Ljubljani 3. delni risarski tečaj za učitelje na strok. nad. šolah, ki se je pričel prve dni julija l. 1937 in je trajal 21 tednov, to je vsake počitnice po 7 tednov. Prvo leto se je udeležilo tečaja 27, drugo leto 25, letos pa 21 učiteljev iz vse Slovenije. Za letos se jih je prijavilo sicer večje število, vendar so morali mnogi v kasarne.

Kr. banska uprava, ki prireja in financira te tečaje, napravlja e tem slov. obrtništvu veliko uslugo. Znano je, da se naša obrt zelo hitro razvija in izpopolnjuje. To nam dokazujejo razni izdelki in razstave, ki so prinesle slov. obrtniku že marsikakšen dinar, pa tudi lepa priznanja najvišjih mest. Tudi zbornica za TOI je pomagala kr. banskim upravi in je dvakrat poklonila učiteljem-tečajnikom manjšo podporo za nabavo materiala in risarskih potrebščin.

Na tečajih se je sistematično obdelovala snov skoro za vse obrti: prvo leto je bila na urniku oblačilna obrt, drugo leto strojno risanje in elektrotehnika, tretje leto pa stavbarstvo. Skromni so ti pojmi, vendar človek vidi vso obsesnost gradiva šele takrat, ko pregleda ogromne množice skript, skic, načrtov, risb in predlog, ki so jih učitelji napravili. Nehote se moramo vprašati: komu vse to? Saj so med učitelji-tečajniki bili tudi takšni, ki bodo šli po par letih že v pokoj, takšni, ki poučujejo na meščanskih šolah in gimnazijah, takšni, ki imajo popolno fakultetno naobrazbo in tega zase gotovo ne rabijo! Vse to je namenjeno našemu obrtnemu vajencu, ki bo postal kmalu majster-obrtnik. Živo čutimo po-

trebo, da položimo našemu obrtniku slov. terminologijo slovenski strokovni izraz na jezik. Saj je baš v obrti še toliko tujk v rabi, da je človeka sram. Pa ne samo to! Še več moramo doseči. Okus našega obrtnika mora postati sodoben, doumeti mora nove zakone in potrebe arhitekture, vendar pa vse v mejah slovenske samobitnosti. Načrti pohištva, stavb in opreme ne smejo biti našemu obrtniku mrtvi; poslednjega našega obrtnika moramo naučiti razumevanja teh načrtov.

Poučevali so na tečajih sami priznani gg. strok. učitelji in profesorji. Tečaj je vodil inšpektor g. Presl, razrednik pa je bil vsa tri leta prof. Stanko Klinc. Gg. Znidaršič, Dolak, Brenčič, Šteinman, Knafeli, inž. Skočir, inž. Hacin, inž. Premelč, inž. Fatur, inž. Kregar in inž. Treo pa so s svojim temeljitim znanjem pripomogli, da niso bile ure zapravljene. Ekskurzije v tovarne in razne večje obrate so doprinesle ono, kar ni mogla dati beseda.

Kr. banskim upravi, ki je žrtvovala za te tečaje nad 60.000 din in vsem, ki so sodelovali na tečaju, se učitelji iskreno zahvaljujejo. Opozorili pa bi radi kr. ban. upravo na nekaj: še se dogaja, da poučujejo na posameznih obrtno nadaljevalnih šolah učitelji, ki niso zato usposobljeni ali pa so premalo usposobljeni, vendar pa imajo iz znanih ali neznanih razlogov prednost pred tistimi, ki so napravili že vse tečaje. Dogaja se, da ima učitelj z vsemi tečaji le eno ali dve uri tedensko, tovariš brez tečaja pa je upravitelj ali razrednik z mnogimi urami. Tudi tu je treba dati prednost naobrazbi predvsem drugim.

Lipski jesenski sejem 1940

od 25. do 29. avgusta

60% popusta na nemških železnicah, znatni popusti v drugih državah.

Za nemški vizum, ki se daje brezplačno, je vložiti prijave najpozneje do 8. avgusta pri pristojnem častnem zastopniku sejmškega urada i. s.

Za Ljubljano: Ing. G. Tönnies, Tyrševa 33. Tel. 27-62
Za Maribor: Jos. Bežjak, Gosposka ul. 25. Tel. 20-97

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; žentovanijski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pečitna vstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Pekovskega pomočnika
za skupno delo sprejme takoj pekarna Koren na Koroski cesti 47, Maribor

Mizarske pomočnike
sprejme takoj. Strojno mizarstvo Rudolf Kuhar, Mokronog. (b)

Hišno pomočnico
srednjih let, ki opravlja vsa hišna dela, kuha za 4 osebe brez otrok, sprejem. Začetna plača do 250 din. Nastop takoj. — Naslov v podr. »Slovenca« v Celju pod št. 454.

»Šumadija« d. d.
tvornica trikotaze, Beograd, Miloša Velikega 92, išče za takoj upravitelja, samostojnega, večnega, strokovnjaka, in ravnateljico, popolnoma samostojno v upravljanju vseh del in kroja.

Urarskega pomočnika
prvovrstnega, za malo in veliko delo, iščem za takoj. A. Janko, urar, Maribor, Jurčičeva ulica 8.

Pekovskega pomočnika
zanesljivega, ki bi raznašal tudi pecivo, sprejme Anton Presterl, Radovljica. (b)

Deklo
za kuhinjska dela, veščo peke kruha, sprejememo takoj. Zavod sv. Terezije, p. Videm-Dobrepolje.

Službe iščejo

Šofer
mlad, trezen, išče mesto. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11278. (a)

20 letno krščansko dekle
išče kakršno koli službo v okolici Jesenic. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11304. (a)

Vajenci

Zobotehniškega
praktikanta za na deželo, sprejem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10313. (v)

Auto-motor

Avto
osebni, 4 sedežni, Cabriolet, tovarne Steyr, skoraj nov, ugodno naprodaj — vprašati v upravi »Slov.« pod št. 11290. (f)

Razno

Foto-amaterjem
razvija, kopira in povečava
Foto-ateljé Mancini
Ljubljana-Viž.

Čitajte »Slovenca«

Prodamo

50 različnih modelov dvokoles
SI LAHNO BREZOVČEVNO OBLEDETE PRI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Sveže slive, hruške in jabolka 1a kg 4.50 din franko voznina pošilja: G. Drechsler, Tuzla. (l)

Večji štedilnik
prsto stoječ, z 2 pečnjakoma, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11535.

Damsko in moško kolo
športno, najfinejše italijanske znamke, popolnoma novo, za vsako ceno naprodaj. Strojna delavnica, Sv. Petra cesta 85.

Prodajam 120—130 hl vina
letnik 1939, lastni pridelek, rizling, silvanec; v poštev pridejo interesi za vso količino. Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »Resni kupci 934«

20 koles

prvovrstnih — naprodaj po reklamnih cenah pri

Podobnik Franc
trgovina
Rudnik 123 — Ljubljana

TEL. 2951

DRVA PREMOG
IV. SCHUMI
BOLENIJSKA CESTA

Denar

4⁹/₆ dobrov. obveznice
kakor druge vrednostne papirje najugodnejše kupuje in prodaja Menjalnica F. Ramova, Ljubljana, Miklošičeva cesta 17, telefon 41-20

Kupuje: Prodaja:
HRANILNE KNJIZICE
bank in hranilnic ter VREDNOSTNE PAPIRJE po najugodnejših cenah
BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR

Kupimo

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE. juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(273) Poniglavček in Samotarček sta jih zvesto čakala. To sta bila vesela, ko sta končno zagledala Ančko s prinčkom. Poniglavček se je začel od samega veselja postavljati na glavo. Samotarček pa jima je svetoval, da gresta kar naprej, ker človek nič ne ve, kaj se pride.

(274) In glej! Voziček je bil že pripravljen in Biserček vprežen. Vendar pa je Samotarček še snel Peterčku platnene obveze in mu namazal noge z neko imenitno mažo. Ah, kako je dobro dela! Vse bolečine so na mah prenehale. Iz hišice je prinesel še toplo odejo in z njo ogrnil dečka.

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljubca« in »Bogoljubca«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop.
Telefonska številka 30-30

Z
Zapustila nas je danes po daljši bolezni naša nad vse ljubljena žena, mama in teta, gospa
Zinka Repnik roj. Šmid
soproga železniškega uradnika in občinskega svetnika
v 47. letu starosti. — Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, dne 7. avgusta, ob 18 iz hiše žalosti, Cesta na Dobravo 25, na okoliško pokopališče.
Sv. maša zadušnica se bo brala v četrtek, 8. avgusta, ob 7. zjutraj v farni Cerki v Celju.
Celje, dne 5. avgusta 1940.
Globoko žalujejo:
Anton Repnik, mož — Mira in Boža, hčerki
ter ostalo sorodstvo.

Z
Umrla nam je v 79. letu starosti naša dobra, skrbna mati, gospa
Marjeta Jerše
Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek, dne 6. t. m. ob 1/2 18. iz Zal. kapelica sv. Jakoba, na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, Trst, dne 5. avgusta 1940.
Žalujoča rodbina Smrekar in ostali sorodniki

Večje število uradnikov

Zadružna zveza s sedežem v Beogradu bo sprejela v službo večje število uradnikov. Prednost imajo oni, ki so dovršili trgovsko ali eksportno akademijo. Prošnje z vsemi dokumenti, originalno zdravniško spričevalo, opis osebe ter dosedanje službovanje je podati najkasneje do 10. avgusta »Sedmoj sili«, Beograd, poštini predal 728 pod značko »Senazedese«.

Obvestilo

Naročnike malih oglasov opozarjamo, naj naroče male oglase najkasneje do 6. ure popoldne v glavni upravi Kopitarjeva 6 ali pa v podružnici na Miklošičevi cesti
Uprava „Slovenca“

Alphonse Daudet; 7
Jakec
Prevedel Fišer Frane
Zdaj se je šušljanje podvojilo, postalo je nenavadno glasno. Brž je zaškripal ključ v zarjaveli ključavnici, nato se je zaslislalo preklinjanje, udarci in grozno prerivanje. In ko so se končno vrata odprla, je Jakec videl samo hrbe gojencev, ki so se preplašeni, kot pravkar vrabci, razbežali na vse strani.
Pri vходу je ostal samo velik, suh mulat v belo kravato, ki jo je imel večkrat ovito okrog gola vratu, tako da je bila njegova postava videti še bolj črna in strašna.
Gospod Maronval je prošil gospodično Konstanto, naj blagovoli vstopiti in nato so odšli preko precej velikega vrta, čigar zanemarjene aleje in razdejani okvirji gred so bili v mračni zimski obleki še žalostnejši.
Sredi mrtvih travnikov je bilo raztresenih več poslopij nenavadne oblike. O gimnaziji bi dejali, da je bila nekoč jahalnica, ki jo je gospod Maronval preuredil v vzgajališče. Med drugim je bila tu velika okrogla dvorana s steklenimi okni, ki je služila gojencem za odmor. Sipe so imele obliko kot pri kaki jetnišnici, deloma zamazane in razbite ter prevlečene z neštevilnim papirjem.
Med potjo so srečali majhnega zamorčeka v rdečem jopiču, oboroženega z veliko metlo in posodo za premog. Boječe in spoštljivo se je ustavil pred gospodom Maronvalom, ki mu je mimogrede hitro dejal:
»Zakuri v salonu!«
Zamorček je obstal začuden in presenečen, kot da bi mu kdo rekel, da salon gori, ne pa, da naj v njem samo hitro zakuri. In ta ukaz gotovo ni bil nepotreben.

V tej veliki govorilnici je vladal veliki mraz. Obledeli tlak je postal voščene barve in bil videti kot zamrznjeno, opolzko jezero. Celo pohištvo se je menda branilo pred tem polarnim mrazom, katji vtaknjeno je bilo v stare prevleke, zelo neprimerne, v katere se je zavijalo kot bolniki v bolnišnici v svoje domače uniforme.
Toda gospodična Konstanta ni opazila razdejanih sten, niti praznote tega velikega salona, ki je bil podoben hodniku s stekleno steno, skozi katero je lila v to čudno poslopje mrzla odvišna svetloba, ki jo je človek prav rad pogrešil.
Sobarici je šlo največ za tem, da bo predstavljala damo, spoštovano in važno osebo.
Kar žarela je, izjavila, da mora biti otrokom tu prav prijetno, da so na svežem zraku, kot na deželi.
»Da, kot na deželi.« je gugaljoč odgovoril Maronval.
Malo zmešnjave je bilo, predstavljanja sem in tja, kot pač pri revnih ljudeh, ki jih obisk spravi v zadrego in razkrije tisoč pomanjkljivosti.
Zamorček je pripravil ogenj. Gospod Maronval je iskal naslanjaj za odlično tučko. Obvestili so tudi gospo Maronval, rojeno Decostere, ki je vstopila z veličastnim pozdravom. Ta majhna, zelo majhna ženska z dolgim bleddim obrazom, ki ga je bila sama brada in čelo; obnašala se je pretirano narejeno. Vedno je bila obrnjena proti vam, vzravnan, kot bi se bala za vsak centimeter svoje majhne postave ali kot bi imela trd vrat ali skrivala med rameni bogve kaj. Drugače pa je bila zelo ljubezniva, ustrežljiva in vljudna.
Poklicala je dečka k sebi, ga gladila po bujnih laseh in dejala, da ima zelo lepe oči.
»Kot njegova mama.« je vsiljivo dejal Maronval in pogledal Konstanto

Ta se ni prav nič požurila, da bi ga zavrnila, zato se je pa Jakec uprl in z jokajočim glasom vzkljnil:
»Saj ni moja mama, naša služkinja je.«
Po teh besedah se je gospa Maronval, rojena Decostere umaknila, kajti sprevidela je, da se je v svojo prenagljenostjo osramotila. Ker bi pa njeno zdržanje utegnilo biti v škodo zavodu, je k sreči njen mož podvojil svoje ljubeznivosti, domislil si je namreč, da mora služkinja, ki ji starši naroče, naj otroka odpelje v zavod, doma imeti pač važno besedo.
Gospodična Konstanta ga je v tem potrdila. Govorila je glasno in odločno. Prav nič ni zamolčala, da je bila izbira penzionata prepriščena izključno le njej, ime svoje gospodarice je vsakikrat izgovorila pokroviteljsko, pomilovalno in to je Jakca spravljalo v obup.
Pogajali so se za ceno. Tri tisoč frankov na leto, brez perila. Ko je Maronval povedal ceno, je takoj začel s hvalisanjem.
Tri tisoč frankov!... Številka ni pretirana. Jaz na vašem mestu bi takoj bil zadovoljen. In povrh gimnazija Maronval ni taka kot drugi zavodi. Ne nosi zaman nemškega imena »gimnazijac«, saj je to kraj, kjer se svobodno uri duh in telo. Obenem z izobrazbo se učenci tudi uvajajo v pariško življenje.
Gojenci spremljajo svojega učitelja v gledališče, med svet. Na velikih debatnih večerih so priče literarnega ustvarjanja. Namesto, da bi napravili iz njih surove podante, se trudimo, da bi jim vzbudili plemenita čustva, dajemo jim okusiti sladkost družinskega življenja, katerega večina od njih že dolgo pogreša, ker so tuji. Seveda pa pouk zato ni prav nič zanemaran, prav nasprotno — najodličnejši možje, učenjaki, umetniki, sodelujejo brez pridržka pri tem človekoljubnem delu kot profesorji znanosti, zgodovine, glasbe in literature.

Vsak dan se njihova predavanja menjavajo s tečajji izgovarjave francoščine, ki se vrši po novi in zanesljivi metodi, ki jo je iznašla gospa Maronval-Decostere. Še več — vsakih osem dni se vršijo javne produkcije v glasni izgovarjavi, na katere so povabljeni starši ali zastopniki učencev, ki se tako morejo prepričati o odličnem internatu Maronval.
To dolgo samohvalo je direktor še toliko hitreje zdrdral, ker bi on bolj kot kdo drugi potreboval lekcijske svoje žene, saj je kot pravi kreolec požrl pol besedi, popolnoma izpuščal r, tako da je rekel na primer pefoso liteatue namesto profesor literature.
Kaj zato! Gospodični Konstanti je bila literatura španska vas.
Saj razumete! Njej se ne gre za ceno! Glavno je, da bo deček imel odlično in aristokratsko vzgojo.
Oh! Kar se tega tiče... je dejala gospa Maronval rojena Decostere in dvignila svojo dolgo glavo.
In njen mož je dodal, da sprejemajo v gimnazijo samo tuje plemenitega rodu, dediče slavnih rodbin, plemenitose, prince. Prav zdaj na primer vzgaja otroka kraljevske krvi, pravega sina domačjejskega kralja. Navdušenje gospodične Konstante je bilo naenkrat neizmerno.
Kraljevega sina! Ali ste slišali gospod Jakec. Vzgjajali vas bodo skupaj s kraljevim sinom!
»Da.« je resno učitelj, »Nj. Vel. iz Daho-meja mi je zaupalo vzgojo Nj. kr. Visokosti, in upam, ne da bi se hvalil, da bom iz njega napravil v vsakem pogledu vrednega moža.«
Kaj je neki bilo mlademu zamorčku, ki je spodaj kuril, da se je tako razhudil in zaropotal s posodo za premog, da je tako strašno zažvenketalo?

LJUBLJANA

Msgr. St. Premrl se je poslovil od stolnega kora

Po eden in tridesetih letih nadvse požrtvovalnega, vestnega in vzornega vodstva ljubljanskega stolnega pevskega zbora odhaja msgr. Premrl na novo službeno mesto za profesorja slovenske glasbene akademije. Gotovo je to zaslužno odlikovanje mojstra na orglah, plodovitega skladatelja, ki je posvetil vse svoje duševne sile cerkveni in svetni glasbi. Kdo ne pozna njegovih zanositih maš, razgibanih ofertorijev, klavirskih in orgelskih skladb, pesmi in samospelov, ki jih odlikujeta nenavadna živahnost, blesk in toplina! Poleg vsega tega pa urejuje gospod profesor že od leta 1911. Cerkevni glasbenik, ki ga je izpopolnil do uvaževane glasbene revije. Dalje vodi orglarsko šolo, v kateri je vzgojil močan rod orglavcev, da se po vsej pravici

imenovanju za rednega profesorja novoustanovljene glasbene akademije.

V Ljubljani, na praznik apostolov prvakov sv. Petra in Pavla dne 29. junija 1940.

Dr. Kimovec, s. r. Dr. Klinar, s. r. Ign. Nadrah, s. r. stolni dekan. stolni župnik. stolni prošt.

Stolni pevski zbor se je poslovil od svojega dolgoletnega vodje na izletu dne 28. julija t. l. v Cerkljah, kjer je pri sv. maši izvajal njegova dela. Spotoma si je pevška družina ogledala Velesovo, Vodice, Groblje, Mengeš in Domžale, zlasti ponedelne cerkve in nove orgle. V zahvalo in slovo so izrekli nekaj prisrčnih besedi, ki so potrdile pri-

Stolni pevski zbor, katerega je msgr. Stanko Premrl vodil nad 30 let. V sredi sedi msgr. Premrl, poleg njega pa stolni dekan dr. Kimovec.

govori o »Premrlovi šoli«. Največ skrbi in truda pa je nedvomno vložil v stolni pevski zbor, ki ga je izobrazil za vzor drugim cerkvenim zborom. V teh letih je z njim naštudiral 84 latinskih maš, zelo mnoge z orkestrom. Koliko duševne in telesne sile, pridnosti in prave tebelične marljivosti je vloženo v ta leta, ko je kot regenschori oskrboval cerkveno glasbo v ljubljanski stolnici! Nemogoče je v kratkem sestavku popisati vse podrobno delo in snovanje. Tedensko dvakrat pevska vaja, poučevanje na orglarski šoli in na konservatoriju, ob nedeljah in praznikih orgljanje pri jutranji sv. maši in pri veliki deseti maši ter popoldan pri krščanskem nauku in še ob nešteti drugih slovesnostih, ki se obhajalo v stolnici (služba božja ob državnih praznikih, črne maše, osmine itd.), kjer je potrebno orgljanje in sodelovanje zbora. Dalje pripravljane skladbe, urejevanje notnega gradiva, prepisovanje glasov, zbiranje pevcev in pevke, saj je sodelovalo v teh tridesetih letih na koru nad 255 pevcev in pevke pri deseti maši, nad 45 pevke pri jutranji maši ter okoli 200 učencev orglarske šole! Msgr. Premrl ima o vsem tem delu sestavljeno točno statistiko, koliko časa je kdo sodeloval, a kakšnim zanimanjem je obiskoval pevske vaje, kaj se je poedine nedelje izvajalo na koru, zbrane so dalje vse pomembnosti, ki so količkaj v zvezi s stolnim korom. Za glasbenega zgodovinarja zanimivo gradivo!

Poleg čudovite skromnosti, nenavadne vestnosti in izredne umetniške sile odlikuje gospoda profesorja tudi blag naroden ponos, ki brez vsiljevanja zavzema med njegovim resnobnim delom. Kolikokrat je pri pevskih vajah ali med pogovorom z vsem poudarkom opozoril: »To ni naše, to ni slovensko! In končno! Priljubimo le njegovim skladbam, ki so veren izraz slovenske zemlje. Najlepše je pač ocenil zasluge gospoda profesorja stolni kapitelj ljubljanski v zahvalni spomnici, ki se glasi:

Monsignore!

Gospod regenschori, visokorodni gospod redni profesor glasbene akademije v Ljubljani!

Stolni kapitelj Vašo odpoved na službo pri stolnici sv. Nikolaja sprejema, tako da — po dogovoru s prevzvišenim gospodom škofom dr. Gregorijem Rožmanom — Vaša služba kot stolni regenschori preneha z dnem 30. junija tega leta. Stolni kapitelj ob tej resni priliki čuti dolžnost z vsem poudarkom priznati,

1. da Ste pred 31. leti prevzeto težko, odgovorno nalogo vseh dolgih 31 let nič manj vestno in nič manj uspešno opravljali v zadnjih letih napornega dela kakor v prvih letih plamenečega ognja,

2. da Ste svojo službo vršili z izredno vestnostjo, točnostjo in liturgično natančnostjo,

3. da se zaveda, da bo stolnica za vodjo glasbe težko kdaj ali nikoli dobila moža Vaših izrednih glasbenih sposobnosti, pa naj bo že po tehnični popolnosti, ki Ste jo kazali kot organist in nad vse spreten in duhovit improvizator, ali po presenečljivi produktivni višini, ki Ste jo dosegli kot skladatelj. Saj Ste v tem času slovensko, ne samo cerkveno, ampak tudi svetno glasbo, obožavali z nešteto plodovi svojega visokega glasbenega talenta, s plodovi, ki so glasbo v stolnici dvigali na splošno priznano višino, ki so pa hkrati vse slovenski glasbi dajali nov življenjski pravec, tako da glasbena javnost s priznanjem govori o »Premrlovi šoli«.

Ko se Vam stolni kapitelj zahvaljuje za vse požrtvovalno delo, ki ni iskalo osebne koristi, ampak se je vse predajalo božji slavi, se po Vas, monsignore, hkrati zahvaljuje Vašemu pevskemu zboru, ki je stolni kapitelj in udeležence pri božji službi tolikrat presenečal z dovršenimi, visoko kvalitetskimi nastopi.

Hvaležni smo za izjavo, da Ste — že se po kaže potreba — še vedno pripravljali stolnici s svojimi darovi in zmožnostmi pomagati.

Stolni kapitelj ob tej priliki drugega ne more, kakor prositi Boga, naj Vam, monsignore, ves Vaš izredni trud, vos Vašo požrtvovalnost povrne s plačilom, ki Vam ga stolni kapitelj ni mogel nakloniti v taki meri, kakor ga je Vaše izredno uspešno in nesebično delovanje zaslužilo.

Hkrati si stolni kapitelj dovoljuje, da Vam ob tej priliki najprisrčneje čestita k visokemu, Vaše zasluge pred najširšo javnostjo priznavajočemu

jateljsko vez med gospodom profesorjem in pevskim zborom, stolni dekan g. dr. Kimovec, stolni župnik dr. Klinar in član zbora Likovič Joža. Gospod profesor se je ves ginjen zahvalil zagotavljačih navzočih, da se bo rad vračal na stolni kor. Kakor smo vsi veseli njegovega imenovanja za profesorja na akademiji, tako se veselimo, da se bodo b velikih slovesnostih v stolnici še vedno veličastno razlegale orgle, ki jih bo igral naš mojster Stanko Premrl!

1. **Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani** priredi v četrtek, 8. avgusta ob eni popoldne izlet v Rakek, Cerkljico in Stari trg pri Ložu. Odhod s Kongresnega trga. Priglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do četrta ob 10. Avtobus 50 din.

1. **Nova serija seznamov davčnih osnov za ljubljanske agenture in komisije, za trafike, trgovine**

MARIBOR

Tekstilnemu delavstvu grozi beda

Delavcem dela, tovarnam surovine!

Maribor, 5. avgusta.

V nedeljo, dne 4. avgusta 1940 se je vršila v prostorih ekspoziture Delavske zbornice v Mariboru konferenca predstavnikov tekstilnega delavstva iz Maribora in okolice, katere so se udeležili zastopniki Jug. strokovne zveze, Narodne strokovne zveze, Zveze združenih delavcev in Splošne delavske zveze, zastopnik mestne občine mariborske in zastopnik Delavske zbornice.

Na konferenci je bil ugotovljen težak položaj tekstilnih delavcev, katerih družinam grozi zaradi vedno večjih redukcij, uvedbe brezplačnih dopustov in skrajšanja delovnega časa ob istočasnem stalnem naraščanju druginje popoln propad.

Konferenca je soglasno sklenila, da se morajo nujno izvesti sledeči ukrepi:

1. Delavstvu se mora zagarantirati v času brezposelnosti potrebna sredstva za dostojno preživljanje. Na zvezo delodajalcev tekstilne industrije in na vsa tekstilna podjetja v Dravski banovini naj se naslovi apel, da priznajo reduciranim delavcem v času brezposelnosti podporo po posebnem ključu, ki naj se določi po številu družinskih članov in sicer od 50% plače za samce do 100% za delavca z več člansko družino.

V slučaju redukcij naj postopajo podjetja po socialnih vidikih in odobravajo pri krajših prekinitvah dela plačane dopuste, ako pa so redukcije neizbežne, naj se vrše sporazumno z obratnimi zaupniki in predstavniki strokovnih organizacij, upoštevajoč socialne in gnotne razmere delavstva.

2. K. vladi naj se predloži izčrpano poročilo o sedanjem stanju redukcij v tekstilni industriji, ter zahteva nujno uzakonitev uredbe o postopanju pri omejevanju ali ukinitvi obratovanj tovarniških obratov, s katero naj se zaščiti prizadeto delavstvo.

3. Kr. vlada in odgovorni gospodarski činitelji naj nujno podvzamejo vse ukrepe, da se zajamči redno obratovanje tekstilne industrije in s tem polno zaposlitev tekstilnega delavstva.

Konferenca je sklenila apelirati na Delavsko zbornico, da nujno skliče konferenco predstavnikov tekstilnega delavstva za vso Slovenijo, na kateri naj se sklepa, kako za bodoče preprečiti udarce, katere mora sedaj prenašati tekstilno delavstvo.

K navedenim sklepom pristavljamo še naslednje zanimivosti, ki so se na anketi obravnavale:

Zastopnik Delavske zbornice je poročal, da obstoja med tekstilnimi industrijalci pripravljeno, da bi dali svoje prispevke v poseben podporni sklad, iz katerega bi brezposelno delavstvo dobilo za določeno dobo primerno podporo. Posamezni industrijalci so iz-

Film, ki prikazuje vojne dogodke na Poljskem, zavzetje Danske, Norveške, Nizozemskem do premirja v Compiègneu. Blagajna odprta od 11—12 in od 15 dalje! Predstave ob 16, 19 in 21. **KINO UNION** tel. 22-21.

DOGODKI IZ VOJNE 1939-40

Od Narvika do Pariza

Danes ob 16, 19 in 21. uri **KINO SLOGA** tel. 27-30

Predprodaja vstopnic za ta film dnevno od 11.—12. ure

s suho robo in kurivom, za trgovce s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti, trgovino s stroji in vozili, za lekarne in drogerije, za vrtnarje in izdelovalce vencev, za trgovine z usnjem in s čevlji, za stavbenike, modistinje-trgovce, zelarje, trgovine z deželnimi pridelki in semeni, za kramarje in prevoznike je od danes 5. do vključnega 12. t. m., torej do prihodnjega torika, razgrnjena na mestnem poglavarstvu pri vratarju magistrata v prilljči leve hiše na mestnem trgu.

1. **Zaradi nagrad, ki jih je tudi letos mestna občina ljubljanska razdelila najboljšim učencem ljubljanskih šol, je bilo tudi nekaj razočaranj, ker so starši in učenci pač pričakovali, da bodo odarovani najboljši učenci vseh razredov in vseh šol. Poleg tega pa tudi izraza »najboljši« niso popolnoma prav razumeli, ker so ga raztegnili precej na široko na vse odlične učence in tudi na dobre učence, saj starši svoje otroke kaj radi cenijo za najboljše. Toda mestne nagrade so bile določene samo za res najboljše učence vseh najvišjih razredov ljubljanskih ljudskih, meščanskih in srednjih šol. V posameznem razredu je pa najboljši samo en učenec. Vse nagrade so bile razdeljene po predlogih šolskih vodstev ter je dobilo lepe knjige blizu 100 učencev najvišjih razredov. Če bi bili nagradili najboljše učence vseh razredov ljubljanskih šol bi postale nagrade prav ravne, ker bi za tako množico zmanjkalo denarja. Zato naj pa sedaj razočarani starši svoj pridni naraščajo še nadalje spodbujajo k pridnosti, da bodo z najboljšimi absolventi najvišjih razredov delili veselje redkega odlikovanja.**

1. **Hude skrbi za drva tarejo tudi ljubljanske gospodinjice, čeprav so čitale o maksimiranju cen, a drva so navzlic temu vsak dan dražja. Skrbne gospodinjice, predvsem pa matere revnih družin iščejo na vseh straneh potov in prosijo tudi na magistratu za posredovanje, da bi se cene kurivu znižale. Boje se, da ga tudi z največjimi žrtvami ne bodo mogle kupiti in bodo zato morali otroci pozimi zmrzovati v nekurjenih sobah. Pa tudi premožni sloji razmišljajo, če bo mogoče dobiti dosti premoga in drv za ogrev. Čitali smo že opozorila oblasti k varčevanju s kurivom, danes pa lahko že vsaj nekoliko potolažimo ljubljansko javnost z upravičenim upanjem, da se cene drvam ne bodo več višale, ker bo mestno poglavarstvo storilo vse za koristi občanov, kar je po zakonu v njegovi moči. Mestno poglavarstvo namreč doslej še ni moglo odločiti o cenah drv, pravkar so pa dospela na magistrat navodila nadrejenih oblasti glede določanja cen drvam. Po teh navodilih bo mestno poglavarstvo v najkrajšem času določilo cene drvam in te cene predložilo, kakor zahteva uredba, kr. banski upravi, hkrati jih bo pa tudi razglasilo, da v tem težkem vprašanju ne bo med prebivalstvom več zmotnih domnev in zmede, ki je begala kupce in prodajalce.**

1. **Pri saprtju, močnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.**

Najnovejša poročila

Pogajanja za Dobrudžo zaključena?

Sofija, 6. avgusta. m. Snoči so bila zaključena predhodna pogajanja, ki sta jih vodila bolgarski zunanji minister Popov in romunski poslanik v Belgradu Cadere. S temi pogajanjimi so bila rešena vsa sporna vprašanja med Bolgarijo in Rumunijo, ker je bil dosežen načelni sporazum, po katerem bi Bolgarija dobila zadovoljene svoje zahteve in bi se romunsko-bolgarska meja potegnila na bazi leta 1912, torej z odstopitvijo Dobrudže. Snoči je zunanji minister dr. Popov priredil romunskemu poslaniku večerjo, danes pa je povabil na kosilo g. Cadere predsednik bolgarske vlade g. Filov. Zvečer se poda g. Cadere v Bukarešto, da poda poročilo romunski vladi o svojih pogajanjih v Sofiji.

Sofijski diplomatski krogi zatrjujejo, da g. Cadere ni bil pooblaščen pogajati se z bolgarsko vlado, niti ni bil pooblaščen sklepati dokončne pogodbe. Zato pričakujejo, da se bo jutri sestal v Bukarešti kronski svet, ki bo razpravljal o tem, kar je dosegel g. Cadere. Šele na to bo romunska vlada dokončno povabila na definitivni podpis bolgarske predstavnike. Bolgarski politični krogi izjavljajo, da je gosp. Cadere zaključil v vsem pogajanja in da se bodo v Bukarešti ali Krajovi pogajali nadalje samo o podrobnostih o izvršitvi dokončnega sporazuma. Pričakuje se, da bolgarska delegacija, katero bodo tvorili gg. Popov, finančni minister Božilov ter zastopnik bolgarskega vojnega ministrstva, odptovala v sredo na podpis dokončne pogodbe. Tako pričakujejo nadalje, da bodo končnojavno zaključena romunsko-bolgarska pogajanja že konec tega tedna.

Sofija, 5. avgusta. AA. (Stefani.) Zunanji minister Popov je imel danes popoldne dolg razgovor z italijanskim poslanikom v Sofiji. Izve se je, da so se bolgarsko-romunska pogajanja razvijala v ugodni atmosferi.

Bukarešta, 5. avgusta. AA. (Stefani.) Romunski zunanji minister Rinu Bosi, kateremu je poverjena naloga, da stopi v stik za madžarsko vlado glede pogajanj med Rumunijo in Madžarsko, je danes prispejal v Bukarešto. Bosi je danes imel prvi sestanek z ministrskim predsednikom Manulescom. Na tej konferenci so pretresali možnosti Bosijeve misije.

Kaj bo z vojno proti Angliji

London, 5. avgusta. AA. (Reuter.) Dobro poučeni krogi v Londonu so prepričani, da bo Nemčija kmalu pričela z bliskovito vojno proti Veliki Britaniji.

Angleška poročila

London, 5. avgusta. AA. (Reuter.) V teku pretekle noči so angleške letalske sile izvršile napad na rafinerije petroleja v Stekuru v rurski pokrajini. Letala so napravila veliko škodo in so bili zažgani nekateri objekti. Ravno tako so bili izvršeni napadi na letališče v Krefeldu, kjer je bil zadet nek hanger. Vsa letala so se nepoškodovano vrnila v svoja oporišča.

London, 5. avgusta. AA. (Reuter.) Proizvodnja letal v Veliki Britaniji je bila v toku poslednjih tednov povečana v toliki meri, da je verjetno, da je sedaj enaka proizvodnji letal rajha.

Ameriške priprave

Washington, 5. avgusta. AA. (Reuter.) Vojni odbor je danes sprejel načrt o rekrutovanju, ki sta ga predlagala Berg in Voghert. Odbor je predlog sprejel z 12 proti 3 glasovom. Kakor je znano, ta zakonski načrt zahteva, da se popiše 42 milijonov ljudi med 18. in 64. letom starosti, da bi se tako dobila osnova za novčenje. Predstavniki vojnega ministrstva je izjavil, da zakonski načrt predvideva vojaško obvezno dolžnost poldrugemu milijonu ljudi med 21. in 30. letom starosti.

Amerika-Sovjeti

Washington, 5. avgusta. AA. (Havas.) Po močnik zunanje ministra Summer Welles je izjavil, da jutri poteče rok rusko-ameriške trgovinske pogodbe in je verjetno, da bo med tema dvema državama podpisana kmalu nova pogodba. Summer Welles je dalje rekel, da je do sporazuma glede nove trgovinske pogodbe že prišlo, ki pa do tega trenutka še ni zaključena. Minister ni dal točnejših podatkov glede nove pogodbe in pravi, da bodo potankosti objavljene, kadar bo pogodba podpisana v Washingtonu in Moskvi. Po dosedANJI trgovinski pogodbi je Sovjetska Rusija kupovala v Združenih državah za 40 milijonov dolarjev.

Moskva, 5. avgusta. AA. (Reuter.) Danes so se končala pogajanja za obnovitev trgovskega sporazuma med Sovjetsko Rusijo in Ameriko.

Drobne novice

Podgorica, 5. avgusta. AA. Danes je bila svečano otvorena nova letalska zveza med Belgradom in Podgorico.

Sarajevo, 5. avgusta. m. Danes se je v Sarajevu pričelo izredno zasedanje vakufsko-meariškega odbora za Bosno in Hercegovino, kateremu prisostvuje reis-ul-ulema Spaho. V glavnem razpravljalo o izvršitvi novega predsednika.

v hrbet, s sekuro pa so dobili rane po glavi 58 letni posestnik v Pivolah Franc Kešnar, 26 letni Josip Potočnik s Hočkega Pohorja in 19 letni posestniški sin iz Reke Anton Rečnik.

m Cestni napad. Na cesti pri Sv. Rupertu v Slov. goricah so štirje vinjeni neznanci napadli 21 letnega Josipa Primožiča iz Metave. Z nožem so mu močno ranili roko, radi česar se je Primožič zatekel v mariborsko bolnišnico po pomoč.

m V Trstu je umrl v slovenskih krogih znani trgovec Jakob Ericigo, tast ravmatelja Mariborske tiskarne g. Detele. Dosegel je starost 72 let. Naj počiva v miru!

m Kravača gostilniška bitka. V neki gostilni v Zg. Hočah so se fantje pa tudi starejši možakarji, močno spoprijeli. V prepiru in pretepu sta govorila svojo krvavo pesem nož in sekira, kar se je na posledični pretepu tudi zelo poznalo. V mariborsko bolnišnico so prepeljali kar štiri junake, ki so se v tej bitki udeleževali. 26 letni delavec iz Reke Rudolf Ternjak je dobil z nožem zbodljaj

KULTURNI OBZORNİK

Aleš Ušeničnik: Izbrani spisi IV. zvezek

Natančno po načrtu izhajajo v založbi Jugoslovanske knjigarne Ušeničkovi Izbrani spisi. Šest zvezkov je bilo določenih za letos, in res smo že dobili te dni četrtega.

Pričujoči zvezek prinaša za naš čas izredno pomembne in zanimive članke, po večini iz Časa okrog leta 1905 in 1932. V teh člankih, od katerih pa je vsak je prava pravcata filozofska razprava, obravnava naš veliki teolog in filozof temeljna vprašanja o pomenu in namenu človeškega življenja, o Bogu, Kristusu in religiji. Toliko v prvem delu. Drugi del je posvečen človeški poti do resnice, tretji del pa vsebuje poglavja iz metapsihologije.

V prvem delu nam pisatelj najprej prikazuje, kaj in kako so mislili o temeljnih vprašanjih človeškega življenja, zlasti o Bogu in človeški duši, v dobi starega poganstva. Ta razprava sloni večinoma na delih velikega rimskega pisatelja in filozofa Cicerona. Ušeničnik nam pokaže, kako se je sicer v resnici visoko dvignil človeški duh v spoznavanju osnovnih življenjskih vprašanj v času pred Kristusom tudi brez razodetja, že po samem naravnem razumu, a kako je bilo vendarle vse nejasno, brez pravih osnov, in zato je bila stara poganška filozofija tudi vsa polna dvomov in je pač končno začela v skepsu.

Druga razprava v tem delu je posvečena vprašanju ateizma ali brezbožništva, in to predvsem modernega brezbožništva. Vprašanje ateizma daje pisatelju priložnost, da do potankosti izvede nasprotni svetovni nazor, to je krščansko filozofijo. Z neizprosnno logiko privede ateista, da mora pisatelj pritruditi v besedah: »Kdor hoče tačiti logiko krščanske filozofije v dokazih za bivanje božje, ta mora tajiti sploh vsvo logiko, ta mora tajiti sploh vsa načela, ta mora tajiti sploh vse spoznanje. Nelogično pa je bahati z vedo, a tajiti filozofijo, ki rabi ista načela in isto logiko in isto zmožnost spoznavanja.«

Za tem navaja Ušeničnik misli modernih ljudi, zlasti misleca Paulsena, o svetu in življenju, prikazuje umsko anarhijo, ki vlada v svetu glede na temeljna življenjska vprašanja in kaže svetu, da more zopet priti do resnice le po Kristusovi poti. Sledi poglavje o dogmah, in sicer najprej na splošno, podrobno pa se peča pisatelj z dogmo o presveti evharistiji in brezmadežnem spočetju.

Zaključek prvega dela tvorita razpravi o dvojnem tipu religioznosti v človeku in cervki ter vprašanje zla na svetu, kar je ena izmed pomembnih skrivnosti življenja na zemlji. V prvi razpravi prikazuje Ušeničnik intelektualno plat religioznosti pri svetem Dominiku, pa afektivno plat religioznosti življenja pri sv. Francišku. Razprava izvzveni v misel, da oba tipa religioznosti obstajata, da ima tudi vsak svojo posebnost in bo tako tudi ostalo. Med njima ni nasprotja in ga tudi biti ne sme, saj oba kažeta na isti cilj in le z njiju vzajemno pomočjo more človeštvo dosežati ta cilj, svoj najvišji cilj, ki je — popolnost v božji ljubezni. V drugi razpravi, ki je za naš čas posebno odlična, pa obravnava pisatelj vprašanje, zakaj Bog pripušča tudi zlo na svetu. Razprava zaključuje dr. Ušeničnik z ugotovitvijo: »Zlo je skrivnost, temna skrivnost; a svetla skrivnost uveločenja in odrešenja sije v to temo, tako da poslej ta polurak ni več grozod, ni več predhodnik brezdane moči, ampak predhodnik in glasnik večnega zora, ko bomo v božji svetlobi gledali svetlobo.«

Drugi del pričujočih izbranih spisov nam kaže pot k Resnici. V tem delu razlaga pisatelj prirodne katastrofe z vseh strani, z geološke, psihološke, filozofske in teološke, govori o »legendarnih svetlečih in lažnih relikvijah«, o vprašanju, ali vodi sv. Duh papeža in škofo, o klerikalizmu in jezuitih, o priganjanju redovnikov, končno pa o raznih cerkvah, posebej o katoliški Cerkvi, ki edina hrani Kristusov nauk in njegovo resnico.

Medtem ko sta prva dva dela pričujočega zvezka predvsem posvečena apologetičnim vprašanjem vere in Cerkve, je pa tretje poglavje namenjeno razlagi številnim skrivnostnim pojavom v svetu in življenju, ki naj bi jih predvsem raziskavala veda, znanost, o katerih pa nujno mora spregovoriti svojo besedo tudi krščanski filozof in teolog. To so pojavi iz metapsihologije, kakor hipnotizem, telepatija, sugestija, spiritizem, slutnje in spomini, tako imenovani »drugi vid«, stigmatizacija in še drugi mistični

pojavi. Pri vseh teh pojavih skrivnostnega delovanja neznanih sil loči pisatelj tri neznanke, ki vsak pojav lahko sestavljajo, oziroma vsak pojav je pač ena izmed teh treh neznank. Prva neznanka je lahko razrešljiva, to so predvsem prevare in laži, ki jih je pač lahko odkriti. Druga neznanka vsebuje resnične pojave, a take, ki jih je z lahkoto razložiti s pomočjo naravnih sil. Torej je glavni problem tretja neznanka, to so pojavi, ki ne slone na laži, so resnični, a jih ni mogoče razložiti z naravnimi silami, potemtakem spadajo v nadnaravni ali pa mimonaravni svet. Nato pisatelj podrobno obravnava vsako posamezno od teh neznank s temeljito razlago in ob pomoči mnogoterih primerov iz človeškega življenja.

Naj nam bo dovoljeno nekaj pripomb oziroma vprašanj prav k temu zanimivemu tretjemu poglavju IV. zvezka. Kakor smo namreč iz prvih dveh oddelkov utegnili razbrati povsem jasne sodbe in sklepe, tako je po prebranju tretjega dela ostalo v nas nekaj nejasnega, kakor da bi pisatelj ne bil povsem določno in nedvomno odgovoril na zastavljena si vprašanja, kakor da bi ne bil posegel prav v jedro problema. Morda smo na krivi poti, a ne moremo se ubraniti vtisa in sumnje, kakor da bi Ušeničnik ne bil segel v globine teh vprašanj, ampak se nam zdi, da je ostal le nekoliko preveč pri vrhu, pri zgledih in naštevanih dogodkih iz tega temnega sveta ter pri razlagi dogodkov samih, manj se je pa dotaknil temeljnega problema, iz katerega bi bil moral iziti v vsem svojem razpravljanju in ki po našem mnenju obstoji v tem, da se razreši odnos med materijo in duhom, duhom in materijo in še obe recipročni relaciji. Temeljna razlaga bi se očitno morala oprijeti problema, ali je kakšna zveza duha in snovi (razen v človeku), ali je možen vpliv duha na mrtvo materijo. Sicer je res, da pisatelj na več kot enem samem mestu ta problem načne, zasluži in celo reši, saj govori o čudežih, torej o pojavih, pri katerih sam Bog vpliva na materijo, a to je po sebi že razumljiva stvar, da ima Stvarnik vsemogočni vpliv na vse svoje stvari. Tudi govori o diabolčnem vplivu na človeka in na prirodo, toda ta vpliv je podobnega izvora, samo z negativne strani. In končno govori na nekem mestu pisatelj, da celo dobri duhovi utegnejo imeti svoj vpliv na svet, a to samo po dopustitvi Najvišjega. Tako vidimo, da je naše zgornje vprašanje v Ušeničniku rešeno, ali — samo s teološkega zrelišča, ne pa tudi, kar ravno mi želimo in kakor smo problem zastavili — z znanstvenega. Morda je s te strani vprašanje za sedaj in za človekov razum sploh še nerazrešljivo, pa bi vendarle želeli, da vzemo o tem, kaj se je sploh že pisalo in govorilo in razpravljalo o teh skrivnostnih pojavih, nekaj tehtnih besed in misli.

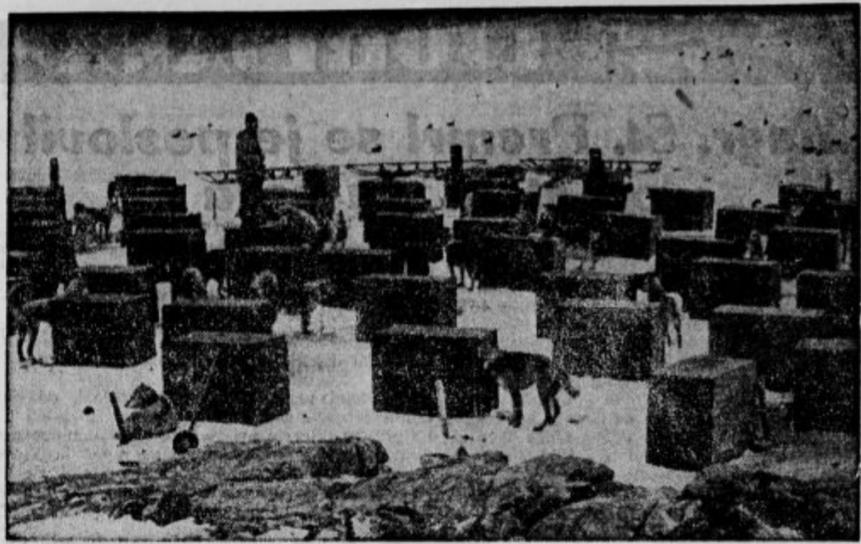
Zelo zanimivo so dalje pojavi tajnih vezi duš na daljavo, pojavi, kakor so spomini, telepatija, roki itd. Tudi o teh tajnih vezeh bi želeli nekaj globljih razprav, ne morda samo statističnih razlag in ugovorov. Kakor so nam potemtakem vsi ti skrivnostni pojavi razumljivi s teološkega zrelišča zlasti glede na dopustitev božjo, nam pa še daleč niso pojasnjeni niti glede verjetnosti, še manj pa glede resničnosti in morda celo izvestnosti tako s psihološkega kakor s filozofskega stališča. — Nakazali smo nekaj vprašanj, ki gotovo zanimajo vsakega sodobnega človeka še z označene strani, in bi želeli, da bi se vsaj ob koncu teh izbranih spisov naknadno dodala še tu nakazana razprava iz skrivnosti božjega stvarstva.

S pričujočim zvezkom Ušeničnikovih izbranih spisov smo Slovenci zopet dobili knjigo, ki se odlikuje z izredno važnimi ugotovitvami, z izredno idejno globino pisateljevih razprav, kakor tudi s sijajno in vseskozi dosledno logično miselnostjo in izvedbo. Zato je vsaka beseda o potrebi te knjige za slovenskega izobražena v sedanjih dneh že kar odveč. Odlika knjige je tudi v tem, da imamo sedaj na enem mestu zbrane vse razprave, ki se nanašajo na en predmet in so izšle izpod peresa Aleša Ušeničnika, da nam jih zagledati ni treba več iskati raztresenih po najrazličnejših letnikih posameznih revij. In še na eno odliko ne smemo pozabiti: izraziti moramo pisatelju vse priznanje za njegov lep in kleni jezik, kakor tudi za tvorbo veliko novih slovenskih izrazov z znanstvenega področja. F. J.

Putnik, planinsko-turistična revija, št. 2, julij 1940. Društvo Fruška gora v Novem Sadu je začelo izdajati revijo, ki naj seznanja svet z lepotami naše države in ki naj dela za njihov obisk med nami in tuje propagando. Tako prinaša juljska številka članek akademika Veljka Petroviča: Pohvala ravnini. V članku prikazuje pisec na edinstveno lep in zanimiv način lepote naših ravnin, ki imajo prav tako svoje privlačnosti in čare kakor planine. Dalje so v reviji še tile članki: Južna Srbija izpod peresa Vladana Bogdanoviča. Legende o Bjelasici je napisal Sava Medenica, Jerko Čulič je prispeval članek Sveti Štefan v Paštrovičih, Adam Ugrinovič pa popisuje znamenito mesto Jajce. Naravnost vprašanju turizma je posvečen članek Stanislava Bajiča Izgledi za naš turizem. Na koncu sledi popis dela Putnika, društva za promet potnikov in turistov v kraljevini Jugoslaviji, dalje je poročilo o zasedanju turističnega komiteja gospodarskega sveta Balkanskega sporazuma in objavljen je sporazum o razvijanju turizma med našo državo in Madžarsko. Poleg tega pa prinaša revija še pregled domače in tuje turistične literature in še vrsto raznih vesti iz domačega in mednarodnega planinsko-turističnega življenja. Dodanes so še potrebne informacije o najznamenitejših popotovanjih in izletih po naši državi.

Blagovjest št. 7-8. Zadnja številka Blagovjesti, lista katoliške škofije v Skoplju, prinaša na prvem mestu kot juljska številka članek o pravovernosti sv. bratov Cirila in Metoda, dalje govori o krščanskem zakonu, o Kristusu, dobrem pastirju. Potem pa sledijo razna poročila iz škofije same. List priporočamo zlasti zaradi tega, da z naročnino podpremo škofijo na jugu naše države, kjer je toliko katoličanov Slovencev v diaspori, a še daleč nimajo v škofiji dovoljnega števila cerkva in potrebnih verskih organizacij. Našo podporo tem Slovincem ne zahteva samo naša katoliška vera in klic Cerkve k apostolskemu delovanju nas vseh, marveč že sama naša narodna zavest zahteva, da za svoje brate doli na jugu z vsvo vestnostjo skrbimo. List Blagovjest stane na leto samo 12 din; vsaj s tem majhnim darom se odkupimo Cerkvi in narodu!

Ital - Jug, list za medsebojno spoznavanje jugoslovanskega in italijanskega naroda, prinaša v juljski številki izjave naših ministrov dr. Cincar-Markoviča in dr. Antona Korošca o kulturnih in gospodarskih stikih med Jugoslavijo in Italijo. Istim vprašanjem so posvečeni tudi drugi članki, ki so izmenoma pisani v srbohrvaščini in italijanski. F. J.

Byrdovo pasje taborišče v Antarktiki. Pri zadnji antarktični ekspediciji je admiral Byrd z velikim pridom uporabljal pasje vprego za sami. Na sliki vidimo hišice, v katerih so pripeljali pse na Antarktiko.

Nemški hitri motorni čolni

Število hitrih motornih čolnov, katere danes uporablja nemška mornarica, je tajno; po nemških uradnih poročilih pa je znano, da je Nemčija imela že v začetku sedanje vojske več sto takih čolnov in da je danes v Nemčiji zaposlenih okrog petdeset ladjedelnic z gradnjo takih čolnov. Veleđ priprave konstrukcije je omogočena izdelava brzih motornih čolnov v velikih množinah in to tem bolj, ker potrebujejo zelo malo jekla. Majhen obseg in enostavna konstrukcija teh čolnov omogočata njihovo izdelavo v različnih tovarnah po posameznih delih, nakar se ti deli sestavijo in čolni se potem spuste v večje reke ali v morje, kakor se pač pokaže potreba. Majhne, srebrno sive ladje se kaj kmalu pokazale kot učinkovito orožje; kakor se pripoveduje, so v pohodu na Norveško uspešno sodelovale

pri napadih na angleške konvoje. Njihova velika gibčnost omogoča bliskovite napade na sovražne formacije, zlasti v jutranjem in večernem uraku in zmanjšuje nevarnost sovražnih letal na minimum. Nemška mornarica ima dva tipa teh čolnov; manjši je okrog 16, večji okrog 24 m dolg. Oba tipa sta zelo čvrsta in gibčna. Po poročilih nemških krogov so ti hitri čolni opremljeni z letalskim motorjem. Kot pogonska sila se uporablja neka mešanica kisika in vodika, ki se dovaja motorju. Posadka omenjenih hitrih torpednih čolnov znaša deset do dvajset mož. Kako so ti čolni oboroženi, o tem ni točnih podatkov, zdi se pa, da sta v njih vgrajeni dve pripravi za torpeda, več strojnici in dve lahki protivojni strojnici. Ti čolni izstreljujejo torpeda kakor večina podmornic. Mogoče jih je uporabiti tudi kot minonosce, zlasti pa so pripravljeni za borbo proti podmornicam.

ŠPORT

Drevi dvboj Ilirija : Jug

Opozarjamo prijatelje plavalnega športa, da se vrši drevi v ilirijanskem športnem kopališču zelo zanimiv in napet liga plavalni dvboj med našo Ilirijo in dubrovniškem Jugom. Po svojih plavalnih močeh s katerimi razpolaga Jug in z ozirom na uspehe, ki jih je dosegla Ilirija v zadnjem času, se nam obeta drevi plavalna borba, kakršne v Ljubljani že dolgo nismo videli. Poleg omenjenih nasprotnikov nastopila v medklubnem dvoboju Gradjanski (Karlovac) in Ilirija II. Vse te tekme bodo v kopališču Ilirije in se prično ob 20.30.

Šport zadnje nedelje

Začnimo kar pri lahki atletiki, ki je sedaj na višku in katera ima ravno sedaj glavno sezono. V Ljubljani smo imeli na Stadionu zanimivo atletsko tekmovalstvo posameznikov za prvenstvo Slovenije. Rezultati so bili s ozirom na razmere v našem lahoatletkem športu kar zadovoljivi. Poleg tega pa je postavil Mariborčan Zorko nov slovenski rekord v skoku v daljavo s skokom 6.73 m, o čemur je naš list že v nedeljo poročal, ko je prinesel rezultate sobotnega tekmovalja. V nedeljo pa so bili dooseženi naslednji uspehi:

Tek na 110 m z zaprekami: 1. Lužnik (Maraton, Maribor) 18; 2. Lončarič (Maraton) 18.2. Tek na 1500 m: 1. Kien (Primorje) 4:13.8; 2. Glonar (Ilirija) 4:18.6; 2. Agreš (Celje) 4:18.8; 4. Magušar (Ilirija) 4:22.2; 5. Kos (Celje) 4:23.2. Met kopja: 1. Mausar (Planina) 55.25; 2. Gregorovič (Zelezničar, Maribor) 48.10; 3. Urbančič (Planina) 44.78.

Tek na 100 m: 1. Račič (Ilirija) 11.2; 2. Badl (Rapid) 12; Kolenc (Ilirija) 12.1; 4. Gracijanski (Zelezničar) 12.2.

Tek na 400 m: 1. Klinar (Planina) 51.7; 2. Oberšek (Ilirija) 52; 3. Vilar (Ilirija) 54.2. Met kladiva: 1. Inž. Stepišnik (Ilirija) 49.50; 2. Gojznik (Zelezničar) 40.72; 3. Hlade (Zelezničar) 35.43.

Skok s palice: 1. Orošič (Rapid, Maribor) 3.40; 2. Smerdelj (Maraton) 3.40; Pribošek (Bratstvo, Jesenice) 3.40.

Troskok: 1. Smolej (Planina) 13.56; 2. Kraner (Planina) 12.31; 3. Milanovič (Ilirija) 12.30.

Tek na 16.000 m: 1. Kvas (Bratstvo) 35:27.4; 2. Zupan (Bratstvo) 36:45.8; 3. Perc (Primorje) 36:54.

Stafeta 4x100 m: 1. Ilirija 45.3; 2. Zelezničar (Maribor) 34.

Nogometni turnir SK Marsa

Na Marsovem turnirju, ki je bil odigran v proslavo 250. tekme Vrhovca ter 200. tekme igralca Zigona, je prejel prvi pokal Mars, drugega pa Jadran. Rezultati posameznih tekem pa takole izgledajo:

Mars : Jadran 4 : 2. Korotan (Kranj) : Korotan (Ljubljana) 5 : 1. Jadran : Korotan (Lj.) 3 : 2. Mars : Korotan (Kranj) 8 : 0 (2 : 0).

Ostali nogomet v državi

Jugoslavija : BSK 3 : 1. Hašk : Olimpija-Gradjanski (Karlovac) 3 : 1. Slavija (Varaždin) : Concordija 4 : 2. Zelezničar (Zagreb) : Orient (Sušak) 2 : 1.

Staričeva zmaga v Varaždinu

V Varaždinu so bile v nedeljo motociklistične dirke, v katerih je Starič (Hermes) dvakrat zmagal in dosegel pri dirki petih krogov s časom 2:49.1 najboljši čas dneva.

Tenis — Italija : Nemčija 2:1

To je bil ženski teniški turnir v Riminlju, v katerem so zmagale Italijanke.

Plavalna liga — Jug : ZPK 61:48

Podrobni tehnični rezultati so bili naslednji: 400 m prosto gospodje: 1. Zizek (J) 4:58.8, 2. Miloslavčič (J) 5:24.3, 3. Vidovič (ZPK), 4. Bergler (ZPK).

100 m prosto dame: 1. Brkič (ZPK) 1:20.2, 2. Jazbec (J) 1:23.4, 3. Petrovič (J), 4. Vadas (ZPK). 100 m hrbtno gospodje: 1. Schell (ZPK) 1:16.6, 2. Drobnič (ZPK) 1:17.2, 3. Martič (J), 4. Ciganovič M. (J).

200 m prsno dame: 1. Fischer (ZPK) 3:26.8, 2. Pozniak (J) 3:35, 3. Petkovič Jasna (ZPK), 4. Brbora (J).

100 m prosto gospodje: 1. Stakula Lovro (J) 1:03.2, 2. Stakula Ivo (J) 1:03.8, 3. Bergler (ZPK), Vidovič (ZPK).

100 m hrbtno dame: 1. Bartulovič (J) 1:32.8, 2. Ciganovič (J) 1:33.3, 3. Fischer (ZPK), 4. Fried (ZPK).

200 m prsno gospodje: 1. In 2. Dvoržak (ZPK) in Barbieri (J) 2:58.6, 3. Reiser (ZPK), 4. Brinič (J). 4x100 m prosto dame: 1. Jug 5:50.2, 2. ZPK 5:52. Točke: Jug 51, ZPK 42.

4x200 m prosto gospodje: 1. Jug (Miloslavčič, Ciganovič, Ivo Stakula, Zizek), 10:01.4, 2. ZPK (Schell, Drobnič, Bergler, Hajek) 10:29.6. Zaključno stanje točk: Jug 61, ZPK 48.

LIGA V ŠTEVILKAH

Ilirija	3	2	1	196	65.33
Jug	4	3	1	247	61.75
Viktorija	2	2	0	110	55.—
Jadran	2	1	1	98	49.—
ZPK	5	1	4	221	44.20

Waterpolo

Viktorija	2	2	0	15:	2	4	(0)	
Jug	4	3	0	15:	6	4	(2)	
Jadran	2	1	0	1	5:	5	2	(2)
Ilirija	3	1	0	2	7:	5	2	(2)
ZPK	5	1	0	4	5:	19	2	(8)

ZFO

Atletske tekme novomeške podzveze ZFO

Lahkoatletske tekme, ki so bile preteklo nedeljo na Stadionu novomeške podzveze, so lepo uspele. Ob 8 zjutraj se je zbralo na Stadionu veliko število tekmovalcev, tako članov kakor mladcev. Okrožni načelnik br. Franc Pelko ml., ki je z vso poštrevnostjo organiziral in vodil tekme, je pozdravil v imenu podzveze tekmovalce in jih vzpodbujal k plemenitemu tekmovalju. Tekme so se vršile nato v najlepšem redu, k čemur je pripomogel tudi celokupni sodniški zbor, ki je vestno in hitro opravljal svoje delo. Rezultati so z ozirom na kratko odmerjeni čas za trening še kar dobri, nekateri posamezniki so pa pokazali naravnost odlične uspehe (Gunde M.). S tekmami je novomeška podzveza vzbudila zanimanje za lahko atletiko in upamo, da bo sčasoma dosegla tudi uspehe.

Tek na 69 m: 1. Stariha Božidar (Črnomelj) 8.25; 2. Povše Florijan (. m.) 8.3; 3. Zigon Jože (Smihel) 9.4.

Tek na 1000 m: 1. Povše Florijan (Novo m.) 3:10. 8; 2. Lah Rafael (Smihel) 3:29.2; 3. Penca Jožef (N. m.) 3:32.

Met diska: 1. Gunde Milan (N. m.) 37.59; 2. Oblak Jože (N. m.) 32.69; 3. Misjak Alojzij (N. m.) 32.60.

Met kopja: 1. Gunde Milan (N. m.) 45.32; 2. Oblak Jože (N. m.) 43.99; 3. Saje Franc (Smihel) 32.59.

Skok v daljavo: 1. Gunde Milan (N. m.) 5.93; 2. Povše Florijan (N. m.) 5.01; 3. Lah Rafael (Smihel) 4.69.

Skok v višino: 1. Gunde Milan (N. m.) 152; 2. Berce Boris (Črnomelj) 142.5; 3. Lenček Drago (N. m.).

Skok s palice: 1. Berce Boris (Čr.) 2.17; 2. Lah Rafko (Smihel) 2.09.

ČLANI

Tek na 100 m: 1. Misjak Ivan (N. m.) 13.8; 2. Zupančič Al. (Mirna peč); izven konkurence: Gunde Milan 12.3.

Tek na 200 m: 1. Bele Alojz (Smihel) 27.00; 2. Misjak Ivan (N. m.); izven: Gunde Milan 26.9.

Tek na 800 m: 1. Bele Alojz (Smihel) 2.19; 2. Turk Mihael (Smihel) 2.21.9; 3. Lah Ivan (Smihel) 2.26.1.

Stafeta 4 krat 100 m: FO Novo mesto 56.8; FO Smihel. Met diska: 1. Misjak Ivan (N. m.) 26.42; 2. Turk Miha (Smihel).

Met kopja: 1. Filipič M. (N. m.) 38.15; 2. Žagar Jože (N. m.) 37.87; 3. Picelj (Vavta vas) 31.30.

Skok v daljavo: 1. Bartelj Alojz (Smihel) 5.07; 2. Misjak Ivan (N. m.) 5.02; 3. Zupančič (Mirna peč) 4.75.

Skok v višino: 1. Turk Miha (Smihel) 147; 2. Misjak Ivan (N. m.) 137.

Jegličev akademski dom
bo spomenik slovenskemu vladiki.
Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!